NATIONAL LIBRARY
FEB 11 1969

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921—7121; 465—7902
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.
SATURDAY, JANUARY 18, 1969

LATVIJA AMERIKĀ

6. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 18. JANVĀRIS 19. GADS

AUTHORIZED AS SECONDCLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENTS OF POSTAGE IN CASH

Atsevišķa numura cena 25 centi.

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi."
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 8, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 4, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A. Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

Ričards Niksons pārņem stūres ratu

SPECIALRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO VAŠINGTONAS

Džonsona valdīšanas ēras pēdējās stundas ● Vašingtona jaunā prezidenta amatā ievešanas svinību drudzī ● Niksons aicina: „Kopā uz priekšu!" ● Amerikāņu astronautu veikuma psicholoģiskais fainomens ● Jeruzalemes rabīna aizmirstais pareģojums ● Tumšie spēki atstās mēness ēnu valstību ● Kritiskas dienas Vidējos austrumos ● Holandiešu ārlietu ministra Luna miera plāns ● Izraēla un Ēģipte kaŗu nevēlas ● Lielāko drošību Izraēlai ar mazākiem territoriāliem pārkārtojumiem ● Žīdu autora Ben-Zohara grāmata „Atriebēji" ● Vai politbirojs baidās no žīdu atmaksas? ● Kabots Lodžs dodas uz Parīzi ● Saigonas valdības akcijas kāpj ● Amerikāņu bruņoto spēku pakāpeniska izvākšanās no Dienvidvietnamas ● Čechoslovakijas okupācija izjauca Džonsona un Kosīgina tikšanos ● Kremļa pārsteidzīgais solis panāca Rietumu alianses atdzimšanu

Prezidenta Lindona Džonsona darba kabinetā logi Baltajā namā visu pagājušo nedēļu palika neatvērti. Tas nenotika tādēļ, ka Džonsons baidoties saaukstēties vai, jaunākajā gadījumā, ziemas drēgnais gaiss varētu sarūgtinātajam vīram pielipināt kādu nelāgu Hongkongas gripas bacili. Daudz ticamāk, ka Džonsons nevēlējās dzirdēt skaļos āmuru klaudzienus Pensilvēnijas avēnijā, kuŗi iezīmēja viņa valdīšanas ēras pēdējās stundas. Namdaŗu armijas invāziju Pensilvēnijas avēnijā nepavadīja nekādi pret Dzonsona politiku vērsti demonstrantu saukļi. Simtiem namdaŗu bija pārāk aizņemti darbā, lai vēl laikus pabeigtu platformu un tribīņu celšanu, no kurienes vairāk nekā 30.000 prominentu goda viesu nākošajā pirmdienā noskatīsies jaunā ASV prezidenta amatā ievešanas ceremonijā.

20. janvāris, kad amatā stāsies 37. ASV prezidents Ričards Milhauzs Niksons, būs vēsturisks notikums amerikāņu dzīvē. Valsts vadības kapteiņu maiņa ir tikpat nozīmīga amerikāņiem kā visai brīvajai pasaulei. Pārņemot valdības stūres ratu savās rokās, Niksons aicina amerikāņus saslēgties ciešā vienībā. Viņa aicinājums: „Kopā uz priekšu!" būtu jāsadzird arī visām brīvajām tautām un valstīm pasaulē, jo kopīgu briesmu priekšā tām jāapzinās, ka tikai vienoti tās spējīgas pretoties varai, kas cenšas izplest savu virskundzību pasaulē.

Spožās svinības, sardzei Baltajā namā mainoties, būs īsti amerikāniskas. Svētku parāde, neskaitāmi orķestŗi, formālas balles, pat šim notikumam īpaši komponēta dziesma „Kopā uz priekšu" un piemiņas medaļa ar tādu pašu saukli malā stāvētājam var likties ja ne bērnišķīgs, tad vismaz sentimentāls tradicionāls propagandas uzvedums. Bet amerikāņi mīl priecāties, jo katru prieku pavada arī cerības un ticība labākām nākotnes dienām.

Kad svinību troksnis būs apklusis, jaunajam prezidentam uz saviem pleciem būs jāpārņem smaga problēmu nasta. Nav šaubu, ka viens no svarīgākajiem Niksona uzdevumiem būs aizvadītā gada politisko notikumu rezultātā sašķeltās amerikāņu sabiedrības jauna apvienošana. Tas nebūs viegls uzdevums. Te gan jāpiezīmē, ka šī sašķelšanās nebūt nav tik liela, kā to iztēlojuši ar fantaziju vai muļķību apbalvotas galvas pasaules preses slejās un galvaspilsētās. Kad Kanadas ministru prezidents Trudo brīdināja kanadiešus no iespējama pilsoņu kaŗa vai revolūcijas ASV, tad ne vien Baltajam namam, bet arī caurmēra amerikānim bija jāparausta pleci un jājautā: „Kur gan jaunekļīgais Kanadas valstsvīrs izķēris šādu ideju? Vai Trudo tiešām runā pats ar savu muti?" Zīmīga pretakcija Trudo apgalvojumam bija ASV senātā, kur Kanadas valdības galva saņēma ne sevišķi patīkamo apzīmējumu „Kanadas Kastro". Izmantojot nepopulāro Vietnamas kaŗu, amerikāņos zināmu šķelšanos radījuši ar viņu mentālitātei svešām, ārdošām un, bez šaubām, no ārienes ievazātām idejām apsēsti pseudointelektuāļi. Šo kūdītāju aktīvitāte ir tūkstošreiz lielāka nekā viņu skaits. Niksona ievēlēšana prezidenta amatā ir nepārprotama amerikāņu atbilde šiem karstgalvjiem. Vai Niksons spēs šos

(Nobeigums 8. lpp.)

DRAUDZIGAJAM AICINĀJUMAM TUVOJOTIES

Augšā pa kreisi: Savu gadskārtējo ziedojumu Toronto latviešu biedrības sestdienas skolai nodod Antons Lielbārdis, kas pats agrāk darbojās skolas padomē. Viņa čeku saņem skolas darbvede Lilita Tauriņa. — Pa labi: Skolas pārzine A. Martinsone bērnu dārza klasē ļauj izvēlēties rotaļas vai pasaku; pacelītās rokas ir par rotaļām. — Apakšā: 6. klases audzēkņi brīvajā laikā pa grupiņām apstrādā latviešu pasaku meistara Kārļa Skalbes dzīvi un darbus ar zīmējumiem un dzejoļiem, rakstītiem uz bērza tāss, jo arī Skalbe savās zēna dienās pirmos vingrinājumus rakstīja uz tāsīm. Šai grupiņā (no kreisās) darbojas Ligita Tauriņa, Dāvis Kuksis un Anda Kukse.

Foto: J. Ligers

Dr. Ansis Karps

Kas ir mietpilsoniska dzīvošana?

Pārlasot laikrakstus un atceroties, kas rakstīts mūsu autoru romānos un stāstos, nereti atrodam ne visai glaimojošus aprakstus par latviešu sabiedrību, par tās vecajiem un jaunajiem locekļiem. Sāk atskanēt vārdi par garīgu slīdēšanu lejup. Nesen bija lasāms rakstnieces Indras Gubiņas referāta atstāstījums par mūsu „garīgo proletārizēšanos", par tās veidiem un cēloņiem.

Vispirms, ko nozīmē vārds mietpilsonis? Tas bija šī gadsimta sākumā, kad latviešu prese sāka brīvāk runāt par vācu kungiem Latvijā un rakstīja par špīsbirgeriem un špīseriem. Šis apzīmējums bija ņemts no vācu Spiessbürger. Tā viduslaikos Vācijā sauca pilsētu iedzīvotājus, kuŗi, kaŗā dodamies, gāja kājām un nesa līdz duramo pīķi; viņi pavadīja bruņiniekus, kas jāja zirgos. Protams, pirmajiem bija jāpacieš zināma izzobošana, kuŗas netrūkst nevienā armijā attieksmē uz zemākajiem kaŗa dalībniekiem, vezumniekiem u. t. t. Ir zināma Pētera Lielā pavēle par ārstiem, kuŗiem kaujas laikā „jābūt pie vezumniekiem kopā ar citiem saļāpām, lai ar savu drūmo izskatu nemulsina cīnītājus". Špīsbirgera apzīmējumu sāka lietot tā laika studenti attieksmē uz pilsētu kundziņiem un to dāmām, kuŗiem nebija nekādu garīgu interešu. Tā šis vārds ieviesās literātūrā. Latviskā tulkojumā — mietpilsonis.

Mūsu rakstos šim jautājumam pieskāries prof. P. Jurevičs, apzīmējot par mietpilsoni tādu cilvēku, kam nav vērtību izjūtas. Būs vietā piebilst, ka katram cilvēkam ir kāda vērtību apziņa, arī plānprātīgam ir lietas, kuŗas viņš uzskata par ļoti vērtīgām, tikai jautājums, kādas pakāpes vērtības tās ir? Te ir visa šī jautājuma kodols. Lai nāktu pie kādas atziņas, nepieciešams ieskatīties modernās psicholoģijas mācībās. Tādēļ jānožēlo, ka Ziemeļamerikā laba daļa psichologu apmācīti bez bioloģisko ziņātņu pamata, jo bez tā viegli sagudrot gluži fantastiskas lietas. Tāpēc arī pastāv tik daudz novirzienu; varētu teikt, kā ticībā — sektantu bez gala. Šai rakstā to visu apskatīt nevar, bet lai vismaz apskatītas dažas vienkāršas pamatmācības, kuŗas palīdzēs runāt par mietpilsoni. Kā cilvēku garīgās spējas ir dažādās pakāpēs, to gan neapšauba neviens. Vispirms, prāta ziņā — loģiskā domāšanā, pareizos spriedumos, lietu norises paredzēšanā, saimnieciskā plānošanā u. t. t. Tie ir dabiski dotumi, kuŗi vienam ir, otram nav. Ar skološanu tie izkopjami. Daudzus izmaca pati dzīve — t. s. dzīves skola. Šīs lietas labāk saprotamas tādēļ, ka tās var valodā izteikt. Pavisam citādi, kad jārunā par jūtām jeb emocijām, kuŗas mirgo 1000 krāsās. Savas jūtas tieši parādīt un izmērīt nevaram, kuŗam tās seklākas vai dziļākas. Ir jālieto aptuveni salīdzinājumi un apraksti. Katrs cilvēks ir savādāks un sevī noslēgta vienība. Arī jūtām ir augstākas un zemākas pakāpes, ko it labi var redzēt garīgu defektu un slimību gadījumos. Arī jūtu ziņā cilvēks ir skolojams un izglītojams. *Cik raksturīgs latviešiem ir pēdējais vārds!*

Ka cilvēks no bērna kājām aug un attīstās, to arī nenoliegs neviens. Tikai vienu lietu mēs mēdzam aizmirst pavisam: lai augtu un attīstītos, vajadzīga pastāvīga savu spēku vingrināšana — no šūpuļa līdz kapam. Ja to nedara, tad dabas dotās spējas neattīstās, panīkst. Tas tā ir ar cilvēka miesu un dvēseli. Tāpēc nav nekādu [illegible]. cilvēki [illegible] ja atstāj novārtā savu garīgo dzīvi. Te var piebilst, ka šo noslīdēšanu ļoti sekmē organismā indēšana: ir norādījumi, ka katrs alkohola malks nonāvē daudzas smadzeņu šūniņas, kuŗas vairs neatjaunojas, un reizē ar to slīd zemāk garīgā aktivitāte.

Novērojumi rāda, ka apm. 8% visu cilvēku ir vairāk vai mazāk plānprātīgi, garīgi mazvērtīgi, bet mazapdāvināto ir daudz, daudz lielāks procents, kā zina katrs skolotājs. „Apbruņoti" ar šīm lielajām zināšanām, pievērsīsimies atkal savam mietpilsonim. Viņam neesot vērtību apziņas vai izjūtas, tas būtu — nav augstu vērtību izjūtas, jo: kam nav augstāku izjūtu pārdzīvojuma, tam nebūs arī augstāku vērtību. Piemēram, kam nav svētuma izjūtu, tam nebūs arī svētu lietu, jo „viss dzīvē ir nieks".

Kam nav spēju piesiet savu sirdi pie lietām un cilvēkiem, tos iemīlēt, no tā nevar gaidīt dzimtenes mīlestību, draudzību, uzupurēšanos citu labā. Tādi cilvēki būs tikai „labuma meklētāji" kā Skalbes pasakā.

Tādā veidā tālāk ejot, varam mietpilsoni raksturot šādi: viņš ir ērtas dzīves vergs, ar lielu ziņkārību par savu kaimiņu ģimenes dzīvi, bet ne par kādu zinātni. Askētiska dzīve viņam pretīga, klosteri viņš nekad neies, bet itin bieži apmeklēs dažādu prieku mājas. To pavada svētulīga izlikšanās un viltots kaunīgums. Baznīcu viņš atbalsta, bet iet tajā tikai lielos svētkos. Nauda ir viņa dzinējspēks. Mietpilsonis ir jaunradīšanas ienaidnieks un pretojas jaunām atziņām, ironizējot par jauniem atklājumiem. Bija taču laiks, kad baznīcās sludināja, lai cilvēki nebrauc vilcienos; jo tik ātra braukšana sakulšot smadzenes. Mietpilsonis tomēr drīz vien pieņem jaunus iekārtojumus, ja tie sola ērtības.

Mietpilsonis grib novilkt lejā katru, kas paceļas pāri viņa līmenim; visiem jābūt vienādiem un aprobežotiem, bez interesēs par mākslu, reliģiju un zinātnēm. Viņš nav brīvības cīnītājs, — to lai dara citi. Viņa pašmērķis ir ģimenes dārziņa kopšana sacensībā ar kaimiņu. Tā kā mietpilsonim pašam nav vērtību izjūtas, tad viņš cenšas piesavināties aristokratiskas manieres, kas palīdz citu priekšā slēpt garīgo tukšumu, jo lepnības gars piemīt arī plānprātīgiem.

Katrai tautai pamazām izveidojas savs mietpilsoņa tips, un tas nav atkarīgs no mantas stāvokļa. Vācu mietpilsonis izveidoja pat savu mēbeļu stilu — bīdermeieru. Viņš lasīja savu avīzi „Gartenlaube", kuŗa kultivēja vācu sentimentālismu, ģimenes dārziņa kopšanu un degradēja vācu sievieti, ieslogot to virtuvē un bērnu istabā, kas kulmināja Hitlera laikā. Bet kad bērni izaug lieli, ko tad? Tad turpinās traģēdija, kuŗa ilgst 30 — 40 gadu. Anglijā pazīstams ir dižciltīgais mietpilsonis. Bija taču laiks, kad aristokrati uzskatīja zem sava goda nodarboties ar kādu mākslu. Tiem bija sava slēgta morāle, derīga tikai pašu sabiedrībai; citus neuzskatīja par pilnvērtīgiem cilvēkiem. Anglijā *„pat pakārtajam uzvilka baltu kreklu, ja gan bija jākāj lieliem kungiem."*

Kam nav vērtību izjūtas, tam nav arī piederības apziņas pret savu zemi, tautu un tās brīvību. Mietpilsonis ir apmierināts, ja var padoties kādam vadonim un partijai, jo tad atbildība nav vajadzīga. Komūnisma [illegible] ta izskatās trakāk nekā kara

(Turpinājums sekos)

Varens Latvijas jubilejas gada nobeigums

EDUARDA ŠMUGAJA ATSKATS UZ AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU 18. KULTŪRAS DIENĀM SIDNEJĀ

II

SACIKSTES UN SANĀKSMES

Mēģināšu uzskaitīt pārējos sarīkojumus, sacīkstes, sapulces, kongresus un konferences, kas notika kultūras dienu laikā.

27. decembrī jau plkst. 6 rītā sākās Austrālijas latviešu meistarsacīkstes golfā, sekoja meistarsacīkstes šacha ātrspēlē un vēl tai pašā dienā meistarsacīkstes galda tenisā. Ja esmu iesācis ar sportu, tad minēšu arī sacīkstes citās disciplīnās. Tādas notika visu kultūras dienu laikā: meistarsacīkstes volejbolā, basketbolā, peldēšanā, šaušanā un vieglatlētikā. Ja bridža spēli arī pieskaita pie sporta, tad jāatzīmē, ka notika arī bridža turnīrs. Tā kā pats ar sportu (izņemot bridžu) vairs nenodarbojos, tad varu tikai pāris vārdos minēt to, kas lasāms „Jaunākās Ziņās" un dzirdams no sacīkšu dalībniekiem un apmeklētājiem.

Vispirms jāatzīmē, ka „Jaunāko Ziņu" pirmajā numurā Austrālijas latviešu sporta vadītājs G. Bērzzariņš sniedzis garāku rakstu, kuŗā dod zināmu atskaiti par 1968. gadā veikto vai nepaveikto. Uzskaitījis trūkumus, kuŗus še neminēšu, viņš pats atbild uz jautājumu, ko var ieskaitīt gada pozitīvajā pusē.

Austrālijas latviešu meistarsacīkstes atklāja kultūras dienu rīcības komitejas pr-dis P. Laiviņš, un rīcības komiteja uzvarētājiem arī bija dāvinājusi 8 balvas. Mūsu laikraksta lasītājus neinteresēs uzvarētāju vārdi, jo tie pa lielākai daļai būs nepazīstami, tādēļ tos neminēšu. Pieminēšanas vērts gan ir tas, ka visas sacīkstes bija labi apmeklētas, arī dalībnieku netrūka, sākot ar visjaunāko paaudzi, tādēļ rīkotāji visumā bija apmierināti. Pabeidzot par sportu, minēšu Jaundienvidvelsas sporta vadītāja vārdus, kuŗus viņš teicis darbības gada sākumā: „Mēs, sidnejieši, olimpisko spēļu gadā startēsim paši savās olimpiskajās spēlēs. Visvairāk varam priecāties par faktu, ka dēls min tēva pēdās, brālis — brāļa, meita — mātes, māsa — māsas. *Mums sports nav pašmērķis,* mums sports ir līdzeklis, lai še, brīvā zemē, fiziski stipri un garīgi modri pastāvētu kā latvieši."

SKOLOTĀJU KONFERENCE

Skolotāju konferencē 27. decembrī piedalījās 26 dalībnieki no gandrīz visām Austrālijas latviešu sestdienas skolām. Sanāksmi atklāja LAA skolu nodaļas vadītājs Ed. Šmugajs, apsveicot klātesošos un izsakot pateicību par aizvadītajā gadā veikto darbu. Pēc Latvijas himnas apsveica LAA kultūras daļas vadītājs E. Voitkūns. Par sapulces vadītāju ievēlēja O. Rozīti, viņa vietnieku E. Šmugaju, protokolēja L. Budule.

Galvenie konferencē apspriežamie jautājumi bija skolu programmas un mācību grāmatas. Tie tad arī aizņēma konferences lielāko daļu. Skolu nodaļas vadītājs Ed. Šmugajs savā ziņojuma sākumā konstatēja, ka nevar skaidri pateikt, vai aizvadītajā gadā Austrālijā darbojušās 14 vai 15 skolas, jo no vienas visa gada laikā nav saņemtas nekādas ziņas, kaut rakstīts vairākkārt. Tādēļ arī statistiskie dati nav īsti precīzi. Visās 14 skolās, kuŗas iesūtījušas ziņas, kopā bijuši 620 skolēni, par 4 mazāk nekā iepriekšējā gadā, bet skolotāju skaits audzis no 90 uz 97. Skolu *beidzis un apliecību saņēmis* 51 pret 63 iepriekšējā gadā. No 620 skolēniem bērnu dārzā gājuši 64, pirmskolas klasē 58, bet vienīgo 2-gadīgo vidusskolu Sidnejā apmeklējuši 35 audzēkņi, no kuŗiem skolu beiguši 9.

Turpinājumā skolu nodaļas vadītājs pateicās skolu pētīšanas komisijai, kuŗa darbojusies pie LAA kultūras daļas un veikusi lielu darbu programmu sastādīšanā un jauno skolotāju sagatavošanas stipendiju noteikumu izstrādāšanā. Runātājs gan bija pret jauno skolotāju pārbaudes programmas pieņemšanu, atzīstot to par smagu un apstākļiem nepiemērotu. Tā jāpārstrādā. Tālāk viņš ziņoja, ka 18. novembrī visi skolēni saņēmuši ASV sagatavoto Latvijas 50 gadu jubilejas brošūru „Tēvuzeme Latvija" un ka uzturēts ciešs kontakts ar ASV, Kanadas un Anglijas skolu lietu vadītājiem. Saņemtas un izsūtītas skolām arī ASV/Kanadas jaunās skolu programmas, lai skolotājiem būtu salīdzināšanas iespējas un lai tie varētu nākt ar saviem ierosinājumiem programmu grozījumiem un saskaņošanai.

Prof. Dr. E. Dunsdorfs konferences dalībniekus iepazīstināja ar savu jauno grāmatu „Latvijas vēstures atlants". Atzinīgas atsauksmes par to deva visi skolotāji, kas ar grāmatu jau iepazinušies, bet Melburnas Daugavas skolas vēstures skolotājs O. *Rozītis* paziņoja, ka viņa vēstures programma nākotnē būšot šīs grāmatas satura rādītājs. Kopā ar prof. Dunsdorfa jau agrāk izdoto grāmatu „Saktu stāsti", tagad esot vēstures materiālu pietiekami un tie esot labi materiāli. Konference vienbalsīgi atzina, ka grāmata ir laba un lietojama skolās.

Daugavas skolas pārzinis G. Brēmanis iepazīstināja ar jaunsastādāmās lasāmgrāmatas (?) manuskriptu. To sakārtojot skolotāju grupa, un tā domāta par mācības līdzekli tūlīt pēc ābeces. Galvenais autors ir E. Silkalns, bet strādā arī pārējie grupas locekļi. Grāmata balstīta uz sarunu valodas paplašināšanu un apkārtnes jēdzienu iepazīšanu. Pēc gaŗām un vispusīgām debatēm skolotāji vienojās, ka gatavojamā grāmata ir laba un to lietos visās skolās, tikai jāgādā par tās ātrāku pabeigšanu un līdzekļiem izdošanai. Tikai Adelaides skolas pārstāve atturējās, jo domāja, ka skolotājiem vispirms pamatīgi jāiepazīstas ar manuskriptu.

Attieksmē uz jaunajām skolu programmām konference atzina, ka tās lietojamas tikai kā vadlīnijas, bet viss, kas tajās prasīts, nav uzskatāms par obligātu. Pašreizējās programmas paliek lietošanā vēl vismaz vienu gadu. Jāturpina darbs programmu saskaņošanā ar ASV/Kanadas programmām un tāpat Eiropas.

Skolu nodaļas vadītājs ziņoja, ka skolotāju apvienības dibināšanas jautājumā, kas pacelts iepriekšējā skolotāju konferencē, no iesūtītajām 60 aptaujas lapām 40 skolotāji izteikušies par

(Nobeigums 5. lpp.)

Čekas darbība Rietumos

RAIŅA CEDRIŅA RAKSTS PAR MASKAVAS AKTIVITĀTI UN SPIEGU IEFILTRĒŠANU TRIMDAS SABIEDRĪBĀ

II

No Pad. savienības izbēgušie tagad jau būs vairāki desmiti, lielākā daļa pēc Chruščova valdīšanas laika. Radītās nepatikamās problēmas Maskava apkaro galvenokārt divos veidos: a) ar tiešu vardarbību, piemēram, ukraiņu trimdas vadītāju Banderas un Rebeta noslepkavošana Minchenē, varbūt arī latvieša Kušnera nogalināšana Zviedrijā (pie šiem gadījumiem pakavēšos vēlāk); b) ar dažādām manipulācijām izolējot izbēgušos no tautiešu sabiedrības, šī metode būtībā ir daudz efektīvāka par slepkavošanu, jo nerada skaļumu un modina nesalīdzināmi mazāk aizdomu. Bēgļiem, kas tikko ieradušies Rietumos, ir, protams, savas piemērošanās un iekļaušanās problēmas un grūtības: pazīstamā vide, dzīves pamats, draugi un atmiņas — viss palicis viņā pusē. Bet tautieši, kas svešumā jau asimilējušies, uz pārbēdzējiem raugās kā uz „cirka zirgiem", kuriem jārāda stiķi un niķi. Kad ziņkāre apmierināta, iestājas vienaldzība. Nevienam vairs nav laika, ko veltīt pārbēdzējam, dzīves temps ir pārāk straujš, darbs saista visu uzmanību un personīgā labklājība vienmēr pirmajā vietā. Nekāda pēkšņa rīcība rietumzemēs nav modē, visi apmeklējumi iepriekš telefoniski sarunājami. Pārbēdzējs kļūst vientuļš, sāk rezignēt un jau pilnīgi izolēts. Maskava šīs izjūtas tad nu cenšas pastiprināt un izmantot savās interesēs. Palaikam Rietumos kā maskētus bēgļus iesūta arī labi sagatavotus aģentus. Tie nolec no padomju kuģiem un saceļ ap sevi skaļu brēku. Tad atkal apspiež (bieži ar pašas Maskavas piepalīdzību), ka šķietamais bēglis ir īstenībā bijis padomju aģents. Aizdomas dzemdē jaunas aizdomas. Un beidzot tās vēršas pret visiem pārbēdzējiem. Neviens viņiem neuzticas, un tiem nepaļaujas. Pamazām rodas sarūgtinājums, ar laiku varbūt pat naids.

Tā ir mūsu svešuma dzīves traģēdija. Kā izzināt, kurš spiegs, kurš īsts pārbēdzējs un reizē ar to draugs? Ja mēs atplestām rokām saņemtu spiegu, kas tas būtu par ieguvumu, par varenām propagandas iespējām Maskavai! Var saprast, ka esam uzmanīgi, bet bēglis cerētā biedriskuma un sirsnības vietā visur šķietami un reizēm arī pamatoti saskata ārišķību un augstprātību. Piedevām padomju aģenti šajiem bēgļiem sola atlaišanu, dažādas vērtības un citus labumus, ja vien tie atgriežas „paradīzē", kuru atstājis.

Pirms nu jau daudziem gadiem, liekas, vairāk gan zēniskas dēku kāres dēļ, no Stokholmas Tallinā atgriezās igauņu jaunietis Mustels. Sākumā viņu bieži varēja dzirdēt runājam radiofonā, bet pēc kāda laika viņš pazuda. Pēdējās saņemtās ziņas vēstīja, ka viņš it kā nošauts otrreizējā mēģinājumā bēgt uz Zviedriju.

Reizēm notiek arī otrādi. Iesūtītais nerodas kā spiegs, bet, iepazinies ar Rietumu demokrātiju un brīvību, tāpat saskāries ar cilvēka cieņu, labklājību un individuālismu, atsakās no saņemtā spiegošanas uzdevuma un pāriet pretinieku pusē, par spīti paredzamajām vajāšanām no čekas puses. Kā piemēru varētu minēt igaunieti Ilju Tromu, kura strādāja Pad. savienības sūtniecībā Stokholmā, bet, dabūjusi uz Zviedriju arī savu māti, pārgāja nacionālo cīnītāju pulkā. Protams, viņa nekad nevar justies droša. Šāds solis prasa atbalstu un uzticību arī no pārējiem baltiešiem. Vienmēr arī nevar prasīt, lai tieši šie izbēdzēji sāk nodarboties ar pretkomūnistisku propagandu. Daudziem aiz dzelzs priekškara palikuši tuvi radi, pret kuriem čeka varētu vērsties ar represijām. Par spīti tam, krievu tautības pārbēdzējs Vladimirs Krisanovs boļševiku revolūcijas 50. gadadienā 1967. gada novembrī Pad. savienības sūtniecības priekšā Stokholmā uz savas automašīnas bija novietojis plakātu ar saukli: „40 miljonu masu slepkavas". Krisanovs sūtījis arī protesta rakstus Kosiginam, Brežņevam un Apvienoto nāciju ģenerālsekretāram Utantam. Uz Zviedriju viņš izbēga, kājām noejot 700 km caur Karēliju un Somiju. Krisanova uzņēmība un drosme ir reta parādība.

Varētu brīnīties, kādēļ Maskava neizvēlas spiegus no Rietumos dzīvojošo vidus, jo tas izmaksātu lētāk un prasītu arī mazāk pūļu. Tas, liekas, izskaidrojams ar to, ka būtu grūtības ar šādu personu speciālo apmācīšanu uzdevumu veikšanai, bet pašā Pad. savienībā pastāv vairākas, pat 10-gadīgas spiegu skolas.

Pakavēšos mazliet tuvāk pie mums skaidri zināmajiem iefiltrēšanās un spiegošanas gadījumiem pēdējos gados baltiešu vidū Zviedrijā un šo cilvēku likteņa.

1955. gadā Zviedrijā caur Somiju ieradās igauņu bēglis Arturs Hamans. Viņš darbojās 8 gadus, kamēr 1963. gadā to atklāja zviedru slepenā policija. Izrādījās, ka Hamans ir skolots Maskavas spiegs. Pirmos 4 gadus viņš nodarbojās tikai ar zinātnisko darbu Stokholmas universitātē. Viņu uzskatīja par valodu ģeniju. Tikai 1959. gadā Hamans sāka uzņemt kontaktus ar baltiešu organizācijām. Tas rāda, ka padomju spiegošana notiek ar „tālu skatienu" nākotnē un prasa daudz uzmanības un pacietības. Vispirms katram spiegam ir savs „klusais periods", kas domāts aprašanai ar vietējiem apstākļiem un kontaktu gūšanai. Tā arī Hamans, pēc „klusā perioda" ieguvis kontaktus, 1960. gadā sāka darboties par skolotāju igauņu jaunatnes vasaras skolā, bet 1962. gadā viņu pat ievēlēja Igauņu reprezentācijas padomē — igauņu bēgļu augstākajā organizācijā Zviedrijā, kuŗa apmēros atbilst Latviešu palīdzības komitejai. Še bija īstā vide Hamana īstajiem uzdevumiem. Bet viņš izdarīja lielu kļūdu. Uzdevuma devēji Maskavā Hamanu bija paredzējuši tālākam darbam ASV, Zviedrijai esot tikai pirmajai platformai, jo kā zinātniekam viņam nenāktos grūti iefiltrēties nozīmīgākos pasākumos. 1962. gadā Hamans arī devās uz kādu valodnieku kongresu ASV. Bet amerikāņu drošības iestādījumi ir aizdomīgāki un savā rīcībā efektīvāki par zviedriem. Hamans modināja aizdomas. Amerikāņi vispirms brīdināja igauņu organizācijas ASV, pēc tam vērsa arī Zviedrijas baltiešu uzmanību uz Hamanu. Igauņi Stokholmā pieprasīja, lai Hamans atsakās no visiem amatiem, bet viņš liedzās to darīt un palika Igauņu reprezentācijas padomes loceklis.

Iekļuvis strupceļā, Hamans 1963. gadā, atkal caur Somiju, aizbēga atpakaļ uz Pad. savienību. Zviedru, bet galvenokārt amerikāņu slepenā policija bija samaitājusi viņa spiega karjēru. Dažus mēnešus vēlāk kāds zviedru laikraksta „Dagens Nyheter" reportieris dabūja ar Hamanu 2 stundu ilgu interviju Tallinā, kuŗas izkārtošana prasīja veselu mēnesi. Viņš tomēr nevarēja runāt ar Hamanu „zem četrām acīm", sarunā klāt bija arī kāds čekists. Hamans nevienam nedrīkstēja uzdot ne savu adresi, ne tālruņa numuru; viņu varēja sasniegt tikai ar valodu institūta starpniecību. Tas liek pieņemt, ka viņš bija kaut kādā veidā sodīts par neuzmanību dotā uzdevuma veikšanā un tā sagandēšanā.

Apmēram līdzīgs gadījums bijis arī latviešu vidū. Kultūras dienās 1966. gadā Stokholmā piedalījās arī kāds vietējās universitātes stipendiāts no Latvijas — Elsbergs, kas piedāvājās izrādīt filmu par pašreizējo dzīvi Latvijā. Piedāvājumu noraidīja. Veltīgi izmēģinājies vismaz kā interesents iesaistīties dažu organizāciju darbībā, Elsbergs, neko nepanācis, atgriezās Rīgā.

Kādā Eiropas latviešu jaunatnes apvienības seminārā 1966. gadā Upsalā uz „melnā dēļa" pēkšņi bija lasāmi uzraksti „Lai dzīvo Ulmanis!" un „Judenfrei". Vēl tagad nav zināms, kas un kādā nolūkā tos rakstījis. Iespējams, ka tas bija noticis tādēļ, lai redzētu semināra dalībnieku reakciju un par to ziņotu tiem, kuriem šī lieta varētu interesēt.

Vissatriecošākais un vēl arvien „miglā tīts" ir traģiskais izbēgušā latviešu jūrnieka Vladislava Kušnera liktenis. 1967. gadā, naktī uz 8. novembri, viņu Norčēpingā atrada smagi ievainotu uz vilciena sliedēm. Atrašanas vieta, kuŗa atrodas gan tikai pārsimt metru no policijas ēkas, ir tumša un neapdzīvota, tuvumā tikai fabrikas un biroju nami. Kāds spāņu tautības strādnieks, iedams pār tiltu, izdzirda apakšā vaidus un ieraudzīja Kušneru guļam uz sliedēm. Apturējis garāmbraucošu auto un dabūjis palīgus, spānis paguvis Kušneru nodabūt no sliedēm 2 minūtes pirms preču vilciena. Neatguvis samaņu, Kušners pēc pāris stundām slimnīcā tomēr mira.

Kušners 1965. gada jūnijā kādā veikalā „noklīda" no pārējiem Norčēpingas ostā iebraukušajiem okupētās Latvijas kuģa „Alūksne" apkalpes locekļiem un pieteicās kā politisks bēglis zviedru policijā. Ieguvis uzturēšanās tiesības, viņš sākumā bija sabiedriski visai rosīgs, deva intervijas presei un lasīja referātus latviešu sanāksmēs.

Skaidrojot Kušnera nāvi, Zviedru policija notikumu sākumā atzina par mīklainu, jo pēc pašnāvības tas neizskatoties, varot būt politiska rakstura slepkavība. Dažas dienas vēlāk, pēc izdarītās sekcijas, policija tomēr oficiāli paziņoja, ka „nekas nerunā pretim pašnāvībai". Bija gan pilnīgi skaidrs, ka Kušneru nav sabraucis vilciens, bet smagie ievainojumi radušies kritienā, pēc oficiālās versijas — lēcienā no tilta uz sliedēm. Bija tomēr daudz pretrunu. Vispirms, tilts ir tikai 8 — 9 m augsts. Liekas neticami, ka tik zemā kritienā varētu gūt tik smagus ievainojumus. Arī ķermeņa atrašanās vieta neatbilda iespējamā kritiena leņķim. Pirmās ziņas vēstīja, ka asinis konstatētas arī zālē uz sliežu vaļņa, bet vēlāk tās atsauca. Bet maz ticams, ka pašnāvnieks izvēlētos tik „nedrošu" nāves vietu, neizmantojot arī elektriskos vadus zem tilta margām un ceļā uz notikuma vietu vairākkārt šķērsojot lielo Mūtalas upi. Notikumu vēl mistiskāku padarīja datums — 7. novembra nakts, boļševiku revolūcijas gadasvētki. Norčēpingas ostā tieši atradās padomju kuģis „Kokand", kuŗa apkalpē, pēc dažām ziņām, bijuši arī vairāki Kušnera biedri no kuģa „Alūksne". (Padomju jūrnieki uz viena un tā paša kuģa veic tikai dažus braucienus, tad apkalpi nomaina, lai, domājams, tā pārāk nesadraudzētos; pēc pāris gadiem jūrnieku „ārzemju karjēra" vispār beigusies, jo pārāk daudz jau redzēts.)

Kušners pats vairākiem tautiešiem bija stāstījis, ka padomju jūrskolu absolventiem jāparaksta solījums nepirkt ārzemēs grāmatas un avīzes, atgriežoties mājās, nevienam nestāstīt par redzēto kapitālistu valstīs, darīt iespējamo, lai aizkavētu kāda biedra bēgšanu, bet ja tā izdotos, darīt visu, lai izbēdzēju dabūtu atkal rokā — dzīvu vai mirušu. Jūrskolu beidzot, absolventiem arī teikts, ka tie, kas izbēg, agrāk vai vēlāk izdarīs pašnāvību. Kas ar to domāts, absolventi varēja spriest paši. Bet viņiem kā piemērs minēts augstais padomju funkcionārs Viktors Kravčenko, kas izbēdzis 1948. gadā un pēc 15 gadiem izdarījis pašnāvību. Vai tā patiešām bijusi pašnāvība, nespējot iedzīvoties un piemēroties kapitālistiskas valsts dzīves apstākļiem, vai arī slepkavība, — to absolventi varējuši tikai minēt.

Ir zināms, ka tieši uz boļševiku revolūcijas 50. gadadienu, kad mira Kušners, bijis mēģinājums pierunāt uz atgriešanos kādu citu no padomju kuģa nobēgušu jūrnieku, kuŗu apzīmēšu par B. Arī tai pilsētā, kuŗā strādāja B., ostā tieši bija iebraucis kāds padomju kuģis. Daži tā apkalpes locekļi apciemoja B. viņa mitekli un mēģināja pierunāt atgriezties, sakarā ar „lielo jubileju" solot paredzamā soda atlaišanu un dažādus labumus. B. atteicās. Nekāda vardarbība nenotika, jo B. dzīvoja strādnieku barakā ar plānām sienām un kaimiņiem visapkārt. Klīda gan baumas, ka B. it kā pats labprātīgi aizgājis aicinātājiem līdz uz padomju kuģi, bet tas neliekas ticami. Uzzinājis par notikumu ar Kušneru, B. lūdza zviedru policijas aizsardzību, atklājot tai arī savas agrāk noklusētās lietas. Vēlāk viņš pārcēlās uz citu, nevienam nezināmu dzīvesvietu.

(Turpinājums sekos)

LATVIJA

6. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 18. JANVĀRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 503 Palmerston Blvd. Toronto 4, Ont.; tālr. 531-4533.

Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Norītis, 1765 Victoria Park Ave., Apt. 307, Scarboro, Ont.; tālr. 759-8076.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

LASĪTĀJU VĒSTULES

KLOSTERKALNA VIENTULIS

Pagājušā gada sākumā iznāca kāds latviešu trimdas dzejoļu krājums — „Pasaules krustceļos". Tajā starp citu var lasīt šādas rindas: „Un atkal es stāvu/ Pasaules krustceļos/ Un raugos,/ Kā lielceļi izzūd bezgala tālē./ Es turu savu mazo dzīvi pie rokas/ Un nezinu vairs, kurp vest to tālāk./ Tumšs mākonis laižas pār manu galvu,/ Man platmali norauj un atdod to pasaules vējiem."

Tagad šī laikraksta 21. decembra numurā lasīju Arnolda Apses vēstuli no Klosterkalna. Gribētu apzīmēt šo vēstuli par kalna svētrunu. Manī iekrita un neatlaižas A. Apses vārdi: „Kas reiz stāvējis augsta kalna virsotnē, tas zina, kas ir pasaules vējš. Tas šalc pāri šaubu un neziņas krustceļiem, pāri laikmeta vējiem."

Ir liels prieks vērot, ka latviešos vairojas cilvēki, kas sadzird pasaules vēju šalkšanu. Arī Zenta Mauriņa nesen dāvināja mums grāmatu, kuŗa atskatās uz rakstnieces gaitām laikā no 1951. — 1968. gadam un saucas „Pasaules vārtos", caur kuriem viņa nu ir aizgājusi pasaulē. Grāmatas ievadā lasām: „Nebeidzams uzdevums — ķermenisko Es pakļaut garīgajam principam un tam pakārtot pasauli."

Kristus bija un paliek pasaules gaisma. Sarunā ar Raiņa ģimeni es skaidri dzirdēju viņa vārdus: „Ieceriet, celiet pasaules ēku:/ Latvija atdzims caur visuma spēku!"

Sāksim mūsu mazās dzimtenes atbrīvošanu cilvēcē caur pasaules, caur visuma spēku! Piekritu Arnoldam Apsem, ka „pasaules vējš aizpūtīs cilvēces mēslaini". Lai mūsu dzimtenei pūstu pāri pasaules vēji no rītiem, vakariem, ziemeļiem un dienvidiem, mums pašiem jāmācās domāt un darboties pasaules mērogā. Šo māku nevar iegūt, braucot lepnos automobiļos pa gludiem, asfaltētiem lielceļiem, cik tālu mēs arī nebrauktu, bet vienīgi kāpjot augstos kalnos, kur šalc pasaules vēji un krūtis iedegas „visas zemes ilgas".

Sveicinu tālo un dārgo draugu Arnoldu Apsi kā kalnā kāpēju! Ir jau vēls. Mums jāsteidzas, lai sasniegtu balto pasaules pilsētu augstajos kalnos pirms vakars nāk.

Kārlis Dzelzītis, Salisberijā

☆

APSEDZIET ROZES

Paldies dzejniekam Pēterim Aigaram par jauko rakstu „Latvija Amerikā" 28. decembra numurā „Apsedziet rozes pirms sniega". Šo rakstu jo sevišķi ieteicu izlasīt tiem „prātniekiem", kuŗi katru gadu ap Ziemsvētku laiku atkal un atkal no jauna cenšas uzsildīt savus prātojumus par to, cik jauki būtu, ja latvieši trimdā atteiktos no Ziemsvētku kartīšu sūtīšanas un ietaupītu naudu citām vajadzībām. Kā būtu, ja šie „prātnieki" atteiktos no pāris pudelēm konjaka vai liķieŗa, un viena rauta gadā? Tad viņiem nevajadzētu prātot par pieticīgo Ziemsvētku kartīšu izņemšanu no apgrozības. Reizē ar to viņi, varbūt, paglābtu no nosalšanas savu latvisko sirdsapziņu — mūsu visdārgāko rozi trimdā.

E. T., ASV

☆

LABOJUMS

Paldies par manas lasītāja vēstules „Iedrīkstēties ir skaisti" ievietošanu „LA 1. janvāra numurā, taču žēl, ka tās viena vieta ir kļūdaini iespiesta un lasītājus var maldināt. Pareizi jābūt:

... Mozus naida, atriebības, nežēlības un slepkavības mācības vietā 2. M. 21:24, 25; 3. M. 24:20 un 5. M. 19:21, kur teikts: aci pret aci, zobu pret zobu, roku pret roku, kāju pret kāju, dedzināšanu pret dedzināšanu, brūci pret brūci, rētu pret rētu un dzīvību pret dzīvību, Kristus Kalna sprediķi, kas ir Viņa mācības mugurkauls, Mateja 5:38, 39, 44 saka: „Jums ir sacīts aci pret aci u. t. t., bet es jums saku — mīlējiet savus ienaidniekus, svētat tos, kas jūs lād, darat labu tiem, kas jūs nīst un lūdzat par tiem, kas jūs kaitina un vajā."

J. Šķirmants, Čikāgā

HUGO VĪTOLS

ATMODINĀTĀS ATBALSIS

(77. turpinājums)

Lonndonā

Ceļavīra kumeliņš
Kā sermulis locījās,
No kalniņa pret kalniņu
Ar smago vezumiņu.
(Daina, 31846)
Neteic mani, māmulīte,
Pa ciemiem staigādama,
Pats darbiņš mani teiks,
Pats gudrais padomiņš.
(Daina, 6879)

GATAVOŠANĀS LONDONAI

Divi dienas pēc Latvijas mākslas izstādes atklāšanas Žēdepōma paviljonā, 1939. gada 29. janvārī, Parīzē ieradās Latvijas sūtnis Anglijā Kārlis Zariņš, apakšnama locekļa un Britu un baltiešu biedrības priekšsēža Alfreda C. Bosoma pavadībā.

Savus iespaidus sūtnis dokumentēja Latvijas ārlietu ministrijas preses nodaļas vadītājam Arnoldam Skrēberam adresētā vēstulē. Sūtnis rakstīja:

„Vispirms man jāsaka, ka izstāde Parīzē ir ļoti laba un māksliniekus var vārda pilnā nozīmē apsveikt... Bosoms jau pirmā apskatē, kad bijām divatā [...] bija sajūsmināts par gleznām, bet atrada, [...] un ar to cieš kopiespaids." [...] bijis, to redzē- [...] nā tai ziņā būšot labāk, jo gleznas atradīsies vairāk kopā. Prof. Purvītis gan bija skeptisks un piebilda, ka var rasties bodītes iespaids. Bosoms šādu iebildumu noteikti noraidīja, sevišķi izejot no angļu prakses, paražām un gaumes... Bosoms arī pilnīgi pareizi aizrādīja, ka no gleznām varēs spriest par mūsu pašreizējo kultūru, bet mums Anglijai jārāda arī latviešu kultūras aizmugure un vēsturiskā attīstība, kas savukārt dotu skaidru jēdzienu par mūsu kultūras un attīstības augsto pakāpi." *)

Bosoms bija sajūsmināts, Bosoms „atrada,", Bosoms noraidīja... Jā, kas tad bija šis orākuls, kas stājās ceļā pat prof. V. Purvītim, bet kuŗam sūtnis K. Zariņš tik absolūti uzticējās?

Alfreds Bosoms tais dienās bija parlamenta loceklis un konservātīvās partijas biedrs, ar īpašām interesēm Baltijas valstīs jau tad, kad viņš bija vēl tikai architekts Čikāgā. Vēlēdamies, lai ASV atzītu Baltijas valstis de iure, viņš šīs vēlmes veicināšanai nodibināja Amerikāņu un baltiešu līgu.

Anglijā atgriezies, Bosoms 1926. gadā nodibināja Angļu un baltiešu apvienību, būdams tās ilggadējs priekšsēdis. Viņš jo bieži apciemoja Baltijas valstis un satuvinājās ar Kārli Zariņu, īpaši tad, kad pēdējais bija kļuvis par ārlietu ministru Marģera Skujenieka kabinetā (no 1931. gada decembra līdz 1933. gada martam). Ne vienu vien reizi Bosoms un Zariņš bija apciemojuši Latviju vienā kuģī. Draudzība abu starpā turpinājusies līdz mūža beigām.

Jau otrā nedēļā pēc savas ierašanās Londonā un nekavējoties pēc akreditēšanās audiences pie Lielbritanijas ķēniņa Džordža V, Alfreds Bosoms bija aicinājis jauno Latvijas sūtni viņam par godu rīkotajās viesībās, lai viņu ievestu britu kopvalsts galvaspilsētas augstākajā sabiedrībā un palīdzētu orientēties jaunajos apstākļos. Alfreds Bosoms bija celtniecības un arī britu un baltiešu draudzības architekts.

Ar to arī izskaidrojams, kādēļ Latvijas mākslas izstādei Londonā bija lemts rast mājokli tieši britu architektu biedrības namā.

Šai sakarā nedrīkst aizmirst, ka Latvijas sūtnis Anglijā tai pašā laikā bija arī Latvijas ģenerālkonsuls visā britu kopvalstī un atbildīgs par Latvijas saimniecisko attieksmju paplašināšanu un nostiprināšanu, ko viņš ar lielu neatlaidību un izmanīgiem sakariem bija prātis panākt. Tā 1938. gadā 100% visa Latvijas bēkona eksporta, 73% sviesta, 66% linu un 58% dēļu eksporta atrada noietu Anglijā.**) No 1937. gadā Latvijā ražotā un eksportētā preču daudzuma Latvija ieņēma 260.7 miljonu latu, šai summā 101.1 miljonu latu no Anglijas vien.***) Anglija turklāt pirka no Latvijas vairāk nekā tai pārdeva, starpību samaksājot angļu mārciņās, ko varēja iemainīt pret katru citu valūtu, arī pret amerikāņu dolariem (apaļos skaitļos 1 mārc. — $ 5 — 25 latu***). Anglija bija labākais Latvijas tirdzniecības partneris, ar kuŗas valūtu varēja ne tikvien tvirtināt latu, bet arī latvju gleznotāju otu...

Sarptautiskais tirgus nepazīst žēluma. Tajā norisinās skaudras cīņas, kuŗās labākā un lētākā prece pieveic un izspiež vājāko un dārgāko. Latvijai savas saimniecības uzturēšanai vajadzēja ievest ogles, metallus, dažādas mašīnas, jēlgumiju, lauku mēslošanas līdzekļus. Latvijai tādēļ bija jāeksportē lauksaimniecības produkti, koki un koku izstrādājumi, un viena no vissvarīgākajām Latvijas ražojumu noņēmējām bija Anglija. No ārtirdzniecības bija atkarīgs Latvijas lauksaimnieks, strādnieks, Latvijas skolas un māksla, visa Latvijas saimniecība un kultūra.

Tā Latvija, ne bez ģenerālkonsula nopelniem, guva teicamus panākumus. Latvijas sviests spēja izspiest Holandes sviestu un cīnījās par pirmo vietu ar Dāniju.

Bez materiāla pamata nav un nevar būt skolu, mākslas, kultūras. First things first: Londonā Latvijas ģenerālkonsuls Kārlis Zariņš 1939. gadā bija svarīgāks par Latvijas ārkārtējo sūtni un pilnvaroto ministru Kārli Zariņu, un saimnieciskie apsvērumi un darbinieki svarīgāki par kultūras apsvērumiem un darbiniekiem. Tā, varbūt, jāsaprot Kārļa Zariņa brīvprātīgā uzticēšanās politiski ietekmīgajam Alfredam Bosomam, kuŗu 1953. gadā iecēla baroneta un 1960. gadā barona kārtā.

Sērs Bosoms, bez tam, bija Latvijas pārbaudīts draugs, un — last not least — arī Ķēnišķīgās mākslas akadēmijas absolvents architekts un U.S. Shipping Building un citu ievērojamu celtņu autors Savienotajās Valstīs, tātad, arī mūzām rada.

Ievērojot šos svarīgos apstākļus, viegli saprast, kādēļ K. Zariņš tik ļoti uzticējās Bosomam un kādēļ Bosoms, savukārt, mēģināja jau aizlaikus aizbildināt viņa izraudzīto telpu nepiemērotību ar „nejaušiem" uzbrukumiem Žēdepōma telpu ķēnišķam plašumam.

(Turpinājums sekos)

*) Noraksts no vēstules Latvijas sūtniecības Londonā archīvā.

*) Latvju enciklopēdija, apgāds Trīs zvaigznes Stokholmā, 1950—1951; 20. lpp.

**) Arnolds Aizsilnieks, Latvijas saimniecības vēsture 1914—1951, Daugava Stokholmā, 1968; 797. lpp.

***) Latvia — Country and People, LNP Stokholmā, 1967; 491. lpp. un Aizsilnieks, op. cit., 619. lpp.

Divi kriti[...]

ATKLĀŠANAS KONCERTS UN DIVAS T[...] LATVIEŠU KULTŪRAS DI[...]

Tā bija jaunības uzvara: solisti, kuŗi pirms nedaudz gadiem piedalījās jaunatnes koncertos — Māra Biezaite, Zane Volkova-Ritere un Marija Svilāne, sniedza vienu no vislabākajiem kultūras dienu solistu koncertiem Sidnejā. Trijotni līdz vienības pilnībai papildināja vidējās paaudzes baritons Dzintars Veide.

Šķiet, koncerta smagumpunkts bija jaunā komponista V. Ciemiņa „Sonāta klavierēm" Māras Biezaites izpildījumā. Parīzē pavadītais studiju laiks neapšaubāmi jauno pianisti pacēlis kvalitātē, kas robežojas ar mūzikas mākslas augstākajiem reģioniem. Šķiet, publikas nesaprasta palika A. Vītoliņa miniatūra (Prologs un epilogs klavierēm), kas variējās ar E. Dārziņa „Lauzto priežu" temu.

Jaunā un talantīgā vijolniece Marija Svilāne pilnībā nedabūja sevi parādīt H. Pavasara kompozicijā vijolei (Concertino). Nevarētu sacīt, ka autoram būtu laimējies 1. un 2. daļas noformējums.

E. Freimaņa variācijas par tautas dziesmu „Čuči, guli, līgaviņa" korrekti izpildīja Zane Volkova—Ritere.

Baritona Dzintara Veides priekšnesums parādīja varēšanu B. Skultes, L. Garūtas, J. Mediņa un E. Freimaņa dziesmu interpretējumos. Varbūt repertuārā varēja būt lielāka variācija, jo koncerta pirmajā daļā dziesmas monotonitāte bija ļoti ilgdzīgas.

Iejutīgu un techniski tīru klavieru pavadījumu sniedza Zane Volkova—Ritere.

Kopsavilkumā: koncerts, kas nepievīla.

Arturs Egle

☆

Grūti būs atrast kultūras dienām piemērotāku lugu par Annas Brigaderes „Princesi Gundegu un karali Brusubārdu". Tikai pasaku luga ļauj režisora, gan dekoratora fantazijai atraisīties visā pilnībā. Tomēr šī luga nav domāta tikai laika kavēklim vien, jo Anna Brigadere še, tāpat kā citos savos darbos, meklē ētiskās vērtības.

Gundegas rakstura parādās, kā meitenē izaug mīlestības jē[...]

ga un uzdevumi. Lug[...]
tikai 3 galveno lom[...]
princese Gundega, [...]
subārda un Sniedze. [...]
personas ir svarīgāk[...]
svarīgi statisti, kuŗ[...]
ir saliedēties kopspē[...]
drāmatiska darba fo[...]
Izvēloties ansambl[...]
žisors Kārlis Gulber[...]
venokārt piesaistījis [...]
dīgos jauniešus, ar [...]
kalpots mūsu nacio[...]
bet jāceļ izrādes k[...]
jaunie bērni ar ne[...]
balsīm un pielīmētā[...]
rodoties uz skatuve[...]
nodeklamētu savu [...]
skatītājiem justies k[...]
rādā.
Ko nozīmē labs st[...]
dija Pēteris Heima[...]
zemes karaļa lomā, [...]
sta sniedza lielisk[...]
Tāpat tīrus skat[...]
Alma Salva, Aina B[...]
nis Pelšs u. c.
Valda Līce, gražīg[...]
Gundega pirmajā [...]
otrā cēlienā pārvēr[...]
tēju ubadzi, simbol[...]
ma meitenes cīņu a[...]
Bet tā nodrebēja rie[...]
patikā, ubagam Mā[...]
rotìes. Te viņa sāka[...]
rāk ieraudzīt Māra [...]
ku. Un jau 4. cēlien[...]
meitenes gražīgumu[...]
si mīlestība, kuŗa [...]
cilvēka ārējo izskat[...]
sies tā garīgā pas[...]
lestībai spēj upurēt[...]
to, gandrīz tikai uz[...]
nāto lomu Valda L[...]
ar mimiku, kustīb[...]
intonāciju, dodama [...]
balaini izlīdzinātu [...]
Pretspēlētājs bija [...]
ris — Indulis Nīcis[...]
ārēji monotonās sp[...]
cigu zemtekstu. P[...]
lomas „Lolitas [...]
Indulis Nīcis atkal [...]
vam skatuves tēlam[...]
lu siltumu un cilvē[...]
Sniedzes loma bij[...]
visam jaunai tēlotā[...]
Eichmanei, kuŗai [...]
cija un brīvs tēlo[...]
gaidām Sniedzes t[...]
skatuviskās māksla[...]
gaidām jaunā akt[...]
viena patī visu sk[...]
nāja kalnu strautu[...]
dams gāžas pāri vi[...]
Būtu arī pārāk ag[...]
nas tēlotājas gaidīt[...]
savai lomai māksl[...]
mu, tā iekļausies [...]
ču režisors gan [...]
apslīpēt Eichma[...]
mentīgo spēli, tāp[...]
palika režisora K. [...]
dotais Sniedzes tr[...]
Autore Sniedzi [...]
gas idejas nesēju, [...]
dama katru dzīvo[...]
šas atmodināt arī [...]
ju mīlēt, tās ceļa [...]
kai uz karaļa Br[...]

PAZIŅOJUMS ROMĀNA LASĪTĀJIEM

Nelaimīgā kārtā spiestuvē pazaudētas Artura Voitkus romāna „Pandora" manuskripta 3 nākošās lapas, tādēļ sniegsim romāna turpinājumu pēc noraksta saņemšanas no autora resp. tagad ievietotā Irēnes Blūmfeldes stāsta „Ilūzija" beigām. Lūdzam romāna autoru un lasītājus šo negadījumu atvainot.

IRĒNE BŪMFELDE

Ilūzijas

STĀSTS

Ceturtdaļstunda bija pagājusi, bet viņi vēl [...]
mēr klusēja. Lilijas Rozes kundze seja bija sasp[...]
ta, un viņas pusē uz naktsgaldiņa pelnu traukā, [...]
kus Ziemļnieka dzejoļu grāmatai un miega zāļu [...]
delei, smaržoja augsta kaudze cigarešu galu. S[...]
kundze laiski gulēja uz muguras virs segas. Sar[...]
dzintara rota zvīļoja ap viņas kaklu. Ap pleciem[...]
augumu vizēja plāns zīda naktskrekls, virs kuŗa [...]
li pārmestās oranžās Ķīnas rīta kleitas krokās dr[...]
gā noslēpumainībā snauda koši zils pūķis atpl[...]
žokļiem, it kā izelpodams tveicīgo dvašu, kas k[...]
makas satīna Lilijas Rozes miega zāļu apskurb[...]
prātu. Paškiebdama blondo galvu uz mīkstā spil[...]
Lilija šad tad slepeni paskatījās uz Aivaru Sp[...]
otrā gultas malā.

Rokas aiz pakauša salicis, viņš izskatījās mi[...]
bet noraidīgs. Viņa šaurā ironiskā seja bija nož[...]
mi noliesējusi un, pāris dienu neskūta, izskatījās [...]

Ko viņš domā? Arvien vēl dusmīgs, ka e[...]
mōreiz mūsu pazīšanās laikā atsakos viņam [...]
naudu, ko viņš nekad neatdod? Vai viņš patiesi [...]
prot, ka visas viņa vēlēšanās es nespēju izpild[...]
cik izšķērdīgi rīkotos ar vīra naudu, — Rozes k[...]
nopūtās. Nekad neesmu tik daudz pacietusi mīle[...]
dēļ. Nekad tā pazemojusi un smieklīgu padarīju[...]
vu vīru cita vīrieša dēļ. Kā Evalds nosirmojis p[...]
trim gadiem, kopš satiekos ar Aivaru!

Ar visu augumu pagriezdamās pret Aivaru S[...]
tu, Lilija pastiepa roku: „Lūdzu cigareti."

Aivara Sprukta kalsnais augums sakustējā[...]

Divi kritiķi vērtē

ATKLĀŠANAS KONCERTS UN DIVAS TEĀTRA IZRĀDES AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU KULTŪRAS DIENĀS SIDNEJĀ

Tā bija jaunības uzvara: solisti, kuŗi pirms nedaudz gadiem piedalījās jaunatnes koncertos — Māra Biezaite, Zane Volkova - Rītere un Marija Svilāne, sniedza vienu no vislabākajiem kultūras dienu solistu koncertiem Sidnejā. Trijotni līdz vienības pilnībai papildināja vidējās paaudzes baritons Dzintars Veide.

Šķiet, koncerta smagumpunkts bija jaunā komponista V. Ciemiņa „Sonāta klavierēm" Māras Biezaites izpildījumā. Parīzē pavadītais studiju laiks neapšaubāmi jauno pianisti pacēlis kvalitātē, kas robežojas ar mūzikas mākslas augstākajiem reģioniem. Šķiet, publikas nesaprasta palika A. Vītoliņa miniatūra (Prologs un epilogs klavierēm), kas variējās ar E. Dārziņa „Lauzto priežu" temu.

Jaunā un talantīgā vijolniece Marija Svilāne pilnībā nedabūja sevi parādīt H. Pavasara kompozicijā vijolei (Concertino). Nevarētu sacīt, ka autoram būtu laimējies 1. un 2. daļas noformējums.

E. Freimaņa variācijas par tautas dziesmu „Čuči, guli, līgaviņa" korrekti izpildīja Zane Volkova—Rītere.

Baritona Dzintara Veides priekšnesums parādīja varēšanu B. Skultes, L. Garūtas, J. Mediņa un E. Freimaņa dziesmu interpretējumos. Varbūt repertuārā varēja būt lielāka variācija, jo koncerta pirmajā daļā dziesmas monotonitātē bija ļoti ildzīgas.

Iejutīgu un techniski tīru klavieŗu pavadījumu sniedza Zane Volkova—Rītere.

Kopsavilkumā: koncerts, kas nepievīla.

Artūrs Egle

★

Grūti būs atrast kultūras dienām piemērotāku lugu par Annas Brigaderes „Princesi Gundegu un karali Brusubārdu". Tikai pasaku luga ļauj režisora, gan dekorātora fantazijai atraisīties visā pilnībā. Tomēr šī luga nav domāta tikai laika kavēklim vien, jo Anna Brigadere še, tāpat kā citos savos darbos, meklē ētiskās vērtības.

Gundegas rakstura parādās, kā meitenē izaug mīlestības jēga un uzdevumi. Lugā atrodami tikai 3 galveno lomu tēlotāji: princese Gundega, karalis Brusubārda un Sniedze. Pārējās 58 personas ir svarīgāki vai mazāk svarīgi statisti, kuŗu uzdevums ir saliedēties kopspēlē un radīt drāmatiska darba fonu.

Izvēloties ansambli lugai, režisors Kārlis Gulbergs bija galvenokārt piesaistījis padsmitgadīgos jauniešus, ar ko gan pakalpots mūsu nacionālpolitikai, bet jācieš izrādes kvalitātei, jo jaunie bērni ar nenobriedušām balsīm un pielīmētām ūsām, atrodoties uz skatuves, lai tikai nodeklamētu savu rindu, lika skatītājiem justies kā skolēnu izrādē.

Ko nozīmē labs statists, pierādīja Pēteris Heimanis Magoņzemes karaļa lomā, kas bez teksta sniedza lielisku raksturu. Tāpat tīrus skatuves tēlus deva Alma Saiva, Aina Bormane, Jānis Pelšs u. c.

Valda Līce, gražīga princese Gundega pirmajā cēlienā, jau otrā cēlienā pārvērtās par cietēju ubadzi, simboliski rādīdama meitenes cīņu ar sevi pašu. Bet tā nodrebēja riebumā un nepatikā, ubagam Mārim pieskaŗoties. Te viņa sāka arvien vairāk ieraudzīt Māŗa iekšējo cilvēku. Un jau 4. cēlienā Gundegas meitenes gražīgumu nomainījusi mīlestība, kuŗa vairs neredz cilvēka ārējo izskatu, jo atklājusies tā garīgā pasaule, kas mīlestībai spēj upurēties. Šo grūto, gandrīz tikai uz teksta dibināto lomu Valda Līce parādīja ar mīmiku, kustībām un balss intonāciju, dodama ļoti vienga balaini izlīdzinātu skatuves tēlu.

Pretspēlētājs bija ubags Māris — Indulis Nīcis, kam zem āreji monotonās spēles juta spēcīgu zemtekstu. Pēc Sakārnīša lomas „Lolitas brīnumputnā" Indulis Nīcis atkal varēja savam skatuves tēlam piešķirt lielu siltumu un cilvēcību.

Sniedzes loma bija uzticēta pavisam jaunai tēlotājai — Mārai Eichmanei, kuŗai ir lieliska dikcija un brīvs tēlojums. Vēl pagaidām Sniedzes tēlam pietrūka skatuviskās mākslas formas. Pagaidām jaunā aktrise aizņēma viena pati visu skatuvi, atgādināja kalnu strautu, kas mutuļodams gāžas pāri visām kraujām. Būtu arī pārāk agri no tik jaunas tēlotājas gaidīt, ka, piešķirot savai lomai mākslinieciško formu, tā iekļausies ansamblī. Taču režisors gan varēja vairāk apslīpēt Eichmanes temperamentīgo spēli, tāpat neskaidrs palika režisora K. Gulberga veidotais Sniedzes traktējums.

Autore Sniedzi rādījusi kā lugas idejas nesēju, kas, pati mīlēdama katru dzīvo radībiņu, cenšas atmodināt arī Gundegā spēju mīlēt, tās ceļa rādītāja ne tikai uz karaļa Brusubārdas pili, bet arī uz viņa sirdi. Tādēļ neizprotams bija režisora groteskais traktējums Sniedzes lomai.

Drošām rakstura iezīmēm parādītas abas Gundegas māsas — Lija Veikina un Zaiga Ābola. Uļa Siliņa Gaŗzobju karali varēja vēlēties mazāk pagurušu, citādi viņa spēle bija ļoti izlīdzināta. Litas Zemgales Adeles loma nevainojama, kaut arī nekādu jaunu skatuves tēlu aktrise nebija varējusi atrast. No jaunajiem tēlotājiem gribētos pieminēt A. Upenieka lielisko Žņaudzēju, V. Bormaņa drošo Dari, bet vistuvāk saviem skatuves tēliem piekļuva Andris Jaunbērziņš, pie tam divās pilnīgi atšķirīgās lomās — temperamentīgais sūtnis un aklais ubags.

Dekorātore Vija Spoģe—Erdmane inscenējumam piešķīra brīnišķīgu krāsu gammās darinātu skatuves tērpu. Pamata dekorācija palika uz skatuves visu izrādi, tikai pārmainot atsevišķas detaļas cēlienu maiņās. Debatējams ir jautājums, vai lieliskā tilta būve attaisnojās arī vēlākajos cēlienos, kas būtiski prasījās tikai pirmajā. Tālākajās ainās pat likās par traucējumu, jo skatuvei pietrūka dziļuma. Tāpat abi lielie diagonālie skatuves elementi savā formā šķita par smagiem pasaku lugai. Toties tērpu zīmējumi krāsu un stila grupējumos pilnīgi atbilda pasaku pasaulei. Par spīti minētajiem iebildumiem, „Princeses Gundegas un karaļa Brusubārdas" izrāde bija skaists sniegums kultūras dienu apmeklētājiem.

Ņina Luce

★

Ne vis ir zelts, kas spīd. Ne visu, ko sarakstījis drāmatiķis Mārtiņš Zīverts, var pieņemt bez iebildumiem. „Rīga dimd" — makabra spēle 2 cēlienos — katrā ziņā nav no drāmatiķa labākajiem darbiem. Pārāk jūtamas autora pūles lielu episku vielu iestrādāt dziļu vērienu lugā, kuŗā 4 personu lielam ansamblim bija uzdevums saistīt darbību uz skatuves ar notikumiem, kuŗi uz skatuves neparādās. Pie tam pats notikums uz skatuves (plots) ir pārāk niecīgs savā iekšējā un ārējā drāmatiskajā darbībā, salīdzinot ar skatītājam neredzamo cīņu starp katolisko Rīgas rāti un protestantisko ģildes gvardi.

Parasti tik interesantās Zīverta replikas šoreiz bija pārāk naīvas, piemēram, bendes monologs „kas ir galva".

Bija interesanti redzēt latviešu teātŗa ansambli (Pertas), kas bijis spiests augt un veidoties atšķirti no pārējiem latviešu teātŗiem Austrālijā. Jākonstatē, ka ansambļa attīstībai lielā atšķirība ir kaitējusi. Visi aktieŗi savās lomās „isti grāfiem", tādēļ tēlojums bija stipri samākslots, neatbrīvotām kustībām un saspiestu balsi. Vislabāk lomā iejutās pats režisors A. Zīle — bende. Bet — nez' kādēļ tik bagātīgas krūšu balss īpašnieks centās visu lomu norunāt monotonā balsī? Skatītāji gaidīt gaidīja dažādus balss niansējumus. Pilsētas birģermeistaram autors ir devis dzīvu raksturu: varmācīgs, dzīvotkārs bezprincipu cilvēks, bet J. Bernšteina lomas traktējums bija pārāk saraustīts un nervozs skatuves tēls.

Īsti zīvertiska sieviete ir Bergera pavecā kalpone Mare — taisna un drosmīga; tāda ir Maruta „Pēdējā laivā", Gibra Laine „Smilšu tornī", Ilze „Raķetē" u. c. Anna Lanska āreji diezgan labi pietuvojās Marai. Varēja grimā būt vecāka un lielāku vērību piešķirt lomas iekšējam traktējumam. Neparastāks sievietes raksturs Zīverta darbos ir gudrā un valdonīgā Katre, Bergera sieva — Inta Ertnere, kuŗa lomai vairāk pietuvojās 2. cēlienā. Tomēr jautājums, kādēļ Katre Bergeru glāba, palika neatbildēts.

Vērojo Pertas drāmatiskā ansambļa sniegumu, jāatzīst, ka „Rīga dimd" nav bijusi aktieŗu varēšanai pateicīga luga. Visi tēlotāji palika vairāk vai mazāk savas lomas svešinieki. Toties ar dekorācijām pertieši var lepoties. A. Kudeikas veidotā skatuve savās tīrajās līnijās bija īsti piemērota attiecīgās vides ilūzijai.

Ņina Luce

Imants Eicens Purdue universitātē Lafajetē ieguvis BSEE gradu elektrotechnikā, beidzis arī kaŗaflotes virsnieku skolu Ņuportā un paaugstināts par jūras leitnantu ASV atomzemūdeņu flotē. Uzņemts par biedru Delta Sigma Phi un Institute of Electrical and Electronics Engineers.

Foto: V. Midziņš

PAZIŅOJUMS ROMĀNA LASĪTĀJIEM

Nelaimīgā kārtā spiestuvē pazaudētas Artura Voitkus romāna „Pandora" manuskripta 3 nākošās lapas, tādēļ sniegsim romāna turpinājumu pēc noraksta saņemšanas no autora resp. tagad ievietotā Irēnes Blūmfeldes stāsta „Ilūzija" beigām. Lūdzam romāna autoru un lasītājus šo negadījumu atvainot.

Pēteris Aigars

ZEMDEGA

Patvērusies aiz pura,
Mežā, kur rubeņiem riests,
Atbalss no ugunskura
Zemdegā nenodziest.

Vienīgās dzirksteles dzieta
Gana, lai liesma, kas bij,
Dzīva, bet neuzieta,
Rītdienai vērpeti vij.

Nenoremdētās slāpes,
Naids, ko nenožņaugs,
Pazemē patverties kāpis
Gaidot, kad vārdā to sauks.

Cerības, sapņi un ilgas
Gaidīs, bet nepārtaps;
Vaivarāji, ne smilgas
Nekļūs tiem pagalvis labs.

Zemdega, zemdega kvēlo,
Kvēlo un dūmo un draud,
Uguns ne taupa, ne žēlo,
Nepiedod, neapraud.

Ozoliņš un romantika

KO KANADIEŠU KRITIĶI VĒRTĒJA LATVIEŠU PIANISTA SNIEGUMĀ

Pianists Arturs Ozoliņš pēc koncerta 11. janvārī Toronto Masejа hallē saņēma līdz šim pamatīgāko lielās preses recenzentu savā mūzikālā interpretējuma izvērtējumu. Tas Ozoliņa cienītājus pārsteidza ar virsrakstiem, kas neiepriecināja: „Ozoliņš aptumšo atmiņas par (savu) labo darbu (Globe and Mail); „Ozoliņa navigācija kļūmīga" (Daily Star) un „Nepilnīgs panākums" (Telegram). Šo trīs lielāko laikrakstu recenzenti, kā vienā balsī atzīdami pianista izcilos dotumus, apbrīnojamo techniku un mūzikālo drosmi, tikpat vienoti „apraudāja" viņa interpretācijas kļūmes: stila, ritma un emocionālas pārliecības trūkumu, kas sniegumu no cerīga mākslas darba pārvērtis lieliskā troksnī bez ritmiskas un harmoniskas skaidrības, nepalīdzot arī orķestrim Kazujoši Akijamas vadībā, kuŗa iztulkojums manāmi atšķīries no Ozoliņa, vairojot disharmoniju.

Ja nu vērtējums neskanēja tā, kā latviešu mūzikas mīļotāji bija gaidījuši, tad no šim notikumam veltīto rindu skaita un veida, kā kanadiešu kritiķi strostēja jauno mākslinieku, nepārprotami izrietēja viens: Arturs Ozoliņš sasniedzis nopietni ņemama pianista statusu profesionālā izmērā. Kas daudz sola, no tā arī gaida daudz. Ozoliņa līdzšinējā slava bija solījusi patīkamu mūzikālu baudījumu, tādēļ arī ieinteresēto kritiķu vilšanās bija neparedzēta un saprotama. Garākā rakstā iztirzādams Ozoliņa izvēlētā Rachmaņinova 3. klavieŗkoncerta D-minorā mūzikālo esenci, „Daily Star" recenzents Viljams Litlers piebilst, ka maz pasaulē pianistu, kas tiešām spējīgi pilnībā interpretēt Rachmaņinova mūziku, jo tā savā zudušās Krievijas traģiskajā emocionālismā un romantikā vienkārši vairs neatbilst mūsdienu mākslinieku uztverei, tādēļ arī Rachmaņinova koncertus pianisti reti mēdz atskaņot.

Ir tā, ka dažs komponists žilbina ar briljantu skaņu kaskādēm, bet vairums bez pirkstu akrobatikas no interpreta prasa vēl ko grūtāku — spēju likt klausītājā atbalsoties tai netveŗamajai noskaņai, kuŗā opuss radies. Šī spēja nav iemācāma, tā parasti attīstās tikai ar gadiem. Nebūtu dabīgi, ja divdesmitgadīgs jaunietis dzīvi un mūziku izvērtētu ar to dziļo izpratni un viedumu, ko iegūst tikai ilgā, aktīvā mūžā. Kur tad paliktu grūtais, bet auglīgais augšanas process?! Šķiet, ka pēdējā koncertā Ozoliņš savu spēju un jaunības kūsājumā bija izvēlējies savam pašreizējam briedumam neatbilstošu darbu. Tā nav nelaime. Izraisītā atbalss pianistam tikai rādīs, ka mākslas kalnā kāpjot, ceļā var gadīties arī tik lieli akmeņi, ka tiem reizēm prātīgāk apiet ar līkumu, nekā pārmērīgā spēka apziņā lēkt pāri, riskējot apdauzīties.

Profesionāla mākslinieka gaitas staigājot, derētu arī neplemirst, ka ar mūzikāliem pirkstiem un sirdi vien pasaules slavas iekaŗošanai vēl nepietiek. Mūsdienās tam nepieciešama arī krietna daļa aplēses un visu nepilnību, kaut vissīkāko, apzinīga un mērķtiecīga novēršana. Tātad — darbs un prātīga apsvēršana. Gaidīsim un ticēsim, ka Arturs Ozoliņš savu „starptautisko pasi" (V. Litlera vārdi) nākošajā koncertā pasniegs klausītājiem jau ar rutinēta mākslinieka vērienu.

S. Sniedze

Gatavo dziesmu dienu Gaŗezerā

Daudziem vēl būs patīkamā atmiņā pirmā dziesmu diena Gaŗezerā brīvā dabā, kuŗa notika 1967. gada vasarā, pulcinot ap 200 dziedātāju un ap 2000 klausītāju. Nesen notikušajā Gaŗezera vadības un Latviešu koŗu apvienības ASV pārstāvju apspriedē nolemts otru dienu rīkot šāgada 16. augustā.

Šī ļoti jaukā vieta tieši akustikas ziņā sola plašas izredzes nākotnē. Rīkotāji iespējamo atlikumu paredzējuši sadalīt vienādās daļās Gaŗezera vadībai un koŗu apvienībai, bet pēdējā par savu daļu savukārt lems pēc sarīkojuma, uzklausot arī to koŗu ieteikumus, kuŗi dziesmu dienā piedalīsies. Taču vispārējie noteikumi atstāti līdzšinējie; ievērojot nepieciešamos dziesmu dienas laukuma izveidošanas un citas vajadzības, koŗiem un diriģentiem honorāri nav paredzēti. Galvenais mērķis ir rosināt koŗu darbu, pulcināt vienkopus latviešu jaunatni, aicināt to piedalīties dziesmu dienas organizēšanā, dot iespējas debitēt mūsu jaunajiem koŗu diriģentiem kopkoncertā. Tādēļ īpaša vērība veltījama jaunajiem mūziķiem un diriģentiem, kas strādā ar koŗiem un ansambļiem jau ilgāku vai īsāku laiku, bet neredz iespējas drīzākā laikā piedalīties plašākā sarīkojumā.

Šai sakarā dziesmu dienas programma iecerēta stipri atšķirīga no līdzšinējām — būs tikai latviešu tautas dziesmu apstrādājumi jauktam, vīru un sieviešu korim, koncertu gan iesākot ar A. Kalnāja „Dievs, sargi mūsu tēvu zemi" un pabeidzot ar J. Vītola „Gaismas pili". Programmas pārējās dziesmas, t. i. tautas dziesmu harmonizējumi izvēlēti arī nolūkā atvieglināt un veicināt sagatavošanās darbu nākošajiem Kanadas latviešu 5. dziesmu svētkiem Toronto 1970. gada vasarā, jo no tajos paredzētajām 7 tautas dziesmām Gaŗezera programmā nebūs tikai vienas. Tādēļ šīs dziesmu dienas vajadzībām būs izmantojams jau jauniespiestais nošu krājums, kuŗu, cik zināms, koŗi saņems bez maksas, pieteicot sa-

(Nobeigums 5. lpp.)

IRĒNE BŪMFELDE

Ilūzijas

STĀSTS

Ceturtdaļstunda bija pagājusi, bet viņi vēl vienmēr klusēja. Lilijas Rozes kundze seja bija saspringta, un viņas pusē uz naktsgaldiņa pelnu traukā, blakus Ziemļnieka dzejoļu grāmatai un miega zāļu pudelei, smaržoja augsta kaudze cigarešu galu. Slaidā kundze laiski gulēja uz muguras virs segas. Sarkana dzintara rota zvīļoja ap viņas kaklu. Ap pleciem un augumu vizēja plāns zīda naktskrekls, virs kuŗa viegli pārmestās oranžās Ķīnas rīta kleitas krokās draudīgā noslēpumainībā snauda koši zils pūķis atplestiem žokļiem, it kā izelpodams tveicīgo dvašu, kas kā dūmakas satina Lilijas Rozes miega zāļu apskurbināto prātu. Pašķiebdama blondo galvu uz mīkstā spilvena, Lilija šad tad slepeni paskatījās uz Aivaru Spruktu otrā gultas malā.

Rokas aiz pakauša salicis, viņš izskatījās mierīgs, bet noraidīgs. Viņa šaurā ironiskā seja bija nožēlojami noliesējusi un, pāris dienu neskūta, izskatījās baisa.

Ko viņš domā? Arvien vēl dusmīgs, ka es pirmoreiz mūsu pazīšanās laikā atsakos viņam aizdot naudu, ko viņš nekad neatdod? Vai viņš patiesi nesaprot, ka visas viņa vēlēšanās es nespēju izpildīt, lai cik izšķērdīgi rīkotos ar vīra naudu, — Rozes kundze nopūtās. Nekad neesmu tik daudz pacietusi mīlestības dēļ. Nekad tā pazemojusi un smieklīgu padarījusi savu vīru cita vīrieša dēļ. Kā Ēvalds nosirmojis pa šiem trim gadiem, kopš satiekos ar Aivaru!

Ar visu augumu pagriezdamās pret Aivaru Spruktu, Lilija pastiepa roku: „Lūdzu cigareti."

Aivara Sprukta kalsnais augums sakustājās. Pussēdus viņš paliecās pret naktsgaldiņu pēc „Parlamenta", izņēma cigareti, pasniedza to viņai, aizdedzināja un, nometis kārbiņu atpakaļ uz naktsgaldiņa, atlaidās savā iepriekšējā pozē — neviena vārda nebilzdams, pat Lilijā nepaskatījies, redzēdams vienīgi viņas mazliet trīsošās rokas. Kāda minūte pagāja.

Aivaram naudu dot ir tas pats, kas bērt to caurā maisā. Nekad to nevar piepildīt. Un tomēr — ja es būtu bagāta, es ļautu, lai viņš dzeŗ, lai viņš to šķiež, kā viņam tik... Varbūt Aivars nopietnāk pievērstos rakstniecībai, ja materiālās rūpes viņu nenomāktu. Cik šausmīgi, ka viņš atkal izlikts no dzīvokļa!

Aivars Lilijai bija izstāstījis, ka no namdaŗa, sava pēdējā maizes darba pienākumiem atlaists, viņš dažas dienas un naktis bija pavadījis ar draugiem — degvīna izslāpušiem bohēmiskiem īpatņiem...

Kad Lilijas Rozes cigarete bija gandrīz izdegusi, tās strupo galu vēl rokā turēdama, viņa atkal pagriezās pret Aivaru Spruktu. Redzams gurdenums bija atmiekšķējis viņa vaibstus līdz sirmajiem deniņiem, un viņš izskatījās vecāks par saviem četrdesmit septiņiem gadiem. Arī Lilija pati izskatījās bālāka un vecāka nekā pirms nedaudz stundām, kad Aivars ienāca. Pagājušās tikpat kā negulētās nakts iespaids. Lielākas miega zāļu devas lietošana, ko bija radījis satraukums, ka Aivars kādas dienas nebija viņu apciemojis, nedz piezvanījis, kā bija solījies. Tāpēc šorīt, mocīdamās ar stiprām galvas sāpēm, tūlīt pēc vīra aizbraukšanas uz darbu viņa bija norijusi vēl dažus graudus, lai izvairītos no tumšām domām un mistiskām bailēm, kas pēdējā laikā arvien biežāk uzmācās, paliekot vienai. Pāris stundu viņa bija gulējusi nekā nejūtot, kamēr Aivars zvanīja gan no ielas stūŗa telefona būdas, gan nepacietīgi spiezdams zvana pogu pie Rožu dzīvokļa durvīm, līdz Liliju atmodināja kā no nāves miega.

„Ko tu tagad domā darīt?" Lilija pārtrauca klusumu.

Aivars sarāva uzacis un nepatikā pagrieza galvu:

„Ko es domāju darīt? To pašu ko vienmēr. Tu zini manu gājputna dabu — šodien ziemeļos, rīt dienvidos."

Un tūlīt: „Klausies..." gandrīz nekautri, ar lielām cerībām acīs, Aivars prasīja Lilijai naudu un noskaitās, kad viņa atteicās dot, ka viņai tās vienkārši nebija.

Tai pašā acumirklī Aivara acis ledainā vienaldzībā novērsās no Lilijas satrauktās sejas un viņa skats iedūrās pretējās sienas piekarinātā Rožu kāzu dienas uzņēmumā. Senāk viņš fotografijai nebija pievērsis nekādu īpašu uzmanību, bet šoreiz tā viņu kaitināja un satrauca.

Ēvalds vēl vienmēr tāds pats muļķis kā priekš divdesmit pieciem gadiem, kad viņi apprecējās, zinādams, ka Lilija viņu nemīl, Aivars Sprukts domāja, skatīdamies Ēvalda Rozes attēlā pie sienas. — Es nevaru ciest šo gludi nosukāto, pašapzinīgo ģīmi, un tomēr man reizēm šī nelgas ir žēl.

Lilijas attēlā raudzīdamies, viņas miršu vainagā, dzidrajā plīvurā ap viņas galvu un pleciem, viņš domāja, ka Lilijai draugi un mīļākie arvien bijuši tuvāki par vīru. Kā Ēvalds to visu varēja pieļaut, kā vēl tagad pieļāva?... Krāsainā atmiņu ņirboņā uzzibēja viņa paša pārdzīvotās kaislības, sarežģījumi ar citiem un konflikti ar sevi. Arī viņš bija dižojies, ka var atņemt draudzenes citiem vīriešiem... Kādēļ man vajadzēja te nākt? Es varēju aiziet pie Viktorijas un aizņemties naudu vai mazās Gaidas. Gaida vēl tagad būtu ar mieru atbrīvoties no sava vīra un precēties ar mani.

Viņa lūpās ievilkās viegls smaids, bet drīz tas izzuda.

Patiesībā neviena sieviete nav mana, Aivars rūgti atzina. Man nav ne mātes, ne sievas, ne meitas. Ar skaudību viņš skatījās uz Ēvaldu Rozi palielinātajā kāzu uzņēmumā. Izteiksme viņa sejā pārmainījās. Uzacīm saraujoties, daimoniskas dzirkstis iezibējās viņa saltajās acīs. Pavisam negaidot, rokas no pakauša atlaidis, viņš pagriezās pret Liliju Rozi:

„Tevi vajadzētu nošaut."

Lilija pacēla galvu no spilvena, uz kuŗa bija redzams brūns cigaretes izdedzināts caurums.

„Visas neuzticīgas sievas vajadzētu nošaut. Bez mazākās žēlastības."

„Tu vari tā runāt?" pēkšņā izbrīnā Lilija Roze teica. „Vai tu mani nemaz nemīli?"

„Kāda mīlestība iespējama mūsu gados pēc tādas pagātnes, kāda mums abiem bijusi?"

„Par to var būt dažādi uzskati," Lilija Roze čukstēja.

„Lai kādi tavi uzskati šai lietā, mums tuvās attieksmes jāizbeidz. Man apnicis zagt sev mīlestību." Aivars ar uzsvaru teica. „Mums abiem rozes sen noziedējušas. Tās vairs otrreiz neuzplauks."

Lilija juta, ka galvā saskrēja asinis. Viņas roka ar degošo cigareti sāka trīsēt. Skatu no Aivara neatraudama, viņa kā apmāta nespēja ticēt savām ausīm.

„Un tas tikai tādēļ, ka man pašlaik nav naudas, ko tev aizdot?" viņa tikko dzirdami dvesa un atkrita atpakaļ spilvnā.

Cik viņš var būt nežēlīgs! Viņa aizvēra platos melnskropstu plakstus un atkal atvēra. Karsti pelni no cigaretes pār viņas krūtīm nobira uz naktskrekla.

„Kāpēc tu klusē?" mierīgi ar skaudru un neslēptu zobgalību šaurajās lūpās Aivars teica.

„Ko lai es saku? Domāju, ka visu, kas mums viens otram sakāms, esam pateikuši."

„Tā?" Aivars vīpsnāja. „Tu jau vēl nekā neesi pastāstījusi."

Kad Lilija neatbildēja, viņš sāka runāt saudzīgākā tonī.

„Vai vēlies vēl vienu cigareti?" Pasniegdams cigareti, viņš ieraudzīja Lilijas trīsošos, nikotīna pārvilktos pirkstus un piemetināja: „Tu par daudz pīpē."

„Ko lai es daru?"

„Apkop savu māju, tā izskatās trakāk nekā kaŗa lauks pēc kaujas."

(Turpinājums sekos)

Brīvība ir jāsarga!

TORONTO SV. JĀŅA DRAUDZES 20. GADASVĒTKI UN PIEMINEKĻA IESVĒTĪŠANA

Sv. Jāņa ev.-lut. draudze Toronto 12. janvārī pulcējās savā dievnamā, lai atzīmētu draudzes 20 gadu pastāvēšanu un iesvētītu mākslinieka A. Kopmaņa veidoto pieminekli baznīcas laukumā. Svinīgajā dievkalpojumā bez draudzes gana archibīskapa A. Lūša piedalījās arī LELDAAs pārvaldes pr-ks prāv. A. Veinbergs no Vašingtonas, LELDAAs Kanadas apgabala garīgais vadītājs prāv. V. Šēfers no Montrealas un Toronto Austrumu draudzes mācītājs A. Briedis. Ievada liturģiju vadīja prāv. V. Šēfers un māc. A. Briedis, bet svētrunu teica prāv. A. Veinbergs, par pamatu izvēlēdamies apustuļa Pāvila vārdus: „Esiet kā spīdekļi ļaunas un samaitātas cilts vidū." Šie vārdi īsteni piemēroti arī pašreizējam laikmetam, kurā notiek tik daudz ļauna, vairojoties arī noziedzību skaitam. Kristiešiem jāiestājas par kristiānisma principiem, radot garīgu pretspēku ārdošajām tendencēm. Draudzes koris diriģenta J. Baruša vadībā nodziedāja „Slavēsim Dievu un „Naktī bira zelta rasa'. Lūgšanu teica, beigu liturģiju vadīja un draudzi svētīja archibīskaps A. Lūsis.

Pēc tam īsā ceremonijā iesvētīja jauncelto pieminekli, archibīskapam cita vidū sakot: „Lai mūsu jaunā audze pašreizējā vērtību sajukuma un maldīgo uzskatu laikā atrastu pareizo ceļu un lai latviešu celtais dievnams nepaliktu tukšs! Lai piemineklis baznīcas ārpusē mūsu bērniem un nākošajām paaudzēm atgādina brīvību un neļauj iejūgt kalpības jūgā. Šis piemineklis mums pašiem atgādina Dieva žēlastību, kāda mums parādīta, ļaujot dzīvot brīvībā. Bet garāmgājējiem lai tas pauž, ka brīvība ir jāsarga, jo to var ātri zaudēt!" Še bija jāatceras vārdi, ko iepriekš dievkalpojumā bija teicis prāv. V. Šēfers: „Lai spožāk par altārī iedegtajām svecēm mirdz draudzes ticība! Dzīves viļņos nosalušie un pagurušie ceļinieki pašu celtajā dievnamā vislabāk var smelties jaunus spēkus. Katra latviešu draudze svešumā ir kā dzimtās zemes avots, kas ar savu skaidro ūdeni stiprina ticīgos. Kas gan var būt sirdij tuvāks, kā klausīties dievkalpojumus mīļajā latviešu valodā. Katra draudze ir kā Latvijas stūrītis svešumā."

Iesvētīšanas ceremoniju beidzot, klātesošie nodziedāja luterāņu himnas pēdējo pantu un „Dievs, svētī Latviju!". Pieminekļa abās pusēs reljefi iekaltas figūras — bēgļu tēli, bet latviešu un angļu valodā iekaltais teksts vēstī: „Sv. Jāņa ev.-lut. baznīca. Pateicībā Dievam par dāvāto brīvību šo dievnamu cēluši tie latviešu bēgļi, kas atstājuši tēvzemi, kad to okupēja sveša vara. Šis Dieva nams lai ikvienam kristietim atgādina vārdus: Stāviet stipri un neļaujieties iejūgties kalpības jūgā (Pāvila vēstule galatiešiem 5 — 1) A. D. 1968."

Baznīcas sarīkojumu telpās notika svinību laicīgā daļa. Draudzes pr-ks Ž. Rūtenbachs pateicībā pieminēja daudzos nenogurstošos darba darītājus un ziedotājus, kas gadu gājumā no nekā radīja trīs īpašumus (draudzes namu, kas tagad gan pārdots, labi iekopto Saulaini un pašu celto dievnamu). Archibīskaps A. Lūsis savukārt pakavējās pie grūtajiem sākuma gadiem, kad, izsaukts no Vācijas, uzņēmies draudzes mācītāja pienākumus.

Draudzes dibināšanas sanāksmē 1948. gada 12. decembrī piedalījās 51 tautietis, vairāki piederēja pat pie citām konfesijām, bet visi kopīgi latviskuma un kristiānisma mērķi stādīja augstāk par citiem apsvērumiem. Aizvadītajos gados trīs no draudzes dibinātājiem miruši — N. Andžāns, J. Jansons un K. Vītiņš. Visu pastāvēšanas laiku aktīvi darbojies vienīgi pašreizējais draudzes priekšnieka vietnieks O. Breņķis. Ar māc. A. Lūša ierašanos 1949. gadā sākās straujš draudzes locekļu pieaugums, 1950. gadā to skaits jau sasniedza 736, bet nākošajos 5 gados jau bija reģistrēti ap 2000 draudzes locekļi. Šis skaits vairs daudz nemainās, kaut pašreiz šī robeža pārsniegta. Aizvadītajos gados kristīti 669 bērni, no kuriem vairāki tagad jau salaulāti, iesvētīti 445 jaunieši, laulāti 493 pāri (48 jauktās laulības) un pēdējā gaitā izvadīti 204 draudzes locekļi.

1952. gadā draudze iegādājās lauku īpašumu Saulaini bērnu, jauniešu un pieaugušo vasaras atpūtai, gadu ritējumā veicot plašus izbūves un izkopšanas darbus. Tās lielajā platībā nav drūzmas neērtību vasarniekiem un dabas mīlotājiem. Saulainē iedalīti 40 apbūves gabali vasarnīcu celšanai. Kurzemes cietokšņa aizstāvji uzcēluši pieminekli kritušajiem latviešu cīnītājiem, pie kura notiek piemiņas dievkalpojumi nacionālās svinamdienās, bet vasarās svētdienu svētbrīži. Ļoti daudz pūļu un darba Saulaines izbūvei veltījis A. Dobelis, kas vadījis arī baznīcas būvdarbus.

1964. gada 8. martā archibīskaps K. Kundziņš iesvētīja draudzes jauncelto baznīcu, kura kopā ar inventāru izmaksājusi 220.000 dol. Atlikušais parāds 4 gados sadilis labu tiesu zem 100.000 dol., neradot nekādas problēmas par tā galīgo izmaksu. Draudzē darbojas svētdienas skola, kura skolēnu skaita ziņā ir lielākā latviešu svētdienas skola. Kopš 1951. gada pie draudzes pastāv palīdzības fonds. Ļoti rosīgu darbu attīstījusi dāmu komiteja, ar ievērojamām summām atbalstot visus draudzes pasākumus un palīdzības darbam izdodot vairāk desmittūkstošu dolaru. Arī draudzes koris diriģenta J. Baruša vadībā jau pārsniedzis 10 darbības gadu. Jaunatnes pulciņā laba daļa priekšiesvētes jauniešu, tā ka nodarbībām tie jāiedala divās grupās. Samāriešu grupa, kaut maza skaitā, aprūpē slimos un vecos ļaudis gan mājās, gan slimnīcās.

Tā kā 12. janvāra draudzes svētki bija vairāk domāti kā „ģimenes svinības", tad arī lūgto viesu nebija daudz, tāpat sūtīto apsveikumu. Sveicienus bija sūtījis prāv. J. Turks no Kalamazū, Hamiltonas draudzes mācītājs E. Pavasars un Niagaras draudzes pr-ks P. Treiers, bet personīgi LELDAAs pārvaldes vārdā sveica tās priekšnieks prāv. A. Veinbergs, Toronto Austrumu draudzes mācītājs A. Briedis un draudzes pr-ks E. Ziplāns, pasniedzot dāvanai prožektoru jaunā pieminekļa apgaismošanai, un Toronto Sv. Andreja draudzes pr-ks R. Roze. Pēc dievkalpojuma savā baznīcā, ieradās arī Sv. Andreja draudzes mācītājs A. Čops.

Prāv. A. Veinbergs savā apsveikumā latviešu draudzes un to locekļus pielīdzināja spīdekļiem, kas ar savu darbu un centību rādījuši priekšzīmi, spodrinot un daudzinot Latvijas vārdu un mūsdienu samaitātajai pasaulei atgādinot mūsu tautas likteni.

Runu un cildinājumu pie kafijas galda bija daudz. Prāv. V. Šēfers, pakavējoties atmiņās, pastāstīja vairākus epizodus no laika dzimtenē, kad pašreizējais archibīskaps A. Lūsis kā jauns mācītājs kalpoja savu kandidāta gadu viņa aprūpētajā Ogres draudzē, uzsverot: „Viņa augšupceļš sākās jau ar pirmo baznīcā teikto svētrunu, kurā varēja apbrīnot jaunā mācītāja runas dāvanas, dziļo domu un degsmi. Šai kandidāta gadā sacerētas arī vairākas tagad plaši pazīstamas A. Lūša garīgās dziesmas." Archibīskaps A. Lūsis savukārt pārsteidza prāvestu V. Šēferu ar vēsti, ka Baznīcas virsvalde viņu sakarā ar 40 amata gadiem apbalvojusi ar Atzinības krustu.

Saņēmis draudzes padomes velti — sudraba svečturus — par nesavtīgo un nenogurstošo darbu kopš draudzes dibināšanas dienas, draudzes priekšnieka vietnieks O. Breņķis pieticīgi pateicās: „Ar lielu gandarījumu pieņemu šo draudzes atzinību, [illegible] savu darbu, bet uzskatu, ka tā domāta mums visiem, kas strādājām kopā plecu pie pleca, lai šodien varētu svinēt 20. gadasvētkus pašu celtajā dievnamā. [illegible] kus ziedot draudzes darbam, lai vienprātībā, vērtējot un saprotot viens otru, mēs kopīgi veiktu darbu Dievam, tēvu zemei un mūsu jaunajai audzei. Dievs darbu šai pasaulē veic ar mūsu rokām."

Pakavējoties atmiņās, dažus vārdus teica arī draudzes ilggadējais pērminderis — sirmais Gaiļa tēvs, kā viņu visi sauc. Tad pēc daudzajām runām un cildinājumiem jubilejas dalībnieki parādīja ciepu draudzes dāmu komitejas sarūpētajam cienastam un šķīrās vēlā pēcpusdienā, stiprinātā apņēmībā nepagurt arī turpmākajos draudzes darbības gados.

J. U.

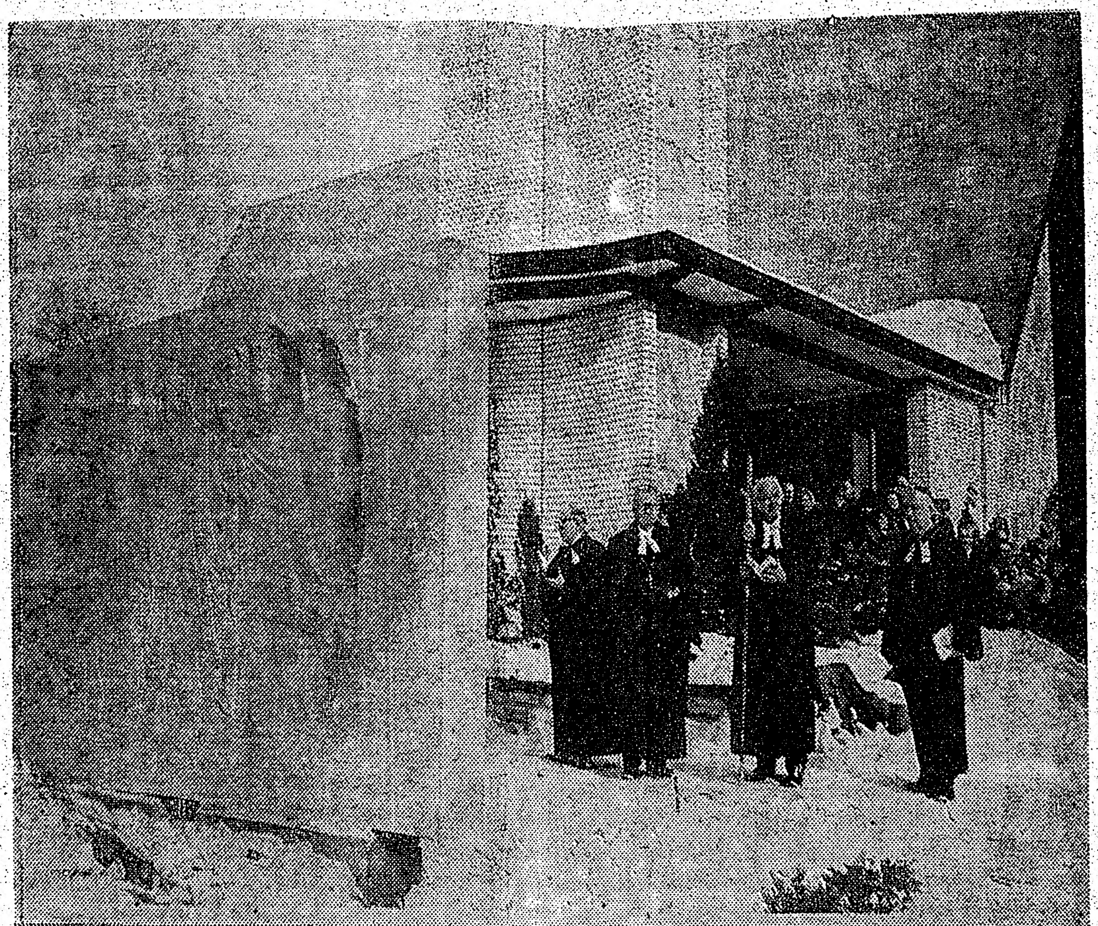

PIEMINEKĻA ATKLĀŠANA PIE SV. JĀŅA BAZNĪCAS TORONTO

Augšā: Tēlnieka A. Kopmaņa veidotā pieminekļa iesvētīšanas laikā (no kreisās) māc. A. Briedis, prāv. V. Šēfers, archibīskaps A. Lūsis un prāv. A. Veinbergs. — Apakšā: Svinību laicīgajā daļā draudzes priekšnieks Ž. Rūtenbachs godina savā vietnieka O. Breņķa nopelnus, visus 20 gadus darbojoties draudzes padomē; no kreisās — B. Tiltiņa, dāmu komitejas pr-ce L. Jansone, Ž. Rūtenbachs, prāv. V. Šēfers, archibīskaps A. Lūsis, L. Lūse, prāv. A. Veinbergs, N. Breņķe un O. Breņķis ar veltē saņemtajiem sudraba svečturiem. Foto: J. Ligers

TORONTO SV. JĀŅA DRAUDZES PADOME 20. GADU JUBILEJĀ AR VIESIEM

Priekšā no kreisās: J. Galejs (sekretārs), J. Koncis (priekšsēža vietnieks), māc. A. Briedis, Ž. Rūtenbachs (priekšnieks), archibīskaps A. Lūsis, O. Breņķis (priekšsēža vietnieks), prāv. A. Veinbergs, prāv. V. Šēfers, E. Tiltiņš (kasieris) un A. Dobelis; 2. rindā — A. Černavskis, J. Āzis, R. Salna, V. Kalniņš, J. Skrastiņš, A. Lucs, J. Briedurs un B. Luters; aizmugurē — J. Mežaks, M. Bružis, K. Tontegode, E. Tauriņš, J. Ozols, A. Vanags un P. Kamerūts. Foto: J. Ligers

Uzlabota apdrošināšana automašīnām

„Varbūt autokatastrofa nenotika jūsu vainas dēļ, bet var gadīties, ka negadījumā tomēr bijāt kaut kādā veidā vainīgs. Bieži vien ir pat ļoti grūti noteikt, kāds bijis negadījuma iemesls un kas tajā vainojams. Lietas noskaidrošana šādās lietās krietni ieilgst, bet ir vēl jaunāk, ja negadījumā esat cietis un nepieciešamie ārstēšanās izdevumi rada materiālas grūtības," mūsu laikraksta līdzstrādniekam teica Toronto latviešu uzņēmuma Bērziņš Realty Limited īpašnieks A. Bērziņš, kas darbojas arī apdrošināšanas nozarē, informēdams par uzlabojumiem automašīnu apdrošināšanā Kanadā. „Tagad Kanadas apdrošināšanas sabiedrības atzinušas par iespējamu paplašināt automašīnu apdrošināšanas apmērus, ar šāgada pirmo janvārī sniedzot lielāku materiālo palīdzību saviem klientiem. Viens otrs tautietis jau saņēmis šis papildapdrošināšanas noteikumus, bet šie noteikumos techniskā angļu valodā ne vienmēr ir skaidri tiem, kuriem ar to nav darīšanas."

Sarunas turpinājumā A. Bērziņš paskaidroja, ka jaunā veida apdrošināšana tagad attiecas visā Kanadā, izņemot Britu Kolumbiju. Tajā paredzēts īpašs atbalsts nāves un sakropļošanas gadījumos, paplašinot to arī attiecībā uz slimnīcas un ārsta palīdzības izdevumiem, ja tie nav iekļauti citos klienta apdrošināšanas plānos. Šī papildapdrošināšana attiecas ne tikai uz automašīnu īpašnieku, bet arī uz viņa ģimenes locekļiem un pasažieriem. Paredzēts pabalstu izmaksāšana, nenogaidot negadījumā vainīgā noskaidrošanu; to saņems arī tad, ja ievainojumi iegūti, braucot citā mašīnā, vai arī cietušais sabraukts, ejot pa ielu.

Jaunā papildapdrošināšana paredz: 1) Nāves, locekļu zaudēšanas vai paliekošas nespējas gadījumā 5000 dol.; 2) Nedēļas algas zaudēšanas kompensācija — 35 dol. nedēļā līdz 2 gadiem, izņemot pirmo nedēļu; ja cietušais kļūst darba nespējīgs, šo pabalstu var pagarināt vēl uz 2 gadiem. Ja cietēja ir apdrošināta sieva un nav bijusi iesaistījusies algotā darbā, nedēļas algas atlīdzību tomēr maksā, bet tikai 12,50 dol. apmērā.

A. Bērziņš paskaidroja, ka automašīnu īpašnieki, kuri apdrošinājušies pie viņa, automātiski ar 1. janvāri iekļauti šai papildapdrošinājumā, vienalga, kad viņu apdrošināšana beidzas. „Piemēram, ja jūsu apdrošinājums beidzas šāgada 15. oktobrī, jūs esat papildus apdrošināts no šāgada 1. janvāra līdz 15. oktobrim bez jebkādām apdrošināšanas papildmaksām," norādīja A. Bērziņš. Turpretim tiem, kas apdrošinājuši vai apdrošinās savas automašīnas pēc 1. janvāra, pie kārtējās apdrošināšanas summas būs jāpiemaksā 7 dolari."

Automašīnu īpašniekiem ieteicams sazināties ar savu apdrošināšanas aģentu, lūgt sīkāku jauno noteikumu paskaidrošanu un iekļaušanu jaunajā papildinājumā.

Z.

TORONTO ZIŅAS

● Toronto latviešu biedrības un tās sestdienas skolas bazārs un loterija notiks 16. februārī Latviešu namā. Latviešu biedrības gada sapulce paredzēta tai pašā dienā plkst. 3.30, darba sekā esot ziņojumiem par darbību, budžeta pieņemšanai, valdes, revīzijas komisijas un dāmu komitejas vēlēšanām. Piedalīšanos Mičiganā notikušajā Divreizdivi nometnē biedrība materiāli bija sekmējusi Maijai Kuperei un Albertam Upeslācim.

● Sv. Jāņa draudzē kristīts Māris Aivars Staško, Aivara un Dagnijas dēls.

● Vīru koŗa Viesturs gadskārtējais koncerts diriģenta J. Baruša vadībā notiks 25. janvārī plkst. 7 vakarā Kolumba zālē, kā solistei piedaloties soprānam Ērikai Beitānei no Londonas. Programmā būs arī pēdējo dziesmu svētku jaundarbu sacensībā godalgotās vīru koŗu dziesmas un V. Ozoliņa kantāte „Iebrukums naktī". Pēc koncerta saviesīgs vakars ar deju.

● DV Toronto nodaļas valde 12. janvāŗa sēdē nolēma biedru gada sapulci sasaukt 23. februārī plkst. 12 dienā DV namā, nevis 16. februārī, kā iepriekš ziņots. Noteiktajā laikā nesanākot vajadzīgajam biedru skaitam, tā būs pilntiesīga pie jebkuŗa biedru skaita pusstundu vēlāk. Nodaļas bibliotēkas vadītājs E. Plūme ziņoja, ka bibliotēkā tagad ir vairāk nekā 800 latviešu grāmatu un liels skaits žurnālu, bez tam ap 300 grāmatu un 150 žurnālu angļu valodā. Tuvojoties Draudzīgā aicinājuma atcerei, bibliotēkas vadītājs cer uz jauniem grāmatu ziedojumiem. DV namā iekārtotā bibliotēka atvērta katru svētdienu no plkst. 2—4 pēcpusdienā.

● TLMM kluba rīkotās žibulēšanas sacensības Simko ezerā 12. janvārī vadīja makšķerēšanas sekcijas vadītājs J. Veckers, piedaloties 18 biedriem un 2 jauniešiem. Lomu izvērtēšanā skaitīja asaŗus, sākot ar 9 collu gaŗumu. Uzvarēja A. Zilgalvis ar 25 mārciņu un 8 unču smagu lomu, 2. J. Atkauķis ar 18/9 un 3. A. Audze ar 17/2. Veiksmīgākais jaunietis bija J. Lapkauskis ar 4 mārc. un 8 unču lomu, bet V. Krieviņa loms bija 3/8. Sacensību nobeigumā uzvarētājiem balvas pasniedza kluba sporta daļas vadītājs K. Šverns. — Kluba kārtējā mēneša sanāksme notika 10. janvārī DV namā. Tajā izrādīja kultūrfilmas par medībām un ūdens ceļiem Kanadā. Nākošā sanāksme paredzēta 6. februārī plkst. 8 vakarā DV namā.

● Ventiņu vakarā, kas paredzēts 22. februārī plkst. 7 vakarā DV namā, programmas daļā piedalīsies Viļa Ādlera trio ar mūzikāliem priekšnesumiem, tāmnieku autoru darbus lasīs un deklamēs Ventiņ Valdiš un Alma Bumbura, bet Krišs Ķepals, paredzams, piedalīsies personīgi. Par deju mūziku skaņu platēs gādās K. Deklavs. Sarīkojumu organizē un vadīs V. Zvanītājs, kuŗu iepriekšējo līdzīgo sarīkojumu apmeklētāji pazīst kā Ventiņ Vilu.

● DV Toronto nodaļa, izziņojot DV nama oficiālās atklāšanas viena gada atceres sarīkojumu 18. janvārī plkst. 8 vakarā DV namā, minējusi, ka priekšnesumus sniegs Toronto Lācīši V. Ādlera vadībā. Še nepieciešams labojums: Toronto Lācīši jau labu laiku darbību izbeiguši. Sarīkojumā uzstāsies ansamblis, kas līdz nosaukuma izvēlei pagaidām saucas Viļa Ādlera trio.

● TLB zinātņu kopas audzināšanas puduris 23. janvārī plkst. 6.30 vakarā Latviešu namā rīko rotaļu un deju mācīšanu visiem, kas par to interesējas. Ar šo atsaukti iepriekš ziņotie datumi 21. janvāris un 16. februāris.

● Latviešu koncertapvienības nākošais koncerts notiks 30. janvārī plkst. 8.30 vakarā First Unitarian Church auditorijā (175 St. Clair Ave. W.). Koncertā piedalīsies ASV latviešu mākslinieki — mecosoprāns Valija Melliņa un pianists Vilnis Cieminš no Klīvlendas. Valija Melliņa pašreiz ir operas direktrise Haramu House, bet Vilnis Cieminš mācības spēks Western Reserve universitātē.

● Paredzams, ka Latviešu kreditsabiedrības šāgada peļņa ievērojami pārsniegs iepriekšējo gadu atlikumu. Novembrī pēc noguldījumu procentu izmaksas peļņa gan bija tikai 33,53 dol., bet kopīgā gada peļņa tomēr 18.425,27 dol., par 3000 dol. vairāk nekā gadu iepriekš. Šis darbības gads beigsies tikai 30. martā, kad, paredzams, kopīgā peļņa ievērojami pārsniegs 20.000 dol. Kreditsabiedrības bilance novembrī bija 2.221.209,04 dol. pret 1.985.335,55 dol. gadu iepriekš. Biedru skaita pieaugums procentuāli ir mazāks — no 2225 uz 2268, bet noguldītāju-organizāciju skaits pat samazinājies no 99 uz 96. Tāpat samazinājušies arī personīgie hipotēkārie aizdevumi no 516 un 460 un no 135 uz 129. Nedaudz samazinājies arī noguldītāju skaits. Bilancē lielākie posteņi joprojām ir biedru krājnoguldījumi (1.405.717,02 dol.) un hipotēkārie aizdevumi (1.013,571,43 dol.).

Miris Roberts Kampus

Amerikas Balss latviešu valodas raidījumā 14. janvārī ziņoja, ka Madridē, neminot datumu, miris Latvijas diplomātiskais pārstāvis Spānijā Roberts Kampus.

Aizgājējs bija dzimis 1899. gada 11. maijā Naukšēnu pagastā un piedalījies Latvijas brīvības cīņās Ziemeļlatvijas armijā. R. Kampus beidza Latvijas universitātes tautsaimniecības fakultāti, bet 1926. un 1927. gadā studēja tieslietas Sorbonnas universitātē Parīzē. Kopš 1928. gada R. Kampus bija Latvijas ārlietu ministrijas dienestā, vispirms centrā kā ministrijas sekretārs, sākot ar 1932. gadu sūtniecības sekretārs un vēlāk padomnieks Romā, Maskavā, Stokholmā un Londonā, bet pēdējā laikā darbojās Madridē, savā laikā panākot latviešu radioraidījumus uz okupēto Latviju. Pēc to pārtraukšanas R. Kampus visu laiku centies panākt to atsākšanu. Aizgājējs arī daudz rakstījis presē par ārpolitiskiem jautājumiem.

Toronto latviešu kreditsabiedrība

Latvian (Toronto) Credit Union Limited

491 College St., Toronto 4, Ont.

Telef. 924-2775

maksā

5% par noguldījumiem

Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, pieņem maksājumus par telefonu, elektrības, gāzes un ūdens lēsēm, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.

REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 vai $5000.00.

Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā, sestdienās no pl. 9 — 1 dienā.

ANDREJSONS

APDROŠINA

463-7313

O ZIŅAS

Uzvarēja A. Zilgalvis ar 25 mārciņu un 8 unču smagu lomu, 2. J. Atkaukis ar 18/9 un 3. A. Audze ar 17/2. Veiksmīgākais jaunietis bija J. Lapkauskis ar 4 mārc. un 8 unču lomu, bet V. Krieviņa loms bija 3/8. Sacensību nobeigumā uzvarētājiem balvas pasniedza kluba sporta daļas vadītājs K. Šverns. — Kluba kārtējā mēneša sanāksme notika 10. janvārī DV namā. Tajā izrādīja kultūrfilmas par medībām un ūdens ceļiem Kanadā. Nākošā sanāksme paredzēta 6. februārī plkst. 8 vakarā DV namā.

● Ventiņu vakarā, kas paredzēts 22. februārī plkst. 7 vakarā DV namā, programmas daļā piedalīsies Viļa Ādlera trio ar mūzikāliem priekšnesumiem, tāmnieku autoru darbus lasīs un deklamēs Ventiņ Valdiš un Alma Bumbura, bet Krišs Ķepals, paredzams, piedalīsies personīgi. Par deju mūziku skaņu plates gādās K. Deklavs. Sarīkojumu organizē un vadīs V. Zvanītājs, kuru iepriekšējo līdzīgo sarīkojumu apmeklētāji pazīst kā Ventiņ Vilu.

● DV Toronto nodaļa, izziņojot DV nama oficiālās atklāšanas viena gada atceres sarīkojumu 18. janvārī plkst. 8 vakarā DV namā, minējusi, ka priekšnesumus sniegs Toronto Lācīši V. Ādlera vadībā. Še nepieciešams labojums: Toronto Lācīši jau labu laiku darbību izbeiguši. Sarīkojumā uzstāsies ansamblis, kas līdz nosaukuma izvēlei pagaidām saucas Viļa Ādlera trio.

● TLB zinātņu kopas audzināšanas puduris 25. janvārī plkst. 6.30 vakarā Latviešu namā rīko rotaļu un deju mācīšanu visiem, kas par to interesējas. Ar šo atsaukti iepriekš ziņotie datumi 21. janvāris un 16. februāris.

● Latviešu koncertapvienības nākošais koncerts notiks 30. janvārī plkst. 8.30 vakarā First Unitarian Church auditorijā (175 St. Clair Ave. W.). Koncertā piedalīsies ASV latviešu mākslinieki — mecosoprāns Valija Melliņa un pianists Vilnis Cimiņš no Klīvlendas. Valija Melliņa pašreiz ir operas direktrise Haramu House, bet Vilnis Ciemiņš mācības spēks Western Reserve universitātē.

● Paredzams, ka Latviešu kreditsabiedrības šāgada peļņa ievērojami pārsniegs iepriekšējo gadu atlikumu. Novembrī pēc noguldījumu procentu izmaksas peļņa gan bija tikai 33,53 dol., bet kopīgā gada peļņa tomēr 13.425,27 dol., par 3000 dol. vairāk nekā gadu iepriekš. Šīs darbības gads beigsies tikai 30. martā, kad, paredzams, kopīgā peļņa ievērojami pārsniegs 20.000 dol. Kreditsabiedrības bilance novembrī bija 2.221.209,04 dol. pret 1.985.-335,55 dol. gadu iepriekš. Biedru skaita pieaugums procentuāli ir mazāks — no 2225 uz 2268, bet noguldītāju-organizāciju skaits pat samazinājies no 99 uz 96. Tā pat samazinājušies arī personiskie hipotēkārie aizdevumi no 516 un 460 un no 135 uz 129. Nedaudz samazinājies arī noguldītāju skaits. Bilancē lielākie posteņi ir noguldījumi ir biedru krājnoguldījumi (1.405.717,02 dol.) un hipotēkārie aizdevumi (1.013,571,43 dol.).

Toronto latviešu kreditsabiedrība

Latvian (Toronto) Credit Union Limited

491 College St., Toronto 4, Ont.

Telef. 924-2775

maksā

5% par noguldījumiem

Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, pieņem maksājumus par telefonu, elektrības, gāzes un ūdens lēsēm, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.

REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 vai $5000.00.

Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā, sestdienās no pl. 9 — 1 dienā.

ANDREJSONS

APDROŠINA

463-7313

Studijas par pašreizējo Latvijas situāciju

LKSA DZINTARS VĀCIJAS VIENĪBAS ZIEMAS STUDIJU DIENAS UN LKBV DRUVA GADA SAPULCE

Turpinot veco tradiciju, Latviešu katoļu studentu apvienības Dzintars Vācijas vienība no 27. — 29. decembrim pulcējās gadskārtējās ziemas studiju dienās Kēnigšteinā. Tā kā lielākā daļa dzintariešu ir arī biedri Latviešu katoļu biedrībā Vācijā Druva, tad studiju dienām pieslēdzās biedrības gada sapulce.

Studiju dienas ievadīja ar svētku aktu, pieminot Latvijas 50 gadu dibināšanas atceri. Atklāšanas vārdus teica Dzintara Vācijas vienības viceseniors un Baltijas institūta Kēnigšteinā vadītājs Dr. Andrīvs Namsons, bet svētku runu par tematu „Mūsu cerības uz brīvu Latviju" — literāts Alberts Spoģis. Runātājs vispirms norādīja, ka Mātei Latvijai 50. gadadienā visā pasaulē dzīvo ap 2 milj. bērnu (1,65 milj. Latvijā; ap 200.000 izkdināti padomijas plašumos un darba nometnēs un ap 170.000 izklīduši brīvajā pasaulē). Apskatījis pašreizējo pasaules krizi un jēdziena „cerība" jēgu, viņš konstatēja, ka vārdā „cerība" ir visas mūsu nākotnes izredzes. Mūsu nākotnes cerības ir konkrētas, jo Latvijas tiesību statuss pamatojas daudzos starptautiskos līgumos un Latvijas valsts satversmē, kuŗa vēl arvien ir spēkā un kuŗu atzīst rietumu demokratiskās valstis. Pašreizējā situācija ir tikai militāra okupācija, kuŗa jāatrisina Apvienotajām nācijām. Mums ir cerības, un tās pamatojas mūžīgās Latvijas idejā. Izejot no šīs idejas, mēs varam konkrēti prasīt brīvu Latviju Baltijas jūras krastos. Tieši trimdā mums kļūst pilnīgi skaidrs „Mūžīgās Latvijas" jēdziens. Brīvvalsts pēdējos gados, kad skaļi minējām šos vārdus, tā bija neapzināta sagatavošanās trimdas dienām. Tālāk referents secināja: „Mūžīgā Latvija eksistē mūsu dvēseļu balsīs bez telpas un laika konkrētības. Mūžīgās Latvijas balsti esam mēs paši. Tā būs mūsu ticība un cerība, cik ilgi mēs spēsim un gribēsim nacionāli dzīvot. Mūžīgās Latvijas iedīglis ir Radītāja iesēts kā latviskās dzīves ziņa. Mūžīgās Latvijas ideja stāv pāri valsts reālitātei kā Dieva aicinājums: dzīvot un veidot latvisku pasauli par sevi." Tālāk referents minēja, ka, šķiet, tieši šādā izpratnē komponists L. Apkalns veidojis savu kantāti „Latviešu Dievs". Nobeigumā A. Spoģis summēja: „Viss latviešu garīgais pūrs ir mūžīgās Latvijas saturs; visas apzinīgās latviešu dvēseles — mūžīgās Latvijas telpa. Kamēr mēs apzinīgi dzīvojam kā latvieši, domājam un uzturam mūsu dzīves ziņu, eksistē šī ideja un eksistēs, kaut Latvijā valda okupanti."

Studiju dienu ietvaros Dr. A. Namsons referēja par tematu „Latvieši Pad. savienībā un dzimtenē Latvijā". Referents ar šīm problēmām gadiem nodarbojies, vadot Baltijas institūta darbu, kas seko pašreizējai attīstībai Baltijā. A. Namsons deva pilnīgu skaitlisku pārskatu par latviešu izklīšanu Krievijā abu pasaules kaŗu laikā un spaidu izklīdināšanu izsūtījumos. Kā draudīgu faktu viņš uzsvēra pārkrievināšanas briesmas Latvijā. Ja 1939. gadā Latvijā bija 75,5% latviešu no visa iedzīvotāju skaita, tad 1966. gadā vairs tikai 54%. Ja latvieši savā zemē kļūs minoritāte, ko okupanti ar izplānotām metodēm cenšas panākt, tad Maskava izskaudīs arī latviešu valodu, kā to izdarīja ar kareliešiem nesenā pagātnē un citām tautām. Šīs briesmas apstiprina tendence nemitīgi uzsvērt, ka Latvija ir daudznāciju zeme. Dažās pilsētās jau panākts stāvoklis, ka latvieši ir mazākumā, piemēram, Rīgā, Daugavpilī, Rēzeknē, Ludzā u. c. Rusifikāciju veicina arī skolu programmas un veidi: skolās palielina krievu valodas, bet samazina latviešu valodas stundu skaitu.

Nākošais referents, Antons Mežals apcerēja tematu „Pašreizējā politiskā situācija un latviešu nākotne". Izejot no konstatētā, ka otra pasaules kaŗa nobeigumā bija aizmirsti visi mērķi, kuŗu dēļ kaŗoja, referents norādīja, ka Austrumeiropas valstis atstāja komūnistu iespaida sfairā. Tā bija demokratiskās politikas traģēdija. Tādēļ arī tagad jāvadās no reālām nākotnes iespējām, bet ne tukšām cerībām. Neviena valsts un vara pasaulē nav garantējusi Baltijas valstu atjaunošanu, jo pasaule daļēji sadalīta iespaidu sfairās, uz ko norāda vesela virkne politisko notikumu. Visām mūsu līdzšinējām ilūzijām nav bijis nekāda pamata, jo neviens mums nekā nav solījis. Mums arī jāsaprot, ka mūsu dēļ cīņas nekad nebūs, mūsu brīvība ir atkarīga tikai no Austrumeiropas tautu ilgām pēc brīvības. Paši krievi savā lielajā imperijā ir minoritāte, bet apspiesto tautu naids pret visu krievisko ir liels. To norāda pašreizējā attīstība: nekas nav mūžīgs, krīt varas un sistēmas. Mežals uzsvēra, ka mūsu uzdevums trimdā ir saglabāt latvisko un palikt stiprai vienībai, lai to parādītu ienaidniekiem un draugiem. Visiem trimdas latviešiem, neatkarīgi no politiskās pārliecības, pašreizējā situācijā jābūt vienotiem. Vācijā latviešiem būtu jācenšas panākt minoritātes tiesības, kādas bija vāciešiem Latvijā. Tad mēs nebūtu līdzēju lomā, bet gan ar savām tiesībām.

Dzintara Vācijas vienības konventā vēl referēja tautsaimniecības students Imants Vētra par tematu „Kas mani saista ar Latviju?" Referents ir trimdā dzimis, uzaudzis, mācījies Minsteres latviešu ģimnazijā. Viņš izteica īpatas domas, kuŗas saista pašreizējo jaunatni ar Latviju: „Valoda ir tā, kas cilvēku saista ar tēvzemi. Jaunatnei svešumā nav stipras nacionālas stājas, kāda ir vecākiem, kaut jaunie bieži domā, ka vecā paaudze neiet līdz laika garam." Konvents par jauno Vācijas vienības senioru ievēlēja Albertu Spoģi un izvērtēja turmākās darbības iespējas jaunajā gadā.

Druvas gada sapulcē pārrunāja labākas biedru garīgās aprūpes iespējas un preses atbalstīšanu. Par valdes priekšsēdi uz vēl vienu gadu apstiprināja Ati Homku, bet valdē — A. Namsonu, Jūliju Indāni, A. Lizdiku un A. Stuburu. Par biedrības kapelānu izraudzīts A. Smelters.

Draudzīgā pulkā aizritēja diskusiju un darba stundas. Vakaros dalībnieki skatīja garīgās aprūpes vadītāja prāv. M. Lizdika un A. Homkas jaunākās filmas un noklausījās dziedātājas Antoninas Vaivodes skaņu lentē uzņemtu koncertu.

—xy

TAUTIEŠI!

NO 25. JŪLIJA — 15. AUGUSTAM

22 bezrūpīgas dienas; pilnīgi samaksāts latviešu grupas atvaļinājuma lidojums uz saulaino Portugali, Spāniju, Gibraltāru un Maroku — (Z.-Afriku). Lidojuma cenā $699 - NY/NY., ieskaitīti visi izdevumi, kā: lidojumi, pirmās šķiras viesnīcas ar pilnu uzturu, pilsētu apskates tūres, dažādas izklaidēšanās, partijas.

Par pazeminātu piemaksu ikviens ceļotājs varēs izlidot no viņa dzīves vietai tuvākās lidostas; braucēji tiks uzņemti visās U. S. un Kanadas pilsētās.

Tuvāka informācija un pieteikšanās līdz 1969. g. 1. martam pie:

H. KĀPA, 12636. S. E. 161. STR.
RENTON, WASH. U.S.A. 98055
TEL. 206 - AL 5 - 6082

Aivaram Staško (priekšā pa labi) nepatīk, ja traucē mūzikas semināra koklēšanas mācības Divreizdivi nometnē. Divi citi lektori tomēr ielavījušies koklētāju stundā — komponists Valentīs Bērzkalns (pa kreisi aizmugurē) un diriģents Roberts Zuika — un vēro, kā A. Staško instruē Jūliju Rumbergu (pa kreisi) un Ilzi Rēķi.

Foto: A. Purmalis

Varens Latvijas jubilejas gada nobeigums

(Pārnesums no 1. lpp.)

šādas apvienības vajadzību. Ar balsu vairākumu konference nolēma dibināt Austrālijas latviešu skolotāju apvienību, par tās organizētāju izraugot K. Raiskumu no Džīlongas sestdienas skolas.

Pārrunāja arī priekšlikumu par pastmarku apmaiņu starp dažādo zemju latviešu skolām, lai radītu bērnos interesi un apziņu, ka latviešu valoda ir vienīgā, ar kuŗu latviešu bērni, dzīvodami dažādās zemēs, var savstarpēji sazināties. Nolēma priekšlikumu iedzīvināt. Pārrunāja arī saliekamās ābeces izdošanu, bet šis projekts neguva piekrišanu, jo šādas ābeces vislabāk gatavot pašiem kopā ar bērniem.

DAUGAVAS VANAGU SANĀKSME

Austrālijas DV nodaļu 17. delegātu sapulci Saules namā ievadīja ar svinīgo jundu. Taurētājam pūšot pulcēšanās signālu, zālē iesoļoja nodaļu pārstāvji ar karogiem. Še jāpiezīmē, ka zinot, kāds „tracis" sacelts ap LNAK karogu Kanadā, es uzreiz ievēroju, ka Adelaides karogam (nacionālā karoga krāsas un izmēri) vidū iešūta DV emblēma ar uzrakstu „DV Adelaides nodaļa", bet Melburnas nodaļas tādam pašam karogam augšējā stūrī zaļā krāsā DV emblēma. Jājautā, vai Adelaides un Melburnas vanagi arī būtu „zaimojuši" Latvijas karogu? Taču ne, bet tas neattiecas uz lietu. Uz lietu gan attiecas tas, ka nodaļu pārstāvji ar karogiem nostājās skatuves priekšā, kuŗa bija rotāta ar visu to valstu karogiem, kuŗās darbojas DV organizācija. Pēc pārbaudes Sidnejas nodaļas pr-ks R. Renbušs ziņoja Austrālijas DV zemes valdes pr-dim V. Māliņam: „Ieradušies visi, izņemot tos, kuŗi aizgājuši aizsaulē." Sekoja P. Beča vadītais svētbrīdis un māc. J. Kraukļa aizlūgums. Pēc tam spēcīgi skanēja jundas dziesmas „Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils" un „Dievs, svētī Latviju". Taurētājam atskaņojot „Lielo jundu", ar piecelšanos un klusuma brīdi godināja mūžībā aizgājušos.

Par sekmīgu darbu DV organizācijā zelta nozīmes saņēma O. Līcis (Sidnejā), V. Rolavs, K. Pelše un A. Lauva (Melburnā), J. Plucis, M. Purvinskis (Pertā) un Regīna Freidenfelde (Adelaidē). DV centrālās valdes un DV Austrālijas valdes atzinības rakstus saņēma 20 vanagi un vanadzes.

Uzrunājot sapulcējušos, V. Māliņš citā vidū aicināja ar jaunu sparu kalpot Latvijas brīvības atgūšanai, mūsu cietējiem brāļiem un māsām un celt DV organizācijas slavu un godu.

Sveicienus nodeva Latvijas konsulārais pārstāvis O. Rozītis, LAA prezidija pr-dis J. Ritenis, Sidnejas korporāciju kopas seniors G. Bračs, Latviešu katoļu biedrības Austrālijā centrālās valdes pr-dis A. Blonskis, no Virsnieku apvienības A. Ozoliņš, no Sidnejas katoļu draudzes prāv. P. Bečs, no Sidnejas ev.-lut. draudzes — J. Plācenis, DV Sidnejas nodaļas sporta sekcijas uzdevumā J. Eizenbergs pasniedza konsulārajam pārstāvim O. Rozītim Latvijas karoga standartu. Rakstveida sveicienus bija sūtījuši V. Janums no DV centrālās valdes, J. Čīrulis no Rietumvācijas, J. Frīsvalds no Lielbritanijas, V. Hazners no ASV, K. Lobe no Zviedrijas, E. Krūka no Kanadas un prāv. Grosbachs no Austrālijas latviešu ev.-lut. draudžu apvienības. Ar to beidzās svinīgais atklāšanas akts, un pēc īsa pārtraukuma sākās darba sēde, kuŗu ievadīja ar DV dziesmu. Sēdi atklājot, V. Māliņš norādīja, ka 1969. gads izziņots par latviešu kaŗavīru atceres gadu, tādēļ pienācīgi atzīmējams visās nodaļās. Par sanāksmes vadītāju ievēlēja B. Strazdiņu, par protokolistiem V. Ādmini un A. Auniņu (vi si no Sidnejas), bet par balsu skaitītājiem K. Pelši (Melburna) un J. Pluci (Perta).

Delegāti noklausījās plašo darbības pārskatu, no kuŗa izrietēja, ka Austrālijas DV saimē ir 1346 biedru, no tiem 248 vanadzes. LAA un DV kopīgajā ziedojumu vākšanas akcijā savākti 9403,34 dol., no kuŗiem DV kasē iemaksāti 5933,45. „Dālderu akcijā" ieņemti 358 dol. Izdots palīdzībai Latvijā un izsūtījumā 1028 dol., palīdzībai Vācijā 900 dol., palīdzībai Austrijā 400 dol., ārējās informācijas darbam 1465 dol., kultūrālo pasākumu atbalstam 800 dol. un jaunatnes audzināšanai 503 dol.

O. Līcis ziņoja par piedalīšanos DV centrālās valdes sēdē un Bērzaines apmeklējumu Vācijā, bet E. Rodze—Ķisele par vērojumiem Āzijas pretkomūnisma konferencē Saigonā. Sapulce pieņēma budžetu 1969. gadam, paredzot aprūpei 5010,54 dol. un administrācijai 1608,12 dol. Nolēma paaugstināt DV mēnešraksta maksu uz 3 dol. gadā un atbalstīt Kanadas DV valdes ierosinājumu uzņemt archibīskapu A. Lūsi par organizācijas goda biedru. Ienācis ziņojums, ka likvidējusies DV Kanberas nodaļa. Pieņēma ierosinājumu līdzekļu iegūšanai izplatīt speciālas markas un aicināt rakstnieku Anšlavu Eglīti viesoties Austrālijā, tāpat rakstu darbu sacensību jauniešiem izkārtot pa nodaļām ar vietējo skolu palīdzību, rīkot kaŗa stāstu sacensību, šaušanas sacensības sievietēm un jauniešiem vienreiz gadā, uzdot nodaļām rūpēties par jauniešu iesaistīšanu organizācijā.

VANADŽU SALIDOJUMS

Austrālijas vanadzes savu 11. salidojumu ievadīja ar svētbrīdi Sidnejas ev.-lut. draudzes jaunceltajā baznīcā. Svētrunu teica māc. J. Kraukļis, pieminot arī mūžībā aizgājušās vanadzes. Mirušo piemiņai nodziedāja „Augšā aiz zvaigznēm".

Darba sanāksme notika draudzes mājas skaisti dekorētā zālē. To ievadīja Austrālālijas vanadžu pr-ce I. Dance, aicinot Latvijas konsulāro pārstāvi O. Rozīti sanāksmi atklāt. Viņ savai uzrunai bija izvēlējies moto: „Esiet mūsu garīgās mājas kopējas". Austrālijas DV valdes pr-dis V. Māliņš vanadžu saimei novēlēja saskanīgu un draudzīgu darba ceļienu un nodeva piesūtītos rakstveida apsveikumus no ASV, Kanadas, Vācijas, Anglijas un Zviedrijas vanagu saimēm. A. Ozoliņš sveicināja no Latviešu virsnieku apvienības Austrālijā, novēlot, lai vanadžu sirdīs mājo domas par Latviju un latviešu tautu. Rakstveida apsveikumus bija sūtījuši arī LAA prezidija pr-dis J. Ritenis, globālā vanadžu priekšniece M. Ķeņģe no Anglijas, ASV vanadžu pr-ce V. Freija Vācijas vanadžu pr-ce T. Gūtmane, M. Grosse no Zviedrijas, bijušās Austrālijas vanadžu pr-ces V. Kalderovska no Adelaides un A. Kārkliņa no Melburnas, prāvesti S. Gaidelis un A. Grosbachs, kā arī Latviešu katoļu biedrības Austrālijā centrālās valdes pr-dis A. Blonskis. Apsveicēju rindu pabeidza māc. J. Kraukļis, savas draudzes vārdā novēlot svētīgu darba ceļienu. Sidnejas vanadžu pr-ce S. Zaķe piesprauda nodaļu pārstāvēm šīs sanāksmes atcerei vanadzes M. Renbušas speciāli darinātu prievīti.

Vanadžu kopu pārstāves sniedza plašus pārskatus par darbību. Kaut atsevišķajās kopās darbība bijusi atšķirīga, vadoties no vietējiem apstākļiem, visām tomēr kopīga bijusi saimnieciskā palīdzība vanagiem viņu sarīkojumos un grūtdieņu aprūpe. Atbalstītas skolas, rīkoti bērnu svētki, lasīti referāti, gatavotas teātra izrādes, rīkotas vakarēšanas, šūdināti tautas tērpi, iekārtotas un izdaiļotas mītnes, apkoptas mirušo tautiešu kapu vietas u. t.t.

Runājot par nākotnes darbību, atzina, ka būtu jārūpējas par jauno sieviešu iesaistīšanu vanadžu darbā, skolu atbalstīšanu un veco ļaužu mītnēm. Nobeigumā I. Dance pateicās sapulces vadītājai E. Tauriņai un protokolētājām V. Kančai un E. Rodzei. Sēdi beidza ar „Nevis slinkojot un pūstot'.

LAA ZINĀTŅU NOZARES REFERĀTI

LAA zinātņu nozares aktuālos referātus par virstematu „Mūsu jaunatne un latviešu valoda" vadīja prof. E. Dunsdorfs. O. Rozītis referēja par tematu „Valoda ir gara teka — vai tā aizaug?" atzīstot, ka latviešu valodas problēmas gandrīz visur ir vienādas, arī okupētajā tēvzemē. Vajadzīgi pētījumi, kā novērst to, ka latviešu valoda paliek sekundārā stāvoklī. Ir arī pārmaiņas leksikā, fonētikā un sintaksē. Šī valodas „slimības procesa" apturēšanai galveno atslēgu referents saskatīja latviešu ģimenēs. Jābūt tikai labai un stiprai gribai.

Otrā referātā G. Šterns runāja par tematu „Kādēļ bērni savā starpā nemīl runāt latviski". Tas bija datu sakopojums, pamatojoties uz saņemtām aptaujām par šo jautājumu. Datus bija apstrādājuši A. Plukšs un G. Šterns. Arī pēc šī referāta bija spraigas debates. Sīki šī referāta dati būs atrodami nākošajā rakstu krājumā „Archīvs" numurā.

LAA sanāksmē, kuŗa bija tikai informātīva, bez lemšanas tiesībām, prezidija pr-dis J. Ritenis ziņoja par paveikto gada laikā un par savu braucienu uz ASV un piedalīšanos BPLA valdes sēdē Vašingtonā, kā arī citās sanāksmēs Vācijā, Anglijā, Kanadā un ASV. Arī nozaŗu un nodaļu vadītāji sniedza savus ziņojumus, bet sapulces dalībnieki izteica vēlējumus un ieteikumus turpmākajai darbībai.

Austrālijas latviešu katoļu biedrības kongress notika jaunajā Saules namā, kas radīja zināmu pacilātību. Delegātiem bija lemšanas tiesības, un tie dažu stundu laikā pārrunāja dažādus jautājumus un pieņēma attiecīgus lēmumus.

Bez minētajiem sarīkojumiem un sanāksmēm vēl notika daiļamatnieku sanāksme. Latviešu preses biedrības Austrālijas kopas sanāksme, Korporāciju kopas rīkotā pēcpusdienas tēja un vakariņas, sporta kluba Olimpija organizēts sportistu izbraukums, Austrālijas latviešu studentu apvienības kongress, Latviešu biedrību sanāksme, Jaunatnes padomes sanāksme, sporta kongress un skolēnu rakstu darbu skate, kas bija pieejama vairākas dienas. Satikās un apspriedās arī vairāku citu kopīgu interešu ļaudis, bet visas pulcēšanās nav iespējams uzskaitīt. Tā kultūras dienas bija ne tikai latviešu kultūras manifestācija, bet arī mūsu aktīvitātes un sabiedriskās darbības dzīvs apliecinājums.

„JAUNĀKĀS ZIŅAS"

Rakstot par Austrālijas latviešu 18. kultūras dienām, nevar palikt neatzīmēts īpašais laikraksts „Jaunākās Ziņas" Ulža Siliņa redakcijā. Tas iznāca 3 reizes, īsi, bet kodilīgi atreferējot kultūras dienu notikumus gan no nopietnās, gan humora puses. Arī „Latvija Amerikā" ievietotās kritikas un recenzijas ar redaktora atļauju ņemtas no šīs avīzes.

Beidzot vēl jāpiezīmē, ka kultūras dienu ietvaros notika arī jaunatnes kursi, kuŗi turpinājās līdz 11. janvārim, kā arī skautu un gaidu nometnes.

Ed. Šmugajs

KAS IR MIETPILSONISKA DZĪVOŠANA?

(Pārnesums no 1. lpp.)

kā vislabāk aplaupīt savus kaimiņus.

Lai apklusinātu savu gara tukšumu, mietpilsonis „bauda dzīvi", rīko lielas viesības ar bagātīgu ēšanu un dzeršanu un visādu apdullināšanos. Dāmas apkraujas ar mirdzošām lietām, kaut arī „vērsis tādēļ nav dārgāks, ja ir raibāks". Te var piezīmēt, ka pērtiķu īpašības ir ļoti izteiktas arī cilvēkā, sevišķi jaunajā cilvēkā: visiem jābūt vienādiem; ja vienam gaŗa bārda, tad tāda vajadzīga katram; ja viens raksta dzejoli bez pieturas zīmēm, tad arī otrs to dara, jo tas ir „moderni". 19. gadsimtā gaŗas bārdas bija mietpilsoņu pazīme, bet — kā ir tagad?

Ko redzam latviešu dzīvē?

Iedomāsimies šādu skatu skolā: klasē ienāk skolotājs un, varbūt sakarā ar kādu literātūru, saka skolēniem, ka viņu dzīves augstākais uzdevums ir saglabāšanās! Vai ir vērts tērēt vārdus? Vai tā var pamācīt kaŗavīru, kam jādodas cīņā? Vai brīvība nav augstāks ideāls par saglabāšanos? Tomēr šādu ideālu sludināšana nerimstas, to saka veci un jauni, to saka jau skolotāji un vadoņu epigoņi. Jā, tas ir vieglākais dzīves veids un mazākā smadzeņu piepūle. Nelaime vienīgi tā, ka tādi „ideāli" ved uz mietpilsonisku dzīvi. Saglabāšanās teorija ļoti labi noder kādai higiēnas stundai, bet ne augstāku jūtu nestai dzīves mācībai. Kādēļ dārziņu kopšana nepievelk mūsu jaunatni? Vai atbildei būtu jāatgādina Skalbes pasaka par Ziemeļmeitām? Dārziņu kopšana ir laba pensionāru nodarbība, kas cita vairs nekā nespēj spēka trūkuma dēļ, kaut arī gars vēl būtu labprātīgs.

Ir lietas pasaulē, kuŗas kustas pašas ar savu spēku — dzīvības uzturēšana, varas un mantas kāre, dzimumu dziņas. Uz tām neviens nav jāmudina, nedz par tām jāslavē. Ir citas lietas, kuŗas tik viegli nekustas pašas no sevis. „Mūžam augstā kalnā raugas cilvēka acs; mūžam dziļā lejā nogrimst cilvēks pats." Laba skola ir tā, kas spēj stiprināt šo skatīšanos uz augsto ideālu pusi. Mēs esam jau tālu aizgājuši no mūsu tautas heroiskā laikmeta un sākam grimt masu kultūras ūdeņos, bet tie nav nekādi svaigi ūdeņi.

Visi mūsu kaimiņi runā, ka latvieši ir vājākā pretestības vieta Baltijā. Vai nebūtu jāpievērš tam sevišķa uzmanība un jāglābj, kas vēl iespējams? Kādēļ tas tā? Vai kaut kā trūka Latvijas skolās? Vai mēs nebijām nēmuši pārāk nopietni izteiku — mūsu teļos mūsu nākotne? Pats par sevi saprotams, ka teļi vajadzīgi, bet — vai pie tiem lai apstājas jaunā latvieša dzīves ziņa? „Saglabāšanās dzīvei" gan pietiek ar teļiem vien. „Bez savas porcijas ideālisma viss ir labs, kāds tas ir," saka Jānis Klīdzējs. Ja mēs padosimies angļu un amerikāņu labuma meklētāju, pozitīvistu mācībām, tad mums nekāda saglabāšanās nelīdzēt nevar. Ir laiks to pārdomāt mūsu skolotājiem un tiem, kas uzņēmušies trimdas vadību.

GATAVO DZIESMU DIENU . . .

(Pārnesums no 3. lpp.)

vu piedalīšanos dziesmu svētkos Toronto (jāraksta mūzikas nozares vadītājam Arvīdam Purvam, 75 Black Creek Blvd., Toronto 9, Ont., Canada). Garezera dziesmu dienā būs arī divi pirmatskaņojumi, kuŗus devuši komponisti Jānis Norvilis un Arnolds Kalnājs.

Bez jau minētajām divām oriģinālkompozicijām Garezera dziesmu dienas programmā būs šādas dziesmas: jauktajam korim — A. Feila „Kas man bija nedzīvot' un „Div' pļaviņas es noplāvu", E. Melngaiļa „Tumša nakte, zaļa zāle" un „Svešai zemē", J. Norviļa „Tumsa, tumsa" un „Dziedāt māku, dancot māku" (pirmatskaņojums), J. Kalniņa „Līgo dziesma" un A. Ābeles „Aiz upītes meitas dzied"; vīru korim — J. Graubiņa „Padziedāmi nu, bāliņi", A. Kalnāja „Aiz ezera augsti kalni" (pirmatskaņojums), I. Saksa „Izauga ievina" un V. Baštika „Gaŗa mane šī nakšniņa"; sieviešu korim — J. Kalniņa „Sēju jauku rožu dārzu", A. Kalniņa „Seši jauni bandinieki", V. Bērzkalna „Man deviņi rožu dārzi" un „Noriet saule vakarā".

Rīkotāji lūdz jaukto koŗu soprānus un altus iemācīties arī sieviešu korim izraudzītās dziesmas. Citus tuvākus paskaidrojumus un informāciju dziesmu dienai pieteiktajiem koŗiem piesūtīs atsevišķi vai ar apkārtrakstu. Koŗi pieteicami Robertam Zuikam, 723 Kendall Ave, Kalamazoo, Mich. 49007.

R. Z.

NUJORKA

● Pēc Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes izsūtītā pārskata redzams, ka aizvadītajā vasarā bērnu nometnē ieņemti 33.680 dol. Ieņēmumu lielāko posteni veidojušas dalības maksas — 24.090 dol., sarīkojumi devuši 1090 dol. atlikumu, ziedojumi 1642 dol. viesu maksas par uzturu un pārnakšņošanu pie 4000 dol. Izdevumos gandrīz vienādus posteņus veido atlīdzības (8600) un uzturs (8700 dol.), bet īpašuma komitejai nometnes uzturēšanai nodoti 10.800 dol.

● Ņujorkas latviešu ev.-lut draudzes Bronksas koŗa eglītes vakara programmu 4. janvārī Jonkeros vadīja E. Vīksne, kas šo uzdevumu Ņujorkā veica pirmo reizi, bet vakaru novadīja raiti un atzīstami. Aktrise H. Gobzine sniedza humoristisku stāstījumu, paši apmeklētāji rādīja savu prasmi dažāda veida priekšnesumos, bet draudzes revīzijas komisijas pr-dis V. Cerbulis diriģēja kopīgi dziedātās dziesmas. No Ņudžersijas nebija varējis ierasties trio „Trīs no Pārdaugavas", jo pēkšņi bija saslimis jaunākais dziedātājs M. Ērmanis, kas ievietots slimnīcā. Dalībnieku skaits bija ap 100.

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V. PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NEMAKSĀJIET VELTI ĪRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Broadview — Danforth: 2 stāvu 8 istabu māja, 2 virtuves, 2 vannas istabas, garāžas iespējas. Cena $22.500, iemaksa $3000.

Willowdale: Atsevišķa 6 istabu dubultķieģeļu māja, privāts iebraucamais ceļš. Cena $26.000. Iemaksa $4.500.

Avenue Rd. — Lawrence: Atsevišķs 5 istabu dubultķieģeļu bungalovs ar pagrabā izbūvētu atpūtas telpu. Privāts iebraucamais ceļš un garāža. Cena $26.000, iemaksa $4.900, atlikums uz 1 atklātu 10 gadīgu hipot.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 4 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

Velna kalnā sākas Engeļa ūdenskritums

FILMPRODUCENTS LEO G. OZOLS STĀSTA PAR SAVĀM GAITĀM DŽUNGĻOS (3)

Kad pagājušajā gadā devos filmēt programmas Kanadas CBC un arī ASV televīzijas raidītājiem, mana ekspedīcija jau trešo reizi sasniedza Velna kalnu un Engeļa (pareizāk gan: Engela) ūdenskrituma sākumu. Kopā ar savu pastāvīgo džungļu gaitu partneri Pako Ortegu bijām joprojām vēl pirmie un pagaidām vienīgie, kas nokļuvuši līdz šai vietai. Daudzas ekspedīcijas pirms un pēc mums, ieguldot pasākumā milzīgus līdzekļus, bijušas spiestas griezties atpakaļ vai nekad nav atgriezušās. Džungļos neviens nejautā, kur ekspedīcijas palikušas. Bads, slimības, naidīgi indiāņi vai traki dimantu meklētāji var īsā laikā iznīcināt vislabāk sagatavoto un apgādāto ekspedīciju.

Pērngad mūsu ekspedīcija šķita kā jauka studentu ekskursija, jo pēc 10 dienām jau bijām atpakaļ civilizētajā pasaulē. Cik ļoti tā atšķīrās no mūsu pirmās ekspedīcijas uz Velna kalnu! Toreiz pat pa ieleju neviens vēl nebija nokļuvis līdz Engela ūdenskrituma pakājei. Pirmā to paveica amerikāņu žurnāliste Ruta Robinsone, kura ar divu valstu — Venecuēlas un ASV — naudu un atbalstu nokļuva līdz ūdenskrituma bazei un bija pirmā, kas ar trigonometriskiem mērījumiem skaidri noteica ūdenskrituma augstumu uz 3097 pēdām. Žurnāls „National Geographic Magazine" ievietoja viņas rakstu un fotografijas no ekspedīcijas gaitām. Bet tas notika tikai pāris gadu pēc tam, kad mēs jau bijām sasnieguši Velna kalna augstieni. Pēc Rutas Robinsones vēl dažas ekspedīcijas ir sasniegušas ūdenskrituma pakāji, bet neviena vēl līdz šai dienai nav bijusi tur, kur mūsu ekspedīcijas nu jau bijušas trīs reizes — Velna kalna virsotnē, kur guļ Džimija Engela lidmašīna un kur sākas viņa vārdā nosauktais ūdenskritums. Mēs tur nokļuvām pirmo reizi 25 gadus pēc tam, kad Džimijs no savas lidmašīnas bija atklājis šo pasaules brīnumu. Toreiz Gran Sabana visās kartēs vēl bija tikai balts laukums. Kad mūsu pirmā ekspedīcija devās ceļā, arī Velna kalns vēl nebija atrodams nevienā kartē. Bija maz cilvēku, kas ticēja, ka šāds kalns un ūdenskritums vispār eksistē. Tas bija tikai pirms 12 gadiem! Par spīti visām grūtībām, mēs savu mērķi tomēr sasniedzām. Par spīti neeksistējošām kartēm, naidīgiem indiāņiem, nesējiem, kuri aizbēga ar visu mūsu pārtiku, Venecuēlas armijas liegšanos izsniegt mums ieroču atļaujas, jo latvietis Aleksandrs Laime mūs gribēja nošaut..

Toreiz neviens neticēja, ka vispār kāda ekspedīcija varētu mērķi sasniegt, jo tieši pirms gada Viljama Felpa fundācijas ekspedīcija, kas izmaksāja vairāk nekā pusmiljona dolaru, bija atgriezusies atpakaļ, mērķi nesasniegusi un zaudējusi pusi no dalībnieku sastāva. Kā tādā gadījumā gan neliela filmētāju ekspedīcija, kuŗa nebija ne desmito daļu tik labi apgādāta (mūsu rīcībā bija tikai 23.00 dolaru), varēja cerēt sasniegt mērķi, kuŗu tik daudzi iecerējuši, bet nekad nebija sasnieguši?

Nedēļām ilgi mēs lidojām pār un ap Velna kalnu, meklēdami kādu vietu, kādu nogruvumu, pa kuŗu būtu iespējams kalnā uzrāpties. Abi ar Pako Ortegu noīrējām mazu Cesnas lidmašīnu un bez pilota apliecības paši vadījām šo mazo putnu apkārt kalnam. Beidzot atradām vietu, kuŗa likās piemērota uzkāpšanas mēģinājumam.

Atgriezāmies Karakasā, lai sagatavotu ekspedīciju. Kamēr iepirkām pārtiku un visu nepieciešamo, kā arī sagādājām pietiekami daudz filmas un 4 kameras, pilsētā paklīda ziņa, ka gribam sasniegt Velna kalna virsotni. Reizē ar šīm runām pie mums ieradās latvietis Aleksandrs Laime. Atnāca ar ruma pudeli, apsēdās, viens pats izdzēra un tad pateica, ka mums Velna kalnā neesot nekā meklējama. Viņš to uzskatot par savu privātīpašumu, kurā domājot celt jauno Latviju. Ja mēs mēģināšot kalnā kāpt, kuŗu viņš uzskatot par savu īpašumu, kaut augšā nekad neesot bijis, tad lai mēs rēķinoties ar to, ka viņš mūs padzīšot un, ja būs nepieciešams, apšaušot kā zagļus, kuri laužas svešā mājā. To pateicis, Laime piecēlās, atstāja tukšo ruma pudeli uz mūsu viesnīcas galda un aizgāja.

Viss bija sagatavots. Trūka vēl vienīgi ieroču atļaujas, kuŗa bija izprasāma armijas komandantūrā. Bet tur man pateica, ka ieroču atļauju mēs nedabūšot, jo ieradies jau bijis Laime un paziņojis, ka mūs nošaušot, ja mēs parādīsimies Velna kalna tuvumā. Pats Laime kopā ar dažiem draugiem un universitātes zinātniekiem jau esot devies ceļā uz Velna kalnu. Arī nesaņēmuši ieroču atļauju, iesaiņojām savas pistoles un šautenes somās, noīrējām lidmašīnu, un kapteinis Borge mūs aizveda līdz Velna kalna pakājē iecirstajam mazajam skrejceļam, kuŗu lietojām, kamēr aplidojām kalnu un pētījām uzkāpšanas iespējas no gaisa. Sarunājām ar kapteini Borgi, ka viņš savā mašīnā katru dienu pārlidos Velna kalnam un no gaisa sekos mūsu pasākuma attīstībai. Ar signālu palīdzību mēs viņam tad ziņotu, kas nākošajā dienā mums nometams no gaisa.

Tuvumā esošajā indiāņu ciematā cerējām salīgt nesējus. Bet atkal uzdūrāmies uz Laimes radītu šķērsli: viņš bija indiāņiem piedraudējis ar nošaušanu, ja tie nāks mums par nesējiem. Pārskaitušies griezāmies atpakaļ un mēģinājām sadzīt Laimes pēdas džungļos, Velna kalna virzienā. Laimi un viņa ekspedīciju panācām pusceļā, jau kāpjam kalnā. Viņam līdz bija ne tikai vairāki universitātes profesori, to vidū arī divi latvieši — prof. Rācenis un prof. Foldats, bet pat armijas piekomandēti kareivji un viens kapteinis. Viņi nesa līdz trīs pēdu lielu Venecuēlas atbrīvotāja Bolivara bronzas statuju, kuŗu vēlējās novietot kalna virsotnē.

Mūs ieraudzījis, Laime tūlīt grasījās šaut, bet armijas kapteinis Graciani paguva viņam izraut pistoli no rokas. Beidzot vienojāmies, ka kāpsim kalnā kopīgi. Virsotni arī sasniedzām, bet universitātes vīri jau bija pārguruši. Viņi uzstādīja nelielo piemineklī un gatavojās atgriezties ielejā, lai dotos mājup. Bijām uzkāpuši Velna kalnā no rietumu puses, bet Engela ūdenskritums atradās austrumu malā, apmēram 25 jūdžu attālumā no vietas, kurā atradāmies.

Kad universitātes ekspedīcija devās atceļā, Laime paziņoja, ka paliks ar mums. Kapteinis Graciani (viņu vēlāk paaugstināja par majoru, un viņš sarīkoja Venecuēlā revolūciju, lai pārņemtu valdību, bet tagad jau daudz gadu atrodas cietumā, jo revolūcija neizdevās), nojauzdams Laimes nolūku palikt ar mums vienatnē, lai mūs nogalinātu, viņu atbruņoja un ar pistoli rokā piespieda doties atceļā kopā ar universitātes ekspedīciju. Graciani arī apsolīja mums atdot viņu ekspedīcijas indiāņu nesējus.

Atgriezāmies visi kalna pakājē, kur ieradās armijas lidmašīnas, lai aizvestu uz Karakasu universitātes ekspedīciju. Laime vēl plosījās un draudēja, ka nolaidīšot kokus pāri skrejceļam, lai mūsu lidmašīna nevarētu nosēsties. Graciani pistoles stobra priekšā viņš beidzot tomēr iekāpa lidmašīnā un kopā ar pārējiem atgriezās Karakasā, gan zvērēdams, ka tūlīt atgriezīšoties, mūs panākšot un nošaušot kā trakus suņus. Pako Ortega ļoti brīnījās par šo savādo tautiskuma demonstrāciju, jo bija iedomājies, ka Laime kā latvietis noteikti varētu kopā ar mums piedalīties Engela lidmašīnas un ūdenskrituma iekaŗošanā. Bet — latvieši taču, laikam, ir savādāki nekā spāņi...

Astotais pasaules brīnums — Engela ūdenskritums atklājas visā savā krāšņumā pirmajai filmkamerai, kuŗu darbina latviešu filmu producents Leo G .Ozols. 3097 pēdu augstais ūdenskritums gāžas cauri vairākām mākoņu kārtām un sasniedz ieleju kā bieza migla. Šī bija pirmā diena, kad Ozola ekspedīcija ieraudzīja ūdenskritumu. Tā sasniegšanai bija vajadzīgs vēl piecu dienu grūts gājiens cauri džungļiem un purviem.

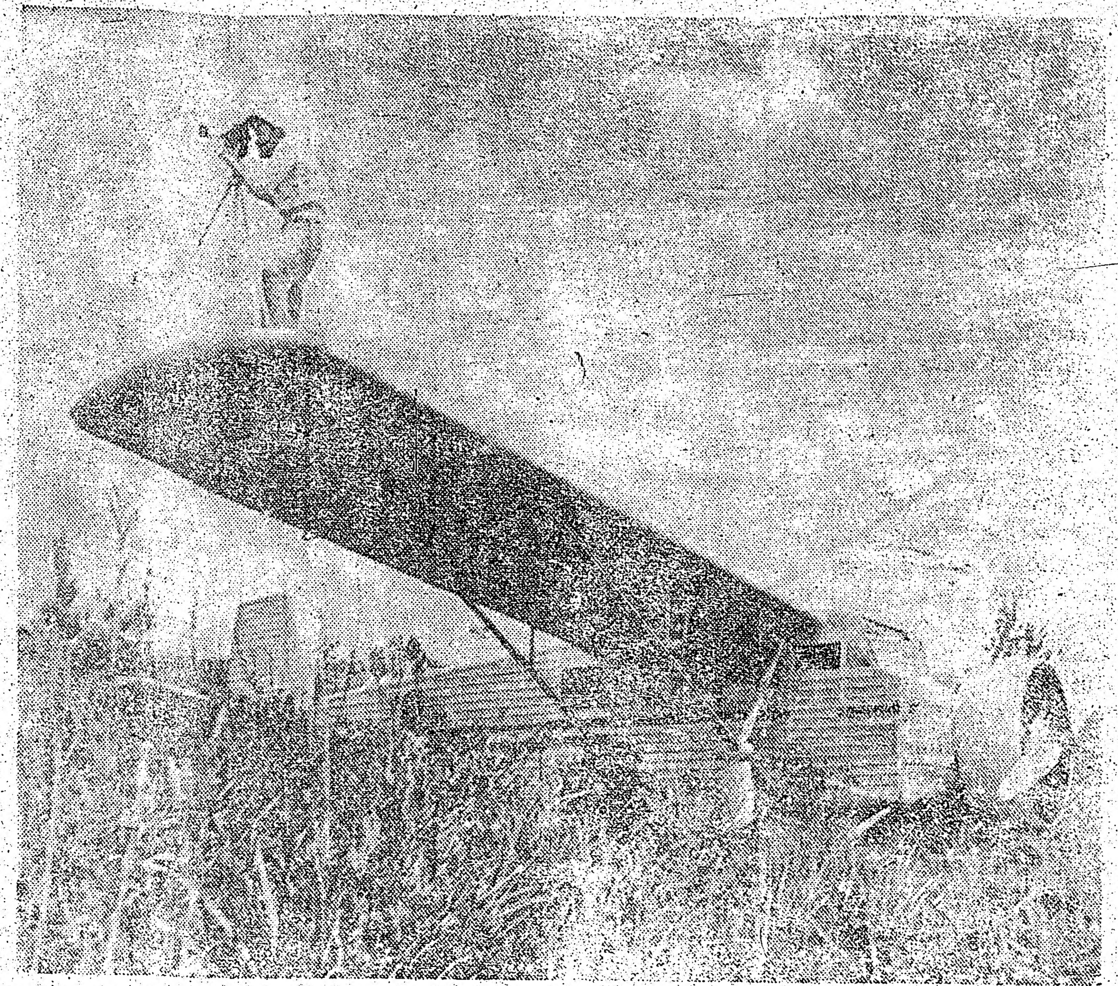

Leo G. Ozols filmē no nokritušās Džimija Engela lidmašīnas spārna. Pēc 25 gadu gulēšanas purvā lidmašīna joprojām izskatās gandrīz jauna, tikai kabīnē tagad iekārtojušās čūskas. Tādēļ Ozola ekspedīcija lidmašīnu nevarēja izmantot par viesnīcu, bet dzīvoja tai blakus teltīs. Arī šī aina būs redzama Ozola filmā, kuŗu viņš gatavo latviešu publikai.

Paliku džungļos ar Pako un desmit nesējiem. Kāpām atkal Velna kalnā, atstājot diezgan daudz mantu pakājē, jo ar desmit nesējiem nepietika, lai uznestu visu.

Desmit dienu cirtāmies cauri džungļiem un brīdām līdz krūtīm cauri purviem. Visa Velna kalna virsotne ir kā milzīga bļoda, kuŗā lietus laikā salasās ūdens, kas baro ūdenskritumu. Desmitajā dienā beidzot nokļuvām pie Džimija Engela lidmašīnas. Pēc 25 gadu gulēšanas purvā tā izskatījās vēl ļoti jauna. Atverot kabīnes durvis, mums pretim izšāvās neskaitāmas čūsku mēles. Sapuvušajā lidmašīnas iekšienē čūskas bija iekārtojušās uz dzīvi. Tā dabūjām uzcelt savas teltis blakus lidmašīnai un vairākas dienas sadzīvot ar čūskām.

Džimijs Engels, atklājis no gaisa ūdenskritumu, bija mēģinājis nolaisties uz kalna, jo, pēc sena indiāņu ticējuma, visi augstie kalni ir bagāti ar zeltu un dimantiem. Noturēdams purvu par līdzenu pļavu, viņš nolaidās, lidmašīna iegrima purvā, bet lidotājs izglābās. Kaut kā viņš nokļuva no kalna lejā. Džnglos viņu atrada indiāņi un palīdzēja atgriezties civilizētajā pasaulē. Neskaitāmas reizes izmēģinājies tikt Velna kalnā, Džimijs Engels nomira kādā mazā Panamas slimnīcā.

Tā kā bijām daļu pārtikas atstājuši bazes nometnē kalna pakājē, sasniedzot Džimija Engela lidmašīnu, līdzpaņemtais krājums izbeidzās. Bijām arī izfilmējuši visu līdzpaņemto filmas daudzumu. Tā ziņojām mūsu uzticīgajam pilotam kapteinim Borgem, lai nākošajā dienā mums nomet pārtiku un filmas. Filmas viņam jau bija līdz lidmašīnā, un tās viņš mums nometa tūlīt, bet par pārtiku signālizēja, ka atvedīšot nākošajā dienā.

Šai naktī sāka līt. Bija iestājies neparasti agrs lietus periods. Lietus nemitējās visas 36 dienas, kuras pavadījām Velna kalnā. Migla un mākoņi savukārt kavēja Borgi lidot. Kad viņš mums nometa filmas, solīdamies nākošajā dienā piegādāt pārtiku, tā bija pēdējā reize, kad redzējām viņu un viņa lidmašīnu. Nogaidījām vairākas dienas pie Džimija Engela purvā iestigušās mašīnas. Dzirdējām gan Borges lidmašīnas motora rūkoņu, bet miglā un mākoņos viņš nevarējā mūs atrast. Beidzot nolēmām, ka nav nozīmes ilgāk gaidīt, un devāmies tālāk bez pārtikas. Kad laiks noskaidrosies, gan jau Borge mūs atradīs un nometīs pārtiku, lai kur mēs atrastos.

Izsalkuši, pārguruši un nemitīgajā lietū un purva ūdenī izmirkuši mēs cīnījamies cauri džungļiem 16 dienu. Mūsu indiāņu nesēji sāka dumpoties. Kādu nakti puse no viņiem aizbēga, paņemdami līdz visu, ko vien varēja, filmu kameras ieskaitot. Laimīgā kārtā viena kamera atradās mūsu teltī. Vismaz tā mums vēl palika. Turpmāk ar Pako Ortegu nekad vairs negulējām reizē. Viens no mums vienmēr palika sardzē ar pistoli rokā, lai uzmanītu indiāņus, ka tie neaizbēg ar vēl atlikušajām mantām.

Kad beidzot sasniedzām Engela ūdenskritumu, filmējām, cik atlikušais filmu daudzums pieļāva. Cerējām, ka še, pie ūdenskrituma, Borge mūs atradīs un nometīs pārtiku. Tomēr laiks palika lietains un miglains. Divas dienas pavadījām pie ūdenskrituma, bet tad dumpoties sāka arī palikušie idiāņi, tādēļ devāmies atceļā. Tā vairs nebija iešana: mēs līdām un rāpojām, jo badā novārdzinātie muskuļi vairs neklausīja. Ēdām zaļas palmu lapas. Ja kādreiz palaimējās nošaut kādu čūsku, tā bija garda maltīte. Nekādas citas dzīvības kalnā nebija. Gandrīz vai uzmācās doma apēst kādu indiāni, bet viņi, laikam, domāja topašu, tikai vēlēdamies maltītei kādu no mums, abiem baltajiem... Kaut kā tomēr sadzīvojām un vilkāmies atpakaļ. Cauri mākoņiem bieži dzirdējām lidmašīnas rūkoņu, bet nebija nekādas iespējas, tai norādīt mūsu atrašanās vietu. Biezie džungļi mūs pilnībā noslēpa pilota skatienam. Arī migla bija par biezu.

(Nobeigums sekos)

Sarīkojumu kalendārs
TORONTO

18. janvārī — pl. 7.30 vakarā DV nama atklāšanas atceres sarīkojums.

18. janvārī — pl. 7.30 vakarā Latviešu namā TLMM kluba „Zaķu balle".

19. janvārī — plkst. 6 vak. Latviešu namā dievvārdu sapulce D. Miķelsona vadībā.

19. janvārī — pl. 4 pēcp. Tālivalža Ķiķaukas referāts „Reālisms tagadējā literātūrā un mākslā", papildināts ar krāsu filmām. LPB Kanadas kopas sarīkojums Latviešu namā.

23. janvārī — pl. 8 vak. Latviešu namā Pārdomu vakars. Māc. R. Ekšteins runās par tematu „Apturiet pasauli, es gribu izkāpt!" Dziedās Maiga Dežardēna.

25. janvārī — pl. 7 vak. Columbus zālē Vīru koŗa Viesturs koncerts un balle.

26. janvārī — pl. 5 p.p. TLTA — SG Draudzīgā aicinājuma atcere. Akts un K. Binkas lugas „Jaunaudze" pirmizrāde H. Miķelsona režijā Latviešu namā.

30. janvārī — pl. 8.30 vak. First Unitarian Church auditorijā — 175 St. Clair Ave. koncertapvienības trešais koncerts: Valija Melliņa — mecosopr. un Vilnis Cimiņš — klavieres.

8. februārī — plkst. 7 vak. Sv. Andreja baznīcas sarīk. zālē Gaujas gaidu un Rīgas skautu vienību gadasvētki.

8. februārī — DV Toronto nod. tradicionālā masku balle DV namā.

9. februārī — plkst. 4.30 pēcp. „baltais" literārais sarīkojums ar autoru piedalīšanos. LPB Kanadas kopas sarīkojums Latviešu namā.

15. februārī — pl. 7.30 vak. Sv. Jāņa bazn. sarīk. zālē uzvedīs izvilkumu no A. Brigaderes jautrās spēles „Lielais loms" V. Pukata vadībā.

16. februārī — plkst. 2 p.p. Latviešu namā TLB sestdienas skolas vecāku padome rīko bazāru par labu skolai.

21. februārī — plkst. 8 vak. Mākslinieku vienības Latvis slēgts karnevāls „Joka pēc" Kolumbus zālē — 36 Linden St., Toronto.

22. februārī — plkst. 7 vakarā DV namā kārtējais „Ventiņu vakars' ar jautru un nopietnu programmu.

1. martā — pl. 7 vak. Dainas koris rīko Em. Dārziņa vakaru Latviešu namā.

8. martā — Čikagas Piecīšu kabarets King Edward Sheraton, Crystal Ballroom telpā plkst. 7 vakarā.

9. martā — Čikagas Piecīšu koncerts Latviešu namā.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.,

Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ
līdz .... uz .... mēnešiem uz šādu adresi:
Mr. Mrs. Miss ....
Adrese: ....
....
Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $..................
.... abonementa uzsākšanai/pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts ....
Abonēšanas maksa $2.00 par 1 mēn., $5.50 par 3 mēn., $10.00 par 6 mēn., $18.00 par gadu.

✝

Pēkšņā nāvē miris sievas māsas dēls

Aleksandrs Mūrnieks

dzimis 1919. g. 2. martā Gomelā,
miris 1969. g. 9. janvārī. Apglabāts 15. janv. Toronto.

Viņu mīļā, neaizmirstamā piemiņā patur/es
JONS GATERS ĢIMENE Port Arthur, Ont.

PIEDĀVĀJAM AUGSTĀKĀS KVALITĀTES AUTOMAŠĪNAS
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
1969. GADA JAUNIE MODEĻI
ROBERTSON MOTORS
1515 DANFORTH AVE., TORONTO
Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi
Hans PLAUDE
Tel. HO 6-1131

SAVUS ĪPAŠUMUS!

...nce: Atsevišķs 5 istabu dubult-... pagrabā izbūvētu atpūtas tel-... ...nais ceļš un garāža. Cena $26,000, ...ms uz 1 atklātu 10 gadīgu hipot.

...NIEKIEM UZ 4 GADIEM UZ ...IELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

Sarīkojumu kalendārs TORONTO

18. janvārī — pl. 7.30 vakarā DV nama atklāšanas atceres sarīkojums.
18. janvārī — pl. 7.30 vakarā Latviešu namā TLMM kluba „Zaķu balle".
19. janvārī — plkst. 6 vak. Latviešu namā dievvārdu sapulce D. Miķelsona vadībā.
19. janvārī — pl. 4 pēcp. Tālivalža Kiļkaukas referāts. „Reālisms tagadējā literatūrā un mākslā", papildināts ar krāsu filmām. LPB Kanadas kopas sarīkojums Latviešu namā.
23. janvārī — pl. 8 vak. Latviešu namā Pārdomu vakars. Māc. R. Ekšteins runās par tematu „Apturiet pasauli, es gribu izkāpt!" Dziedās Maiga Dežardēna.
25. janvārī — pl. 7 vak. Columbus zālē Vīru kora Viesturs koncerts un balle.
26. janvārī — pl. 5 p.p. TLTA — SG Draudzīgā aicinājuma atceres. Akts un K. Binkas lugas „Jaunaudze" pirmizrāde H. Miķelsona režijā Latviešu namā.
30. janvārī — pl. 8.30 vak. First Unitarian Church auditorijā — 175 St. Clair Ave. koncertapvienības trešais koncerts: Valija Mellina — mecosopr. un Vilnis Cleminš — klavieres.
8. februārī — plkst. 7 vak. Sv. Andreja baznīcas sarīk. zālē Gaujas gaidu un Rīgas skautu vienību gadasvētki.
8. februārī — DV Toronto nod. tradicionālā masku balle DV namā.
9. februārī — plkst. 4.30 pēcp. „baltais" literārais sarīkojums ar autoru piedalīšanos. LPB Kanadas kopas sarīkojums Latviešu namā.
15. februārī — pl. 7.30 vak. Sv. Jāņa vilkumu no A. Brigaderes jautrās spēles „Lielais loms" V. na bazn. sarīk. zālē uzvedīs iz. Pukata vadībā.
16. februārī — plkst. 2 p.p. Latviešu namā TLB sestdienas skolas vecāku padome rīko bazāru par labu skolai.
21. februārī — plkst. 8 vak. Mākslinieku vienības Latvis slēgts karnevāls „Joka pēc" Columbus zālē — 36 Linden St., Toronto.
22. februārī — plkst. 7 vakarā DV namā kārtējais „Ventiņu vakars" ar jautru un nopietnu programmu.
1. martā — pl. 7 vak. Dainas koris rīko Em. Dārziņa vakaru Latviešu namā.
8. martā — Čikagas Piecīšu kabarets King Edward Sheraton, Crystal Ballroom telpā plkst. 7 vakarā.
9. martā — Čikagas Piecīšu koncerts Latviešu namā.

...dels

...rnieks

...v. Toronto.

...i pāturēs

...E Port Arthur, Ont.

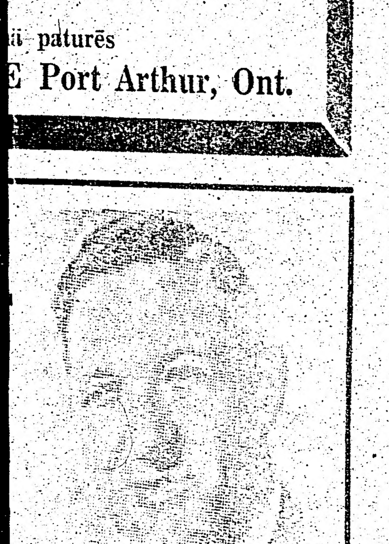

Ontario Hospital Insurance

vēlētos saņemt ziņas no jums

(pirms vēl nav par vēlu)

Kad esat tikko apprecējies, ģimenes" slimnīcas apdrošināšanas maksa jānokārto, lai segtu kā vīru, tā sievu. Ja esat iesaistījies grupas maksājumā, nekavējoties paziņojiet savu ģimenes stāvokli, vai arī — ja abi kārtojat iemaksas tieši — paziņojiet H. I. R. B.

Ja pārejat jaunā darbā, varat turpināt apdrošināšanos, ievērojot norādījumus „Hospital Insurance Certificate of Payment Form 104", kas darba devējam jums jāizsniedz, atstājot veco darba vietu.

Kad kļūstat 21 gadu vecs, jūs vairs netiekat ieskaitīts vecāku slimnīcas apdrošināšanā. Jums jāiestājas individuāli 30 dienu laikā. Dabūjiet apdrošināšanas veidlapu bankā, slimnīcā vai arī H. I. R. B.

Ja jūs esat mainījis adresi, paziņojiet to savai grupai. Ja esat apdrošināts individuāli, rakstiet H.I.R.B.

H. I. R. B.
Health Insurance Registration Board, 2195 Yonge St., Toronto 7.
Serving Ontario's Health Insurance Plans

LATVIEŠU NAMS
īrē telpas
sarīkojumiem un viesībām.
Birojs atvērts katru dienu no pl. 11—1 p.p. un 6—8 vak., sestd. no pl. 11—1 p.p. un 4—6 vak.
Uz vēlēšanos nama dāmu komiteja rīko godību galdus.
TELEFONS 922-2931
491 COLLEGE ST. TORONTO.

Est'd 1874
Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE 3-7954
Yorke Chapel
2357 Boor St. W.
...šana abās bēru mājās

NOTĀRS
OSKARS PEKRO
pieņem klientus katrā laikā
iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

★

Vai esat nokārtojuši abonementu?

VĪRU KORA VIESTURS KONCERTS

š. g. 25. janvārī plkst. 7 vakarā Columbus Hall telpās, 582 Sherbourne St.
dir. Jānis Baruśs, soliste Erika Beitāne,
klavieru pavadījums komp. Imants Sakss.

Programmā latviešu komponistu darbi, starp tiem V. Ozoliņa kantāte un Klīvlendas dziesmu svētku jaundarbu konkursā godalgotās un ieteiktās dziesmas.

Ieejas cenas koncertā I v. $2.50, II — $1.75. Koncertā kopā ar deju I v. $4, II — $3.25. Deja vien $3. Bērniem un jauniešiem līdz 16 g. ieeja brīva. Pēc koncerta deja. Armanda Krūmkoka orķestris. Atspirdzinājumi.

Pasūtiniet sev un saviem draugiem žurnālu

DAUGAVAS VANAGU MĒNEŠRAKSTS

Šis izdevums veltīts LATVIJAS brīvībai un labākai nākotnei un ir Daugavas Vanagu centrālās valdes izdevums.

Atbildīgais redaktors — VILIS HAZNERS

Redaktori: RAIMONDS ČAKS, RITA GĀLE un TONIJA KRŪKA.

DVM iznāk regulāri sešas reizes gadā ar plašu literāro daļu, idejiska un politiska satura rakstiem un apcerēm, ievērojamu darbinieku atmiņām, DV dzīves informāciju, vanadžu, sporta un humora nodaļām.

Abonēšanas maksa vienam gadam: Amerikas kontinentā $5.50, uz ārzemēm, ja maksā dolaros, $3.60. Atsevišķu numuru cena $1.00.

PASŪTINĀJUMI ADRESĒJAMI —

Apgāds DAUGAVAS VANAGS — 491 College Street, Toronto 4, Ont. Canada.

A. GUGĀNS
ZELTKALIS
AG ROTAS
Latviskas rotas bagātīgā krājumā sudrabā un zeltā.
Darbnīcā — 25 Moccasin Trail, Don Mills, Ont., tel. 444-4033

VALURE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837.

ZIGFRIDS ART POTTERY
ZIGFRĪDS JURŠEVSKIS
KERAMIKAS DARBNĪCA - SALONS
1425A BLOOR ST., W., TORONTO. TEL. LE 6-8183
Vienu bloku uz austrumiem no Dundas West pazemja pieturas
Piedāvā LATVISKU, MODERNU KERAMIKU un citus LIETIŠĶĀS MĀKSLAS ZSTRĀDĀJUMUS.
● Turpat dabūjami BILŽU LOGATI. ●

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE78-1401

DĀVANU SAIŅI

uz Baltijas valstīm, Ukrainu un Padomju Savienību.

Mēs nosūtām pārtikas saiņus līdz 33 mārciņām.
Lūdzu pieprasiet mūsu katalogu.

Mēs arī pārsūtām jūsu pakotos saiņus līdz 17¾ mārc netto. Šie sainīši ir pilnīgi apdrošināti.
Mūsu veikalā ir daudzas un dažādas mantas piemērotas sainīšiem.

Ārpus Toronto dzīvojošie klienti, sūtiet savus pasūtinājumus un sainīšus ar ekspresu vai pastu mums tālākai nosūtīšanai. Samaksu nokārtosiet vēlāk pēc mūsu paziņojuma saņemšanas. Lietuviešu uzņēmums.

BALTIC EXPORTING CO.
480 Roncesvalles Avenue, Toronto 3, Ont.
Tel. 531-3098

DV APGĀDA IZDEVUMI

Angelika Gailīte — Rītausmā	$4.00
Ing. Vīksna — Un gājiens neapstājās	$4.20
Ed. Tūters — Pēdas sniegā, dzeja.........	$3.50
T. Dangavs — Strandējušo sala, proza....	$8.20
A. Rubulis — Latvian Literature, latv. proza angļu valodā	$7.00
A. Lūsis — Redziet, kāds cilvēks, kāds Dievs	$3.25
T. Krūka—Silaines mežs runā, st. bērniem	$2.80
„ Tu debesis turi savās rokās...	$3.50
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī, rom..	$3.90
Johans H. Vigmans — Viens no miljoniem	$4.00

Pieprasiet DV Grāmatnīcā
491 College Street, Toronto 4, Ont., Canada.

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

UZ LATVIJU
Labākā dāvana
Visvairāk pieprasītā dāvana
ASV DOLARU CERTIFIKĀTI
PILNĪGI GARANTĒTI

Jūsu piederīgie var izvēlēties, ko grib, kad grib un **DAUDZ VAIRĀK** par dolaru certifikātiem. Vairāki tūkstoši jau ir sūtījuši DĀVANU CERTIFIKĀTUS caur INTERTRADE EXPRESS CORP. un viņu piederīgie rakstījuši, cik apmierināti bijuši. Ja jūs līdz šim vēl neesat mēģinājuši sūtīt

DĀVANU CERTIFIKĀTUS, dariet to tagad.

Speciālos Vneshposyltorg dolaru veikalos jūsu piederīgie var izvēlēties vislabākās kvalitātes amerikāņu, rietumeiropiešu eksporta kvalitātes kā arī labākos vietējos ražojumus. Cenas ir daudz zemākas nekā citos veikalos, tāpēc izdevīgāk sūtīt vērtīgos dāvanu certifikātus, ko jums apliecinās arī piederīgie. Par šiem pakalpojumiem nav nekas jāpiemaksā. Mazākā pārsūtāmā summa ir US$50. Arī vairāk varat sūtīt katrā gadījumā. Piegāde 3 — 4 nedēļu laikā. Mēs pateicamies visiem saviem klientiem par dāvāto uzticību un ceram ar pakalpojumiem apmierināt vēlmes arī turpmāk. Ja jūs līdz šim neesat pasūtinājuši mūsu firmā, tad izmēģiniet, jo mēs garantējam, ka būsit apmierināti.

PASŪTINIET TAGAD TIKAI CAUR INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd. Street
New York, N.Y. 10010
PIEPRASIET JAUNĀKO CENRĀDI. ĻOTI SVARĪGI

ATKAL DABŪJAMA
Labā iespiedumā uz plastikas - mazgājama
P. Mantnieka
LATVIJAS KARTE $8.00
Izsūtām arī pa pastu speciālā iesaiņojumā, cena $9.00
DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCA
491 College Street, Toronto 4, Ont. Canada.

IEPRIECINIET SAVUS RADUS, PIEDERĪGOS UN PAZIŅAS

PAGAUGSAIŅI	Cenas ASV dolaros
2 — 2 kg cūku tauki, 2 kg cukurs, 2 kg rīss, 2,5 kg baltie kviešu milti, 40 cigaretes, brutto 10 kg	18.50
3 — 2 kg bēkons vai žāv. speķis, 1 kg cūku tauki, 1 kg žāv. karbonāde vai 1 kg šķiņķis, 5 kg	19.75
4 — iepriekšējais sainis dubultots, 10 kg	32.00
6 — 9 kg mannā vai baltie kviešu milti (svars no kat. a pēc pasūtinātāja vēlēšanās) un 40 cig. brutto 10 kg	16.00
8 — 19 kg milti vai mannā (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) brutto 20 kg	22.70
9 — 20 mārc. (8,5 kg) augstākā labuma kausēti cūku tauki 0,5 kg paciņās, brutto 10 kg	25.00
11 — 0,5 kg sviesta, 1 kg tauki, 1 kg kakao, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozīnes, 200 gr šokolādes, 80 cigaretes brutto 5 kg	22.75
12 — iepriekšējais sainis dubultots, 10 kg	38.50
13 — 2 kg sviests, 2 kg dūmdesa, 2 kg speķis, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozīnes, 300 gr šokolādes, 1 kg žāvēti jaukti augļi. 100 cigarettes, brutto 10 kg	38.45
14 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg	69.00
15 — 2 kg cukurs, 2 kg sviests, 2 kg žāvēta karbonāde, 1 kg pupiņu kafija, 400 gr šokolāde, 200 gr tēja, 454 gr kakao, 100 cig., 225 gr karameles, brutto 10 kg	38.80
16 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg	69.90
19 — 9 kg milti, 6 kg cukurs, 4 kg rīsi, brutto 20 kg	26.65
20 — 1 kg sviests, 1 kg rīss, 1 kg dūmdesa, 1 kg žāvēta karbonāde, 0.5 kg pupiņu kafija, 2 kg cukurs, 1 kg žāvēti jaukti augļi, 454 gr kakao, 454 gr medus, 60 cigarettes, brutto 10 kg	31.00
21 — iepriekšējais sainis dubult. — 200 cigaretes, 20 kg	56.00
22 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 454 gr kakao, 500 gr sviests, 340 gr rozīnes, 50 gr „Neskafē", 300 gr šokolādē, 225 gr šokolādes karameles, 500 gr biskvīti vai piparkūkas, 240 gr konfektes un 20 svecītes	21.80
23 — SVĒTKU sainis — iepriekšējais dubultots	35.90
24 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 1 kg milti, 1 kg sviests, 1 kg rīss, 1 kg žāv. jaukti augļi, 1 kg dūmdesa, 500 gr pupiņu kafija, 454 gr kakao, 370 gr biskvīti, 100 gr tēja, 340 gr rozīnes, 200 gr šokolāde, 227 gr karameles, 20 svecītes un 60 cigaretes	30.00
25 — SVĒTKU sainis — iepriekšējais sainis dubultots, klāt 500 gr riekstu kodolu	53.00
31 — 9 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti; 1 kg sviesta, 2 kg cūku tauku, 2 mārc. kakao, 1 kg pupiņu kafijas, 1 kg žāv. augļu, 2 kg manna, 1 kg rīsu, 225 gr. šokolādes karameļu, 200 cigarešu	39.90
33 — 18,5 kg cukura, mannas vai rīsu (no katras preces tik, cik vēlaties, vai arī tikai viena prece) — 41 mārc.	24.90
34 — 4,5 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti, 2,5 kg bekona, 2 kg rīsu — 20 mārc.	22.70
35 — iepriekšējais sainis divkāršots — 40 mārc.	37.50
36 — 9 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti; 4,5 kg rīss 4,5 kg cūku tauku — 40 mārc.	30.75
37 — 4 kg baltie „American' kviešu milti, bīdelēti; 2,5 kg žāv. šķiņka, 2,5 kg bekona — 20 mārc.	29.75
38 — iepriekšējais sainis divkāršots — 40 mārc.	51.50
39 — 4 kg cūku tauku; 4,5 kg eksporta bekona — 19 mārc.	29.50
40 — iepriekšējais sainis divkāršots — netto 28 mārc.	52.50
41 — 2 kg cukura, 4,5 kg bekona, 2 kg rīsu — 19 mārc.	27.50
42 — iepriekšējais sainis divkāršots — 38 mārc.	45.50
43 — 4 kg cūku tauku; 2.5 kg cukura, 2 kg rīsu — 19 mārc.	20.90
44 — iepriekšējais sainis dubultots	36.50
45 — 8 kg cūku tauki, 9 kg eksporta bekona, žāvēts, kopā 38 mārc.	49.50
46 — 5 kg milti, 3 kg cukurs, 2 kg rīsi, 2 kg makaroni, 1 kg rozīnes, 250/350 gr raugs, sausais, 1,5 kg piena pulveris, 1 kg sviests, 500 gr siers, 1 kg žāv. augļi, rāts, 200 gr pipari, 200 gr lauru lapas, 50 gr vaniļas 210/300 gr pudiņa pulveris, 320/400 gr zupas koncentcukurs — 38 mārc.	37.00

Saiņa cenā ieskaitīts viss, jāpieskaita 8% Kanadas valūtai.

DV GRĀMATNĪCAS
491 College Street, Toronto 4, Ontario,
— sainīšu nodaļa atvērta ik dienas no pl. 8.30 — 5 p.p. sestdienās no 8.30 — 2 p.p.

KAS? KUR? KO? TORONTO

789-1511
Alfred Stikuts Realtor
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
A. STIKUTS, FRI.
2389 Dufferin St. 789-3949

BROADVIEW DELIKATEŠU veikals
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview)
Tel.: HO 5-9905. AUSMA MIĶELSONS.

R. G. Balodis, D.C.
Ārsts — chiropraktiķis
13, Ont. tālr. 699-3584.
Ārstēju muguras, kāju un galvas sāpes. 928 A Kingston Rd. Toronto
Pieņemu Hamiltonā: 2 reizes nedēļā, sestdienas pēcpusdienās un svētdienas priekšpusdienās.
191 James St., tālr. JA 2-4713

Ādolfa Kristapsona gaļas un desu veikals - darbnīca HO 6 - 5 1 5 2
1095 QUEEN ST. E.

Pavasara delikatešu veikals un konditoreja LE 1-7353
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

KRĀSU UN MELNBALTĀS FILMAS
■ attīstīšana ■ palielinājumi ■ dupilkāti ■
■ citi darbi ■ izcilus kvalitāte ■ atlaide ■
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.
Tel. 363—6496

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

Cik maksā labs padoms?

Īstā brīdī — nesamaksājams un citās reizēs tas pasarga no „dārgas maksāšanas" nezināšanas vai vieglprātīgas taupības dēļ. Lietpratīgs padoms, vairāk nekā 18 gadu pieredzes asināts, bezmaksas nāk līdzi un vienmēr pavada katru apdrošināšanas darījumu, ko Jūsu labā nokārtojis

VALD. BEBRIS
apdrošināšanas speciālists
759 — 0266

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 8, tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225

„Jautrais Ods"

JŪS GAIDA CIEMOS

Silts ēdiens ar dzērieniem. Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.

Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

PĀRSŪTĀM naudu uz LATVIJU
US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35.-, pārējām summām 10%. Saņemšana 14—21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.
DV SAINĪŠU NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

UNO MANKIN REALTOR
Member Toronto Real Estate Board
Ont. Association of Real Estate Boards.

KONST. KĀRKLIŅŠ
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO 1-1114, mājās 691-3873

Godājamie tautieši!

Paziņojam, ka vairāk nekā parasti mums ir māju pircēji ar lieliem iemaksām, tādēļ laipni lūdzam, ja kāds nodomājis māju pārdot, sazināties ar mums. Brīva īpašumu novērtēšana.

Konst. Kārkliņš

MĒS SAGĀDĀJAM NAUDU MĀJAS IEMAKSAI, PIRMO UN OTRO HIPOTĒKU BEZ ATLĪDZĪBAS

Ričards Niksons pārņem stūres ratu

(Pārnesums no 1. lpp.)

vienības šķēlējus apklusināt, ir svarīga problēma. Niksonam valsts vadības stūri pārņemot savās rokās, Vašingtonā un visā zemē pārliecība, ka jaunais prezidents šo uzdevumu veiks lēni, bet noteikti, aug augumā.

Varbūt, amerikāņu kopības atdzimšanas pirmā zīme ir neapšaubāma nacionālā pašlepnuma atgriešanās. Krass lūzums iezīmējās aizvadīto Ziemsvētku laikā. Amerikāņu astronautu spīdošajam veikumam vēsturiskajā ceļojumā uz mēnesi kopā ar amerikāņu zinātniskā un techniskā snieguma triumfu iet līdz arī vēl pilnībā nenovērtēts psicholoģisks fainomens. Amerikāņi, uzgavilējot saviem astronautiem, varbūt to pagaidām nemaz pilnībā neapzinoties, spēruši pirmo soli pretim pašpaļāvībai un ticībai saviem spēkiem. Trim amerikāņiem bija jāmēro tālais ceļš uz mēnesi, lai atmodinātu iesnaudušos nacionālo apziņu. Jāšaubās, vai prezidents Džonsons, zinātnieku armija, kura šo lidojumu sagatavoja, un amerikāņu nodokļu maksātāji, kas šķendējas par milzīgu līdzekļu izšķiešanu pasaules telpas iekarošanai, apzinās, ka šī vienreizējā techniskā snieguma lielākais ieguvums būs par biljoniem dolaru nenopērkamā nacionālā pašlepnuma atmodināšana.

Astronauti, atgriežoties no ceļojuma pasaules telpā, līdz atnesa arī gandrīz aizmirstu patiesību, cik niecīgas mūžības priekšā ir mirstīgo cilvēku pašu radītās sociālās un politiskās pretišķības. Vai cilvēku prāts, kas spēj ieskatīties pasaules telpas noslēpumos, nebūtu spējīgs atrisināt problēmas, kuras apēno cilvēku savstarpējās attieksmes zemes virsū? Šķiet, vēl ne. Pagaidām tas ir vēl nākotnes sapnis, jo dienā, kad Niksons pārņems valsts stūres ratu un reizē uzņemsies visas brīvās pasaules kapteiņa pienākumus, ideoloģisko pretišķību mākoņi, cīņa par virskundzību pasaulē un draudi, ka civīlizācija jaunā pasaules karā var piedzīvot bojā eju, nebūt nav izzuduši.

Maskavas un Vašingtonas konfrontācija ir pamatā starptautisko sarežģījumu degpunktiem, kurus Niksons saņem mantojumā no sava priekšgājēja. Vai gruzdošie pasaules mieru apdraudētāji ugunskuri apdzisīs? Vai pasaulei paredzamas gaišākas dienas, jeb vai jauni kritiski pārbaudījumi?

Zīmīgs ir kāds sens pareģojums, kuru pēc Apollo-8 lidojuma pasaules telpā gadmijā atminiņā atsauca Izraēlas laikraksti. Pirms 300 gadiem kāds gudrs Jeruzalemes rabīns rakstījis: „Dienā, kad cilvēka acs ieskatīsies mēness tumšajā pusē, tumsības valsts ļaunie gari atstās mēnesi un sagādās izredzētajai tautai un visai pasaulei lielākās pārbaudījuma dienas." Atceroties šo gandrīz aizmirsto pareģojumu, ievērosim, ka aizvadītajos Ziemsvētkos, sēžot pie svētku eglītes, mēs televīzijā kopā ar amerikāņiem spējām iemest skatienu zemes pavadoņa mūžīgajā ēnas pusē.

Nedēļu pirms svētkiem, kad Ņujorkā no Vidējiem austrumiem atgriezās Niksona īpašais sūtnis Skrantons, visas zīmes liecināja, ka Izraēlas un arabu konflikts jau sāk tuvoties labvēlīgam atrisinājumam. Bet tieši dienās, kad Apollo-8 riņķoja ap mēnesi, stāvoklis krasi mainījās uz ļauno pusi. „Ļaunie gari" aizdzina no zemes, kur savā laikā staigājis Miera ķēniņš, visu cerību starus, un pasaule par mata tiesu atradās no jauna bruņotā konfliktā Vidējos austrumos. Nav svarīgi, vai „ļaunie gari" materiālizējas Maskavas atbalstīto arabu draudos iznīcināt Izraēlas valsti, vai arī Izraēlas nostājā reaģēt pret katru ienaidnieka soli bībeliskajā filozofijā: „Aci pret aci, zobu pret zobu." Stāvokli vēl nopietnāku padarīja minējumi, ka Izraēlas rīcībā ir jau atombumba un ka tā nepieciešamības gadījumā nekavēsies šo nāvīgo ieroci likt lietā. Žīdu atmaksas akcijas pret Libanonu, Jordāniju un Ēģipti jau notikušas. Tās var nosodīt, tām var rast arī attaisnojumu, bet Izraēla nepārprotami ir pierādījusi, ka tā soga un atmaksas zobenu tur savās rokās. Hitlera vietā žīdu tautas ienaidnieku sarakstā pirmo vietu tagad ieņem Maskava. Vai žīdi piedos Kremlim, ka tas, slēpjoties aiz arabu mugurām, draud iznīcināt izredzētās tautas valsti?

Zīmīga ir nupat publicētā žīdu autora Ben-Zohara grāmata „Atriebēji". Tā dod iespēju ieskatīties metodēs un filozofijā, kā žīdi agri vai vēlu nokārto rēķinus ar saviem ienaidniekiem. Šajā grāmatā autors pastāsta, ka žīdi pēc otra pasaules kara paši sodījuši vairāk nekā 2000 nacistu kara noziedznieku, kas bija spējuši izvairīties no atbildības tiesas priekšā. Šos žīdu tautas ienaidniekus īpaši radītas aktīvistu grupas sadzina rokā un fiziski iznīcināja. Bieži vien sodīto nāve atklātībai likās kā negadījumi autokatastrofās, noslīkšana vai cita veida nelaime. Ir jājautā, vai Kremļa vareno izsauktās naida akcijas pamatā pret žīdu cionistiem nav arī bailes no „noslīkšanas vai negaidītas autokatastrofas".

Par spīti vēl pastāvošajam saspīlējumam Vidējos austrumos, Vašingtonā valda pārliecība, ka Izraēlas un arabu konfliktā atrisinājums ir iespējams. Maskava, acīm redzot, baidās no tiešas militāras konfrontācijas ar Vašingtonu, tādēļ runā par „četru lielo" aranžētu miera plānu Vidējos austrumos. Runā, ka pēc Niksona stāšanās amatā arabu un žīdu samierināšanā svarīga vidutāja loma piekritīšot Francijas prezidentam Degollam, kaut arī žīdi pagaidām bezgala noskaitušies par viņa paziņoto kara materiālu sūtījumu pārtraukšanu Izraēlai.

Atrisinājums var nākt arī no pavisam citas puses. Tā pazīstamais žīdu komentātors M. J. Nurenbergers raksta, ka reālākais konflikta atrisinājuma priekšlikums varot nākt no Holandes. Runa ir par t. s. Luna miera plānu Vidējos austrumos. Luns ir pašreizējais Holandes ārlietu ministrs un pēdējās nedēļās apspriedies ar Izraēlas un arabu valstsvīriem. Lunam ir tikpat draudzīgas attieksmes ar Izraēlas ārlietu ministru Ebanu, kā ar Ēģiptes ārlietu ministru Riadu. Pēc Luna pārliecības, Nasera tikšanās ar Izraēlas prezidentu Eškolu ir iespējama. Šie abi valstsvīri jaunu karu nevēloties. Ēģiptes un Izraēlas vadoņu iespējamām sarunām ceļā stāvot tikai daži karstgalvji Kairo, un tām pretojoties arī Moišе Dajāns ar saviem piekritējiem. Luna plāns paredz iespējami lielāko nodrošinājumu Izraēlas pastāvēšanai ar minimāliem robežu pārkārtojumiem, kas gan ietver Jeruzalemi un citas pašreiz žīdu okupētās vietas. Zīmīgi, ka pagājušajā nedēļā Maskava nāca ar priekšlikumu, kas ļoti tuvs Luna plānam. Arī Niksons uz Luna plānu skatoties kā labāko atrisinājumu. Tā var gadīties, ka līdz šim mazpazīstamais holandiešu diplomāts Luns klusībā radījis plānu, kas var aizdzīt „ļaunos garus" no izredzētās tautas robežām.

Tūlīt pēc Niksona stāšanās amatā uz Parīzi aizstāt Everelu Herimenu steigsies jaunā prezidenta pilnvarotais sūtnis Kabots Lodžs. Ar viņa ierašanos Parīzē miera sarunu miņāšanās periodam ir jābeidzas. Hanojai agri vai vēlu būs jāpasaka, vai tā tiešām vēlas runāt par mieru, vai arī Parīzes sarunas tikai izmanto laika iegūšanai un kailas propagandas nolūkiem. Lai kāds būtu Parīzes konferences gala rezultāts, Saigona ir pārliecināta, ka Niksons neatdos Dienvidvietnamu komūnistu „ļauno garu" žēlastībai. Par spīti vietkongu terroristu aktīvitātei, militārais stāvoklis un politiskais klimats Dienvidvietnamā ir uzlabojies. Vašingtonā nopietni rēķinās, ka jau tuvākajos mēnešos Niksons varēs pakāpeniski samazināt ASV bruņoto spēku kontingentu Dienvidvietnamā. Pāri par 1 milj. stiprā dienvidvietnamiešu armija jau pārņēmusi svarīgus aizsardzības uzdevumus, kurus līdz šim veica amerikāņi. Laiks, kad Dienvidvietnama, tāpat kā Dienvidkoreja, pati saviem spēkiem spēs atvairīt komūnistu invāziju, nav aiz kalniem. Pats svarīgākais ir tas, ka pēdējo mēnešu laikā, runājot noteiktu valodu ar Vašingtonu, arvien lielāku uzticību un atbalstu tautā sev nodrošinājusi Saigonas valdība. Dienvidvietnamieši sāk saprast, ka Saigonas valdība nebūt nav Vašingtonai paklausīgas marionetes.

Pamatoti visa pasaule uzmanīgi vēros, kādas Niksona vadībā izveidosies ASV attiecības ar Pad. savienību. Džonsonam aizejot, tagad atklājies, ka, ja nebūtu noticis padomju iebrukums Čechoslovakijā pagājušā gada augusta beigās, Džonsons būtu vēlreiz sēdies pie sarunu galda ar Kosiginu. Vai šīs apspriedes rezultātā ieguvēji būtu bijuši labie vai ļaunie gari, grūti spriest. Daudzi koeksistences apustuļi tagad Vašingtonā atzīst, ka labi vien bijis, ka Džonsona un Kosigina mītiņš izčibējis.

Jēra drānas nometušais Kremļa vilks ar iebrukumu Čechoslovakijā atvēris daudzas ar aklumu sistās pasaules lāpītāju acis. Kad pilnībā reiz izvērtēs šīs Maskavas avantūras bilanci, tad nevarēs noklusēt ironiju, ka tas bija pats Kremlis, kas ar savu aplamo soli sev izdarīja „lāča pakalpojumu". Rietumu pasaules pairušā solidāritāte Maskavas izaicinājuma rezultātā atjaunojās.

Ričards Niksons rietumu pasaules solidāritātes tālākai konsolidēšanai un stiprināšanai ir īstais vīrs. Jaunais ASV prezidents labāk nekā jebkurš cits valstsvīrs, apzinās, kur šobrīd meklējami „ļaunie gari". Tie mēness ēnas pusi neatstāja Apollo-8 lidojuma dienās, bet gan pirms 51. gada, lai Kremļa mūros kaldinātu verdzības važas visai pasaulei.

Un tādēļ lai visi labie gari stāv klāt Niksonam sardzē par brīvību un cīņā pret tumsības gariem, vienalga, vai šie tumšie spēki baidītu pasauli ar briesmīgiem ieročiem, vai arī, muļķu drēbēs ietērpušies, ar plakātiem rokās staigātu brīvu cilvēku zemē.

Aleksandrs Ķegumnieks

Džonsons atvadās ar asarām acīs

Lindons Džonsons, pēc kārtas 36. ASV prezidents, nepilnu nedēļu pirms amata nodošanas Ričardam Niksonam, 14. decembra vakarā teica kongresā atvadīšanās runu, kuru pārraidīja visas televīzijas un radio stacijas. Pēc 20. janvāra Džonsons būs vairs tikai vienkāršs ASV pilsonis. Prezidenta acīs bija asaras, kad viņš atcerējās savu augšupeju no durvju sarga tautas vietnieku namā līdz ASV prezidentam 33 gadus vēlāk. Arī prezidenta dzīvesbiedre, kura bija ieradusies ar abām meitām, slaucīja asaras.

Džonsons brīdināja, ka viņa darbs „lielās sabiedrības" veidošanā var izrādīties veltīgs, ja ASV neturpinās apkarot draudošo inflāciju, kuru viņš uzskatīja par ASV saimniecības galveno draudu. Personīgo ienākumu nodokļa paaugstinājums par 10% tādēļ paturams arī nākošajam saimniecības gadam, kam piekritis arī jaunais prezidents Niksons. Džonsons mudināja kongresu turpināt „lielās sabiedrības" veidošanu, jo iesāktā darba pārtraukšana nozīmētu „lielu traģēdiju valstij".

Runājot par ārpolitiku, prezidents pieskārās arī Vietnamas kara jautājumam, atzīstot, ka miera izredzes pašreiz ir vislabākās kopš Ziemeļvietnama sākusi savu invāziju dienvidos pirms vairāk nekā 4 gadiem. Džonsons tomēr arī aicināja nenodoties ilūzijām, jo vēl paredzamas „sīvas cīņas", pirms abām pusēm izdosies panākt kādu pieņemamu miera nokārtojumu. Džonsons izteica cerību, ka Dienvidvietnama nepieļaus komūnistu uzvaru.

Prezidents ieteica sākt sarunas ar Pad. savienību par ofensīvo un defensīvo raķešu sistēmas ierobežošanu. Šīs sarunas bija sākuma stadijā, kad Pad. savienība iebruka Čechoslovakijā, kam sekoja Austrumu un Rietumu atvēsināšanās. Džonsons ieteica ātru atomieroču izplatīšanas ierobežošanas līguma ratificēšanu. Tas ir jautājums, kurā Niksona nostāja vēl stipri neskaidra. Jaunais aizsardzības ministrs Niksona valdībā Leirds paredz, ka tikai šai vasarā vai rudenī varētu sākties sarunas ar Pad. savienību atomieroču ierobežošanas jautājumā. Daži Niksona padomdevēji aizrādījuši nepārspīlēt šādu sarunu vērtību ar Maskavu.

Reportieri saskatījuši, ka Džonsona 3000 vārdu garo atvadrunu aplausi pārtraukuši 49 reizes.

Izdedzis pasaules lielākais lidmašīnu bazes kuģis

ASV jūras spēkus atkal piemeklējis smags negadījums: 14. janvāra rītā telegrammas vēstīja, ka notikušas vairākas eksplozijas uz amerikāņu lidmašīnu bazes kuģa „Enterprise", kas ir lielākais atomenerģijas dzītais kuģis pasaulē.

Pēc eksplozijām radies ugunsgrēks, kurā sadegušas 15 kara lidmašīnas. Pēc pirmajām ziņām, 25 jūrnieki gājuši bojā un 85 ievainoti. Pirmie četri sprādzieni notikuši F-4 fantomdžetu novietojumā, kuriem ar īsiem starpbrīžiem sekojuši vairāki citi.

85.000 tonnu lielais bazes kuģis negadījuma laikā atradies manevros 75 jūdzes dienvidaustrumos no Pērlharboras, kuru amerikāņi atceras kā nelaimes vietu otra pasaules kara laikā, kad japāņi 1941. gada 7. decembrī še uzbruka un nogremdēja divus ASV karakuģus.

Lidmašīnu zaudējumi „Enterprise" klājā būtu bijuši daudz lielāki, ja īsi pirms eksplozijām gaisā nebūtu pacēlušās 14 lidmašīnas. Pēc bazes kuģa izdegšanas tās nolaidās Oahu salā. „Enterprise" veda līdz lielus degvielu krājumus savām lidmašīnām, kā arī sprāgstbumbas praktiskiem vingrinājumiem. Uz kuģa atradās 5084 vīru liela apkalpe. Paredzams, ka 1962. gada 12. janvārī ūdenī nolaisto kuģi remontēšanai nogādās uz ASV, jo Pērlharboras bazē to nebūs iespējams izlabot. Ugunsgrēkā radītie zaudējumi novērtēti ap 150 milj. dol. apmērā.

„Enterprise" ir 23 stāvu augsts, gandrīz ceturtdaļjūdzes garš kuģis, un bija sagatavojies atgriezties Vietnamas ūdeņos. Tā kapteinis Kents Lī nevarēja izskaidrot, kas radījis eksplozijas. Pēc 3 stundām atsevišķie ugunsgrēki ierobežoti. Helikopteri ievainotos nogādāja kādā tuvākā armijas hospitālī, kurā uzņemti 64 jūrnieki; pārējie novietoti paša „Enterprise" 100 gultu lielajā slimnīcā.

Iepriekšējais lielākais ugunsgrēks uz „Enterprise" bija 1967. gada 29. jūlijā, kad eksplodēja kāda raķete. Kuģis toreiz bija iesaistīts Vietnamas cīņās Tonkinas līcī. Bojā aizgāja 134 vīri, kad liesmas apņēma 4 akru lielo kuģa klāja „lidlauku".

„Šis piemineklis bija projektēts divreiz augstāks par Eifeļa torni, bet tad Francijai aptrūka naudas . . ."

Rietumvācu karikatūra

IZĪRĒJAMAS

3 istabas (pēc vajadzības — mēbelētas vai nemēbelētas) ar garāžu pie Greenwood pazemja piestātnes.
Zvanīt Toronto
463-3920

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Pirmajā pusgadā pēc Trudo ierosinātās nāvessoda atcelšanas, pieņemot šo likumu uz pieciem gadiem, konstatēts, ka Kanadā vairojušās slepkavības un nogalināšanas gadījumi. Valsts statistiskais birojs publicējis šādus datus: pag. gada pirmajos 6 mēnešos slepkavību skaits bija 141, salīdzinot ar iepriekšējā gada 122 gadījumiem. No tiem 39 notikušas Ontario, 35 Kvebekā, 28 Britu Kolumbijā. Vairojies slepkavu skaits vecumā no 20 — 29 gadiem, kamēr upuru skaits audzis pāri 50 un mazgadīgo vecuma grupās.

★ Montrealas universitātes eksperimentālās medicīnas un chirurģijas direktors Dr. H. Selji, Makmāstera universitātē lasot vieslekcijas, norādījis, ka sirds pārstādīšana nav paliekams paņēmiens palīdzēt sirds slimniekiem dažādo komplikāciju un neatrisināmo reakciju dēļ ķermenī. Pētījumi rāda, ka ķermenim nepieciešams uzturēt zināmu potasija un magnēzija līmeni, lai sirds spētu sekmīgi pārvarēt ikdienas dzīvē radītos sasprindzinājumus un spiedienus.

★ Franču valodnieku grupa Kvebekā pieprasījusi angļu valodas izslēgšanu no izglītības sistēmas franču provincē, kurā ir ap 20 proc. angļu minoritātes. Toties vairākas grupas jau iesniegušas protestus Kvebekas nacionālās asamblejas izglītības komitejai, brīdinot, ka angļu valodas izslēgšana radīs grūtības darba spēka apgādē, kas ir nozīmīgs faktors Kvebekas saimniecībā. Ciestu arī imigrācija un ieguldījumi. Pret franču ekskluzīvām valodas tiesībām nostājušies arī Kvebekas žīdi.

★ Kanadā atgriezies kādreizējais gangsters Alvins Karpis, kuru ASV policija 1930.-jos gados dvēja par 1. sabiedrības ienaidnieku. Karpis, kurš bija viens no banku laupītāju un kidneperu bandas vadoņiem, apcietināts 1936. gadā Ņuorleanā un nosēdējis ASV cietumos 33 gadus. Kanadā Karpi sagaidīja 20 reportieru un televīzijas darbinieki. Parakstījis solījumu, ka bez ASV ģenerālprokurora atļaujas nekad neatgriezīsies Savienotajās Valstīs, viņš devās uz Vankuveru, no turienes drīzumā dosies uz Montrealu, kur stāsies darbā kādā revidentu firmā.

★ Federālā valdība izsludinājusi sacensību 1970. gadā kaldināmam viena dolara naudas gabalam sakarā ar Manitobas provinces simtgadi Kanadas federācijā. Dolara zīmējumā jābūt raksturīgam Manitobas provinces vaibstam, vārdiem „Canada", „dollar" „Manitoba" un skaitļiem „1870 — 1970.". Godalgu kopsumma noteikta uz 5000 dol.

ČECHOSLOVAKIJA VĒL VIENMĒR PRETESTĪBA

Slovakijas valdības galva Sadovskis kādā televīzijas raidījumā asi vērsies pret tiem, kuri „bojā attieksmes ar kaimiņvalstīm." Šo izteicienu tulko kā mēģinājumu apklusināt nesaskaņas par Smrkovska izstumšanu no federālā parlamenta priekšsēža amata. Sadovskis brīdināja, ka „pretsociālistiskie spēki mēģina traucēt čechoslovaku politisko sistēmu" un „mēs pūlamies savas attieksmes pilnīgi normālizēt ar sociālistiskajiem kaimiņiem, it sevišķi Pad. savienību".

Sadovska runu uzskata par pārmetumu arodbiedrībām, kurās pieaug noskaņojums pret jauno politisko kursu. Arodbiedrību neapmierinātība sāka izpausties jau rudenī, kad pastiprinājās padomju spiediens pret Dubčeku. Arodbiedrību pretestība no jauna parādījās, kad spiestuvju strādnieki atteicās iespiest komūnistu partijas čechu sektora žurnālu „Tribuna", kurš Maskavas reakcionāro tendenču labā apkaro pēdējos reformistu centienus. Spiestuvju strādnieku arodbiedrība brīdināja, ka radīs vienotu akciju ar metallstrādniekiem, studentiem, žurnālistiem un citiem intelektuāļiem, lai cīnītos par preses brīvību.

Prāgas radio ziņoja, ka iespiedēji iesnieguši rezolūciju, kura vēršas pret slovaku komūnistu partijas vadītāju Husaku, kurš pieprasījis preses cenzūru un apturēt „sazvērestību pret partiju". Poligrafiskās rūpniecības strādnieki pieprasījuši brīvu domu izmaiņu presē starp valsts un partijas pārstāvjiem.

SĪKĀS ZIŅAS

● Apollo-8 astronautus sirsnīgi apsveica Ņujorkā pēc tam, kad tie bija saņēmuši apbalvojumus Vašingtonā. Astronautiem uzgavilēja tūkstošiem ņujorkiešu pirms viņi piedalījās īpaši rīkotajā dinejā. Ņujorka jau vairākkārt godinājusi izcilus amerikāņus, sākot ar pirmo okeana pārlidotāju Čarlu Lindbergu un beidzot ar astronautu Džonu Glenu un pašreizējiem „mēness ceļotājiem". Pad. savienība nule izšāvusi bez apkalpes vadītu raķeti ceļā uz Venēru, lai tā nosēstos uz 155 milj. jūdžu attālās planētas. Šis ir jau krievu „otrs šāviens" uz Venēru. „Lai amerikāņi nodarbojās ap mēnesi, mēs dodamies tālāk!" saka Maskava.

● Pad. savienība paziņojusi, ka 6. janvārī izšāvusi raķeti uz Venēru, 155 milj. jūdžu attālumā no zemes. Lidojums ilgs 4 mēnešus. TASS aģentūra ziņo, ka Venēra-5 raķete mērķi sasniegs ap maija vidu un iegūs datus par planētas atmosfairu. 1967. gada oktobrī Venēra-4 „ziņoja", ka temperātūra uz planētas ir 536 gradi pēc Fārenheita. Ja eksperiments sekmēsies, Venēra 5 būs otra padomju raķete, kas „mīksti nosēdīsies" uz mākoņos tītās planētas. Raķetes sānos esot Ļeņina ģīmetne.

★ Pēc ziņām no Dienvidvietnamas valdības avotiem, prezidents Vantjū drīzumā ieteiks tūlītēju 20.000 — 50.000 amerikāņu karavīru izvākšanu, bet tālākais plāns paredzot vēl 150.000 — 200.000 karavīru atvilkšanu līdz šīgada beigām. Šai ziņai nav ASV apstiprinājuma, kaut nav noslēpums, ka sarunas par to starp ASV un Dienvidvietnamas militārajiem komandieriem notikušas.

● Izraēla pieņēmusi rekordbudžetu — 2,24 bilj. dolaru, no kura 37% paredzēti aizsardzībai un „speciālām rezervēm". Tas par 571 milj. dol. pārsniedz iepriekšējā gada budžetu. Lai to sabalansētu, finanču ministrs vajadzīgos līdzekļus sola iegūt ar aizņēmumiem, nepaaugstinot nodokļus, motīvējot to ar algu un cenu stabilitātes nodrošināšanu.

● Apollo-9 paredzēts izšaut 28. februārī kā nākošo sagatavošanas priekšdarbu cilvēka nosēdināšanai uz mēness vēl šai gadā. Apollo 9 pavadīs ceļojumā 10 dienu.

● Slovaks Pjotrs Kolotka Prāgā minēts kā Jozefa Smrkovska aizstājējs Čechoslovakijas federālajā parlamentā. 21 vīru lielais partijas prezidijs savā komunikē Smrkovski minējis kā nākošo pirmo vicepriekšsēdi jaunajā parlamentā, atkartojot tautai drošinājumu, ka Smrkovskis turpinās darboties arī partijas vadībā. Nav šaubu, ka Smrkovski vēlas nomainīt Maskavas spiedienā. Ap miljons strādnieku un studentu jau kopš nedēļām gatavojas streikam, ja viņu no līdzšinējā amata „aizstumtu".

ZVIEDRIJA TUVINĀS ARĪ KUBAI

Zviedrija 13. janvārī paziņojusi, ka pārveidos savu diplomātisko misiju Kubā par pilntiesīgu vēstniecību. Tas ir Zviedrijas otrs diplomātiskais pliķis amerikāņiem četru dienu laikā, kad Zviedrija kļuva pirmā Rietumeiropas valsts, kura oficiāli atzina Ziemeļvietnamu.